

2-44

తప్పించుకొని, వైరాగ్య శిఖామణియై, పితౄర్జితము
 లైన దన వందలకొలది యొకరముల భూములను కర్షకు
 లకుఁ బంచిపెట్టి వారితోఁ దానును పరమదైన్యముతో
 నిశ్చల నిర్మల మనస్కుడై పనిచేయు చుండెను. ఇట్లు
 తోడి మానవుల సేవలోఁ దన జీవితకాలము నంతయు
 ధారవోసి, క్రీ. శ. 1910 వ సంవత్సరమున నీ పుణ్య
 పురుషుఁడు పరమపద మందెను. ఇం దనువదింపఁబడి
 యుండు కథలలో నీతని తత్త్వము లతి మనోహరముగ
 నిరూపింపఁబడి యున్నవి.

టాల్ స్టామ్ చేసిన ప్రబోధములు కొంతవఱకు
 జనుల కలవడెను. ఇట్లుండ క్రీ. శ. 1914 వ సంవత్సర
 మున ఘోర సంగ్రామము ప్రారంభ మాయెను.
 రష్యాకూడ అందుఁ బాల్గొనెను. అప్పుడు రష్యాలో
 నుండిన ప్రజా ప్రముఖులు కొందఱదివర కుండిన నిరం
 కుశ చక్రవర్తి పరిపాలనము నంత ముందించి దాని
 స్థానమునఁ బ్రభుత్వ సమష్టి పద్ధతిని స్థాపించిరి. భూము
 లన్నియు భూస్వాములనుండి లాగుకొనఁబడి కర్షకుల
 కియ్యఁబడెను. బీడు భూములన్నియు సాగుబడిలోనికిఁ
 దేబడెను. రష్యాదేశముం దిప్పుడు ప్రజల స్థానిక
 కూటముల మూలమున (Rule by Soviets) ప్రభు
 త్వము ననుపఁబడు న్నదట. టాల్ స్టామ్ చేసిన
 బోధనలను ముఖ్య సూత్రములైన అహింసా తత్త్వ

మును ఆ స్తికత్వమును రష్యాలో నిప్పు డడుగంటినదని వినికి. ఆతని యార్థిక సిద్ధాంతములలోఁ గొన్ని ప్రబలి యుండినను అవి దుస్సాధ్యములనియు, వట్టి నీటివ్రాతే యనియు బహుజనాభిప్రాయము.

నే నిదివరలో రచించిన 'కుబేరపతనము' అను నాటకమును మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమువా రనుగ్రహించి ప్రవేశ పరీక్షకుఁ బఠనీయ గ్రంథముగ నుంచినన్నఁ బోత్పహించి నందులకై వారికి నేను గృతజ్ఞతా పూర్వకములైన వందన సహస్రముల నర్పించు చున్నాఁడను. దీని యెడలను నట్టి యాదరమునేచూపి నాకు తేజము నొసంగ వలయునని వేడుచున్నాఁడను.

12 ఈస్టరోడ్
బసవనగుడి పోస్టు
బెంగుళూరు. 1-12-36.

ఇట్లు విన్నవించు,
విద్యజ్ఞన పాదధూళి,
హెచ్. సంజుండరావు.

మున్నుడి

‘టాల్ స్టాయి’ గొప్ప కథనము. ఈతడు రచించిన కథలు ప్రపంచవిఖ్యాతి గాంచినవి. ప్రపంచమందలి నాగరిక భాషలన్నిటిలోనికే ఇవి యనువదింప బడినవి.

‘టాల్ స్టాయి’ తన కథలమూలమునఁ దన దేశముగు రష్యాలో గొప్పమానసిక సంచలనమును గలిగించి నాడు. పేదల కష్టజీవనము నాత డతీసులభముగు, కలా నిబద్ధముగు మాటలతీరుతోఁ జెప్పించి మంచువలె గడ్డ కట్టి కొఱియవలసిన హృదయములఁ గరగించి రష్యా దేశము మరలఁ జైతన్యముతోఁ దలయెత్తి పాతాడ జవన స్త్రీములఁ గల్పించినాడు.

‘టాల్ స్టాయి’ కథలనుగూర్చి యింగ్లీషు చదువు కొనినవారికి మాత్రము తెలిసియుండెను. ఇటీవలఁ గొందఱు వానిని తెలుఁగున వ్రాయుచున్నారు. వారిలో హెచ్. నంజుండరావు గొకరు. పీరిభాష సులభము గను కథాకథనమున కనుకూలముగను నున్నది. ఈ సంపుటమున మూడుకథలు మాత్రమున్నవి. నంజుండ రావుగారికిను నిట్టికథల ననేకములను వ్రాసి తెలుఁగు వారి మున్నెలకుఁ బాఠ్యపుస్తకముగా గాకయని కొరు చున్నాను.

X

విషయ సూచిక

	పుట
1 మానవజీవన మూలకందము (What men live by)	1-66
2 జల్లు థక్క (The empty drum)	67-88
3 దయయే దైవము (God is love)	89-120

మానవజీవన మూలస్వరీతిము

I

తొల్లి రష్యాదేశంబున నొక చిన్న పట్టణంబున సైమన్ అను గొడగరవాఁ డొక డుండెను. అతఁడు కడు బీదవాఁడు. పెద్ద కుటుంబి. సొంతపు టెల్లుగాని భూమిగాని యెద్దియును నతని కుండలేదు. కలిమిగల యొక కృషీవలుని సదనమును బాడుగకుఁ గైకొని యం దతఁడు కాపురము సేయుచుండెను. జీవనోపాధికై యతఁడు తన చర్మకార వృత్తిమీఁదనే యాధారపడి యసూరహమును గాలక్షేపము సేయుచుండెను. ధాన్యము ప్రియము; కూలి చవుక. దానంజేసి యతఁ డా రించిన పైకమంతయు నుదరంభరణమునకే సరిపోవు చుండెను.

రష్యా స్వాభావికముగ శీతలదేశము. అందునను జలికాలమున నందలి జనులు, సీతునకోర్వలేక, మేష చర్మ కృతమైన గొంగళి నిలువుటంగులను ధరింతురు. సైమన్ మార్తా దంపతుల కిరువురకునుజేరి యొకటే నిలువుటంగి యుండెను. అదియును జాల ప్రాతవడి చినిగి యుం డెను. ఏటేటను పాఠశాల మాసన్నమయినపుడు కొత్త నిలువుటంగిని గుట్టింపఁ బ్రయత్నించు చుండిరి

గాని బీదవారి కోరికలు సులభముగ సీడేరునా? వీరి కోరికయు నుత్తమాటలయందే పరిసమాప్తి నొందుచుండెను. సంసారపుఁ దొనఁగు తెన్నియుండినను నీసారి వారు నిలువుటంగీ నెత్తెనను గొన నిశ్చయించుకొనిరి. సంసార నిర్వాహకమున మార్తా మితవ్యయ మొనరించి, డబ్బును సేకరించి, యైదు రూపాయల వఱకుఁ జేర్చి, దానిని భద్రముగ బెట్టెలో దాచియుంచి యుండెను. అందునకుం దోడు ప్రక్కపల్లెలో నిద్దఱు గృహస్థులు సైమనున కైదు రూప్యముల కూలిడబ్బు నీయవలసిన వారైరి. దానిని బోగొచ్చేసి, మొత్తము పది రూప్యములకు నొక గొంగళి నిలువుటంగిని గుట్టింప నతఁడు నిశ్చయించెను.

సైమన్ సంతనాడు వేకువ జాముననే లేచి, ప్రాతర్విధులను ముగించుకొని, యల్పాహారమును గైకొని, మార్తాయంగిని లోపల ధరియించి, పైనఁ జినిగిన నిలువుటంగిని దొడిగి, యూతకోలను హస్తమునంబట్టి, దానిని ముందు వెనుకఁ గాడించుచు, నిజజాయను డాసి పైకము నిమ్మని యడిగెను. అంత నాసాధ్య, పెట్టెమూతఁ దీసి తన ప్రాణసమానముగ నెంచి దాచియాండిన యైదు రూప్యముల నాతని జేతిలోఁబెట్టి “భద్రముగ నుంచుకొనుము; మోసపోకుము; తినఁబడు నన్నములోఁ

దక్కువచేసి సంతరించిన కాసులివి* అని, నాథుని హెచ్చరించి, చెంత నిలబడెను. సైమన్ పైకమును నిలుపుటంగి జేబులోనుంచి, పైన, నించుకదట్టి, యత్యంత సమ్మోదముతో బయలు దేతెను. చేరువ నుండిన గ్రామమున కరిగి పైక మీయవలసిన పెద్ద మనుష్యుని యింటి కేగెను. అతఁ డింట నుండఁడాయె. అతని యిల్లాలు, భర్తను వచ్చువారమునఁ దప్పక పైకముతోఁ బంపుదునని వాగ్దత్తము జేసెను. ఆవల సైమన్ ఇంకొక సంపన్నుని గృహమున కరిగెను. అతఁ డింట నుండెనుగాని చేతఁ బైకము లేదనెను. తన యుద్దేశమును సైమన్ అతని కెఱుకపఱచి, యప్పుగా నిలచియుండు కూలిడబ్బు నిచ్చి వేసిన జాల దోడ్పడినట్లగునని సవినయముగ విన్నవించెను. అందుల కా గృహస్థుఁ డానపెట్టి లేదని నుడివి, యొకజత ప్రాతః పాదరక్షలను సైమనునకిచ్చి దానిని బాగుచేసి తెమ్మని నడివెను. సైమన్ అందున కియ్యకొని యాతని యిల్లువదలి ముందునకు నడచెను. అనుకొనినట్లు ద్రవ్యము రానందున, సైమన్ చింతాకుల చిత్తుఁడై సంతవైపు మరలు చుండఁగా, నపరిచితుఁ డొకఁ డతనిచేఁ దన చెప్పలను సరిచేయించుకొని రెండణాల డబ్బు నతనికిఁ గూలిగా నొసంగి వెడలిపోయెను.

సైమన్ తనకుఁ బొసఁగిన దొనఁగునకు మిగుల వగచుచు సంతఁ జేరెను. మేష చర్మముల నమ్ము

తావునకుఁ జనెను. తనవలె నెందఱో యటఁ గొన వచ్చి యుండిరి. అత్యుత్కృష్టములైనవి మొదలు కొని సామాన్యములైనవి తుదిగాఁగల నిలువు టంగులమర్పఁబడి యుండెను. కొందఱు, మంచివే కొందఱుమిరి. మఱికొందఱు, ద్రవ్యాభావముచే సాధారణములైనవే చాలుననిరి. సైమనునకు, పాపము! నికృష్టమయినదయినఁ గొన వలను పడదాయె. అతఁ డత్యంత ఖిన్నుడై, తొక్కులాడుచు, నా పణికుని మోల నిలచి, “మహాస్వామీ! నాయొద్ద యర్థ మశాల్యము మాత్రమున్నది. దాని నిప్పుడు గైకొని, తక్కిన యర్థ క్రయము నప్పుగా భావించి, నిలుపుబంగి నిచ్చినఁ జాల కృతజ్ఞుడుగా నుండెదను. అప్పును దప్పక వచ్చువారమే యిచ్చివేయుదు” నని, వినయ పూర్వకముగ నడిగెను. అందుల కతఁడు పెడచెవిఁబెట్టి “అప్పుల నిచ్చుటయనిన నేమో నాకుఁ జాల బాగుగ దెలియును. ఇట్టి బేరము లిందు బొసఁగవు. సంపూర్ణమశాల్య ముండిన మాట లాడుము; లేనిచో వచ్చిన త్రోవఁబెట్టి గిక్కురుమనక వెడలి పొమ్ము” అని గద్దించెను. తానికఁ బీడించిన ఫలములేదని సైమన్ గ్రహించి, దొరకొనిన కార్యము కుంటువడఁగదా యని మనంబున ఖేదిల్లి, వెనుకకు మఱియెను. రెండణాల కూలిపై కమును, జక్కజేయు నిమిత్తమై యాయఁబడిన యొకజత ప్రాత పాదరక్షలుగ నున్న దప్పు,

యాదిన మేసంపాదనయు లేకపోవుటచే 'గోరుచుట్టుపై
రోకటిపోటు' అన్నట్లతనికి మఱింత మనోవేదన కలి
గెను. ఇందునకుం దోడుగా నడచి నడచి విక్రుటముగ
నలసటయగుటచే నతఁడు నిట్టూర్పులు బుచ్చుచుఁ గష్ట
సాధ్యముతో సంజలువేయుచుండెను. మనోవ్యాకులత
నించుక వారింపనెంచి, యతఁడు సారాయియంగడి కరిగి,
యాదినమున సంపాదించిన రెండణాల డబ్బును వెచ్చించి,
త్రాగివై చెను. పదపడి, యతఁ డింటితోవఁ బట్టెను.
సారాయి ప్రభావముచే నతని యొడలు వెచ్చగనయ్యెను.
ఆదిన ప్రభాతంబునం దతఁడు చలితో గడగడ వడఁ
కుచుఁ దోవ నడచెను. ఇప్పుడన్ననో, యతనికిఁ
గొత్త నిలువుటంగి లేకయే వెచ్చగ నుండెను. మంచు
గడ్డలతో జిల్లుమనుచుండిన నామార్గమున, నతఁడు, చేతఁ
బట్టిన యూతకోలను బలముగ నూదుచు, మఱొకచేత
నుండిన జీర్ణపాదరక్షల నాడించుచు, నప్పుడప్పుడుఁ దీరని
కైపుతోఁ దొట్టిల్లుచు, మార్గము నడచు చుండెను.
అప్పుడాతని మనంబునఁ బరిపరి విధంబులైన భావంబు
లుద్భవిల్లి, యవి కంఠోద్గతము లాయెను. అవి కొంత
వఱ కీతెఱగున నుండెను: "నాకు కావలసినది సారాయి.
అది నా కబ్బినది. ఒడలియం దది ప్రవేశించి నాకు
వలసిన వేడిమి నిచ్చినది. ఇక, నాకుఁ దోలు
నిలువుటంగి యెందులకు? అది లేకపోయిన మానె.

దాని యుపయోగము నాకిప్పుడు తొలగి పోయెను. యావజ్జీవమును నేను దాని చింతయే యంటించు కొనను. అయిన నాభార్య, మార్తా, నిలువుటంగి తేలేదని చిడుముడి పడును. ఏమి సిగ్గుమాలినతనము! నిర్నిమిత్తంబుగ నన్నది కసరును. ఇంటి కంతయు నేనే సంపాదించువాడై దానిని దాని విడ్డలను బోషించుచున్నాను. అట్టితఱి నన్నదిగాంచి మొగము చిట్లించుట యెట్టిపాడి?

ఆ! కొంచెమాగుము. 'నీవు పైకమును దేకపోయిన నీకుఁదగిన బుద్ధిని నేర్పుదు' ననును. అప్పు నీయవలసిన మహానుభావు లియ్యకబోయిన నేనేమిసేతు? రెండణాల సంపాద్యముతో నిలువుటంగిని గొనుటెట్లు? రెండణాలతో నేమి సేయనగును? తాగి వైచుటదప్ప!

అని యివ్విధంబున నాచర్మకారుండు తబ్బిబ్బులైన పలుకుల నుడువుచు, గాల్చొకింత తడబడ, వంకరటింక రగా నడచుచుండెను. ఇట్లర్థమార్గము గడచెను. అందొక దేవాలయం బుండెను. దాని కెదురుగఁ దిరుగుడు త్రోవయుండెను. ఇంచుక దూరమున నుండగనే, యతని కాదేవాలయము చెంత, నెద్దియో తెల్లగనుండున దొకటి దృగ్గోచరమయ్యెను. సంధ్యాకాలమగుటచేఁ జీకటు లప్పుడే క్రమ్ముచుండెను. ఆకతమున నాశ్వేతపదార్థ మతని కన్నులకు స్పష్టముగఁ గనుపింపలేదు. సైమన్ కన్నులు పులుముకొని, తేటి

పాటఁ జూచెను. “ఇచ్చట శ్వేతశిల యెద్దియును నుండలేదే!” అని యనుకొని మఱియొకసారి కన్నులు పులుముకొని దృష్టించిచూచెను. అది తాయి కాదని యతనికి బోధపడెను. “ఏదైన జంతువా?” యని శంకించెను. అయ్యది జంతువుగా నున్నట్లును నగుపడ లేదు. శిరస్సేమో మానవశిరస్సువలెనే కన్పట్టుచుండెను. సైమన్ యలికిపడెను. “ఇంతటి తెల్లని మునుష్యుఁ డిందెందుల కుండవలయును?” అని విస్మయ నిమగ్నుఁడై తన్నుఁ దాఁ బ్రశ్నించుకొనెను. అల్లనల్లన, నా యాకారమును డగ్గరించి, దానిచుట్టును జూచెను. మాన వాకారంబొకటి విశదముగఁ బొలచెను. “సజీవుఁడో లేక నిర్జీవుఁడో?” అని తలపోసి, యరమరికతో దానిని దాఁకొని పరీక్షింపఁగా నా మానిసి సంపూర్ణనగునుఁడై యుంట నెఱింగెను. ఈ వై పరీత్యమును గాంచి, సైమన్ మాన్వడిపోయెను. డిల్లుపడిన డెందముతో నాతని చేరువ నిలచెను. ఆవ్యక్తి యవనత పదనుఁడై దేవాలయ భిత్తి నానుకొని యొదిగి కూరుచుండి యుండెను.

II

ఆకస్మికముగ నగుపడిన నీదారుణదృశ్యంబుఁ గాంచి, సైమన్ భయ విహ్వలుడై, యిట్లు యోచింప సాగెను: “ఎవ్వరో బందికాండ్లు! వీనియొద్ద నుండిన దంతయు దోచుకొని, మీఁదు, హతముగావించియో లేక నేలకు గోలకుఁదెచ్చియో యిందిడిపోయి యుందురు. వీనిజోలి కేనిప్పుడు పోతినా నాయుడుములకుఁ గడయే యుండదు!” అని యనుకొని, యా భీకర దృశ్యమునుండి తన చూపును మరల్చుకొని, తొందఱగా నంజలువేయుచు వెడలిపోయెను. కొంత దవ్వరిగెను. తిరిగిచూచెను. ఆ యాకృతి చలించుచున్న ట్లతని కంటఁబడెను. దిగులు నొకేంతదొరంగ, దాని చాయనే చూచుచు నిలువఁబడెను. అయ్యది యీతనినే పొరిఁబారి దేరిచూచుచుండిన ట్లుండెను. సైమన్ రోమాంచితుఁడాయెను. గ్రక్కునఁ దిరిగి త్రోవనడువ మొదలిడెను. ఇట్లొక కొంచెముదూరము నడచెను. ఏమి చోద్యమోకాని, యతఁ డావృక్తి నుండి త్రొంపుకొని పోఁజాలకుండెను. ఇనుము నయ స్కాంత మాకర్షించుపగిది, సైమన్ మనంబు నా నూతన వృక్తి యీడ్చుచుండెను. అంత, సైమన్ ఇత్తైరంగున చింతింపసాగెను. “వాని నొకేంత పలుకరింతునా? లేక నాత్రోవఁబట్టి వెడలిపోదునా? వాఁడు నన్నేమి

చేయును? ఎవ్వఁడో, యేమో! ఎందుల కచ్చటఁ
 గూరుచుండి యున్నాఁడో? ఏమైనను గానిమ్ము; వాఁ
 డందు నిర్వాజముగ గూర్చుండియుండునట్లుగుపడదు !!
 సమీపమున కేగినవెంటనే, నామీఁదికుటికి నన్నుఁ
 గడముట్టించిన నేనేమిసేతు! వాఁడొకవేళ త్రోవ
 దోపరికాక యారకూళ్ళ యగచాట్లటో తనుకొందము.
 అప్పటికిని వానినుండి నాకు బాధతప్పదు. దిగంబరుఁ
 డై యున్నాఁడు !!! నేను ధరించియుండు నీ చింపి
 బట్టలను వాని కీయవలసి వచ్చును. అయ్యో! దేవుఁడా,
 నాకెట్టి ధర్మసంకటమును దెచ్చిపెట్టితివి? అని విచారిం
 చుచు, సరగు సరగున, నింకొకింతదూరము పోయెను.
 అంతలో, నాతని యంతరాత్మ మేల్కొంచినట్లై యతని
 కిత్తైరంగున నుద్బోధింప సాగెను. “సైమన్, నీవేమి
 చేయుచున్నావు? నీ కీ చిత్తచాంచల్య మెందులకు?
 ఎవ్వఁడో యభాగ్యుండొకఁ డిడుములకుఁ జిక్కి తహ
 తహ పడుచుండగా నీవు వానినిజూచి భీతిఁజెంది చూచి
 యుఁ జూడనట్లు నటించి పరుగిడు చున్నావే? ఇది నీకుఁ
 దగునా? నీవు చాల ధనికుఁడనై పోయితివా? నీ ధన
 మునంతయు నా దౌర్భాగ్యుం డపహరించునని నీకు
 దిగులా? సత్పురుషు లెప్పుడును బరుల కష్టంబుఁజూచి
 సహింపరు. వ్యసనార్తున కీవు సాయమునరింపఁ బ్రాలు
 మాలి, పనికిరాని పిటికేదనమును వహించి యీ రీతిఁ

బారిపోవు చుండుట నీబోటి యుచితజ్వలకుఁ జనునే ?”

సైమన్ మది తెలివొందెను. వెనుకంజ వేసెను. తిన్నగ దేవళమును సమీపించి, ధైర్య మవలంబించి, యావ్యక్తిని దప్పకఁ జూచెను. అతఁడు యకావనుఁడై దృఢకాయుఁడై యుంట యెఱుకపడెను. చనికి బిట్ట బిగిసికొని పోయినట్లును, జాల భీతిలినట్లును, గనుపించెను. ఆ విలక్షణవ్యక్తి, సైమనును గన్నులతోఁ జూడనైన చూడక, మోమువంచుకొని, కదలక, యొదిగి కూరుచుండి యుండెను. తలనెత్తి చూచుటకు సహిత మాతనికి శక్తిలేదేమో యనునట్లుండెను. అంతలో నతఁడబ్బుర పాటున నిద్రనుండి మేల్కొనినట్లై, శిరము నొకింతయెత్తి తన విశాల నేత్రములతో సైమన్నును వీక్షించెను. ఆ చూపు నుండియే సైమన్నున కాతనిపై ననురాగ ముద్భవిం చెను. మాటలలో మసలినఁ బ్రమాద మొకవునని యెంచి, చేతిలో నుండిన ప్రాత పాదుకలను జివ్వన నేలఁ బడనైచి, యూతకట్టును గోడకానించి, తన చినిగిన నిలువుటంగిని తీసి “దీనిని తొడుగుకొనుము” అని నుడివి యాతని కందిచ్చెను. అయిన, నతఁడా యంగరకమును ధరింపనొల్లనట్లుగుపడుచు, మౌనముద్రదాల్చి కూర్చుండి యుండెను. కడు దూపటిల్లుటచే నిలబడుట కాతనికి త్రాణ లేదేమోయని భావించి, సైమన్ కేలుత.

యొసంగి యతనిని నిలువఁ బెట్టెను. మేనిపై నెందైనను గాయము లున్నవేమోయని యనుమానించి నఖశిఖి పర్యంత మాతనిఁ బరిశీలించెను. అయిన నెందును గాయము లగుపడలేదు. అనూనమైన యాతని దేహమును గాంచి, సైమన్ యచ్చెరు వొందెను. తళతళమని మెరియుచున్న మేను; సౌష్ఠవములైన యవయవములు; వింత తియ్యముతోఁగూడి మన మోహనమై యొప్పుచున్న నెమ్మొగము; ఇవన్నియు నతనిని జూపఱకుఁ బ్రేమపాత్రునిఁగా నొనరించుచుండెను. సైమన్ ఆతని చేతులను చొక్కాచేతులలో దూర్పయత్నించెను గాని, యాచర్య కతఁ డపరిచితుఁడుగ నుండు నట్లగుపడెను. సైమన్ ఆశ్చర్యచకితుఁడాయెను. అంగతతము నాతనికిఁ బరివేష్టించి, దారముతో బిగించెను. తాఁ దెచ్చియుండిన జీర్ణపాదుకల నాతనికిఁ గీలించి, తనటోపీ నాతని శిరముపై నుంచెను. సైమన్ ఖల్వాటుఁడు. కాన, నతని తల కత్యంతముగ చలియయ్యెను. మగుడఁ డోపీని దీసి తన పట్టతలపై నుంచుకొని, “వీని తలలోఁ గురు లతిసాంద్రముగ నున్నవి; అందుచే నితని కంతగా చలికాదు” అని మనస్సమాధాన మొనరించుకొని అతనిని తనవెంబడి గొంపోవ నిశ్చయించు కొనెను. నూతనవ్యక్తిని సంబోధించి, “సహోదరా! మానవ జీవితము దంతురిశయితము సుమా! మనకు

మూడేడి యి.శుములు మన యధీనమునందు లేవు. 'దైవాధీనం జగత్సర్వం' అని కదా కోవిదుల నుడి. నీవు వ్యాకులత నొందకుము. నా వెంటరమ్ము." అని వక్కాణించి "నీవు నడవఁగలవా ?" అని యడిగెను. అందులకతఁడు, బదులిడమి సైమన్ వేడబంబుతో మఱి యొకసారి యడిగెను. దానికతఁడు కృతజ్ఞతా సూచకంబులైన దృష్టులతో సైమన్నును దిలకించెను. అంత, సైమన్ "అహో ! ఏల మాటలాడవు ? ఈ చలికాల మంతయు, నిందే గడపనెంచితివా, యేమి ? జాగరూకుఁడవుగమ్ము. నడచుటకు శక్తిలేనిచో, నీకఱ్ఱనూతగా గొని నడుపుము." అని వాక్కుచ్చి, తనచేతికట్టె నాతని కొసంగెను. దాని సతఁ డాదరువుగాఁ గొని, వణఁకు దేహంబుతో సైమన్నును వెన్నాడెను. మార్గము నడచుచుండునపుడు వారిరువురికిని నీ దిగువనుండు సంభాషణ జరిగెను.

సైమన్:—నీవేప్రాంతము వాడవు ?

నూతనవ్యక్తి:—నే నీవై వువాడనుగాను.

సైమన్:—ఔను, నీవు పరదేశము వాడవని నాకును దెలియును. ఈ చుట్టూపట్ల నుండువారిలో నా కపరిచితు లెవ్వరును లేరు. నీ విందెట్లు రాఁగలిగితివి—దేవాలయము చెంతకు ?

నూతనవ్యక్తి:—నే జెప్పలేను.

సైమన్:—ఎవరో, పాపాత్ములు నీ కీ యపచార మొనరించి యుందురు.

నూతనవ్యక్తి:—నా కెవరును నపచార మొనరింపలేదు గాని దేవుడు నన్న శిక్షించెను.

సైమన్:—నీ మాట ముమ్మాటికిని నిజము. మన మందఱము వైవాజ్యకు లోబడిన వారము. పుట్టిన మీఁదట నెట్లైనను మన వలయును గదా! నీ వెందురుగవలయు?

నూతనవ్యక్తి:—నా కంతయు నొకటే.

ఈ ప్రశ్నకుల , ఘర్షణగాంచి సైమన్ నరుదంజెను. అతని కీ విచిత్రవ్యక్తి దుండగీడుగా నగుపడలేదు గాని స్వకీయ సమాచారములను గుటించి మాత్రము నోరు విడువడని వ్యక్తమయ్యెను. చాల మృదుభాషి. సామ్యకళ మోమున దొలుకాడు చుండెను. సైమన్నున కతని నడవడి సరిగ బోధపడమి “అదేమో నాకేమి తెలియును నీ విషయములు” అని యనుకొని తన సంగడికాని వైపుదిరిగి “మంచిది మిత్రమా యిష్ట ముండి నచో నాయింటికే రమ్ము. ఇంచుక చలి కాచుకొని విశ్రమించు కొందువుగాక” అని పలికెను. నూతనవ్యక్తి

యూర కాతని ప్రక్కనే నడచు చుండెను. చలిగాడ్చొ కటి “భోరు”మని వీచెను. సైమన్ ఒడలు పులకరించెను. ధరించి యుండిన మార్తా యంగి నతఁడు చక్కఁగ నవరించుకొని కప్పుకొనెను. నడచి నడచి వేసరియుండు టచే దీర్ఘ నిశ్వాసములను విడచుచు, నివ్విధంబున దల పోయ సాగెను. “నేఁడు నేను మంచి యంగినే సంపాదించితిని! కొత్త యంగి నలవరించుటకు మాటుగా మున్నుండిన ప్రాత దానిని సయితము పోనాడితిని!! తోడుగా నగ్న పరవేశి యొకఁడు!!! మార్తా నాచర్యము గాంచి యెంత కారయపడునో!”

మార్తాను దలంచుకొను కొలఁదిని, యాతని గుండె దడగొట్టుచుండెను. అయిన, వెంటనుండిన నూతనవృత్తి మొగంబును దిలకెంచు కొలఁదిని, ముఖ్యముగ నాతఁడు దేవళమునొద్ద ప్రసరింపఁజేసిన దీర్ఘ వీక్షణము నుగ్గడించుకొను కొలఁదిని, నతని యంతరాత్మ యానందపరవశమై నృత్య మొనరించు చుండెను.

III

ఆనాఁడు సైమన్ సతి సత్వరముగనే గృహకృత్యములను ముగించుకొని, ధవుని రాకకై యత్యైత్సుక్యముతో నెదురు చూచుచుండెను. వంటకమునకు వల

సిన వంటచెఱకులను జీల్చి సిద్ధపఱచెను. నీళ్ళను
మోసికొనివచ్చి, పాత్రలయందు నింపెను. వంటక
మంతయు వండి, పసి బిడ్డల కన్నముబెట్టి వారిని
నిదురపోనిచ్చెను. కొట్టెలను జేయలేదు. పిండి చాల
స్వల్పముగా నుండినందున, నాడే దానినంతయు
నుపయోగించినచో మరునాటి భుక్తి కభావము గలు
గును కదా, యని యోచించెను. కొంతసే పేమియుఁ
దోచక యూరకుండి యావల నాపిండిని మఱునాటి
కుంచుటయే లెస్స, యని నిర్ధరించుకొనెను. “నేను
వంటకమునేమో సిద్ధపఱచితీని, అయిన, నా వల్లభుఁడు
పల్లెలో నెవరింటనయిన నాభిధ్యమందిన నేవండిన వంటక
మంతయు వ్యర్థమయిపోవునేమో,” అని యనుకొనుచు,
చినిగిన చొక్కా నొకటినిఁగైకొని, దానిని గుట్టుచు
బల్లయొద్దఁ గూరుచుండియుండెను. కుట్టునపు డామె
మనంబున నేవేవో యోచనలు పుట్టి పొరలుచుండెను.
“నా ప్రియుండమాయుకుఁడు. శ్లెల్లనిదంతయు పాలని
నమ్మును. అంగడివా రెవ్వరైన మోసబుచ్చిన
నేమిగతి ! వయస్సు చెల్లినవాఁడైనను, యతని మనస్సు
పసిబిడ్డమనస్సే !! పదిరూపాయల శుక్లప్రప్తమైన నిలువు
టంగి రాకపోయినను, సామాన్యమైనదానినైనఁ గొన
వచ్చును. కడచినయేడు చలికాలమునం దేను చాల
కష్టపడితీని, నది కరిగి నీళ్ళు తెచ్చుటకుఁగూడ

వలను పడకుండాను. ఉండిన నిలువుటంగి యొకటి, వారు
 ధరించిన నాకులేదు; నేను తొడిగిన వారికేలేదు. అది
 యెట్లో కష్టసాధ్యముతో సర్దుకొనుచుంటిమి. ఈసారి
 యాకష్టము తీరినది. ప్రారంభించిన కార్యము నిరాటంక
 ముగ నెరవేరునుగదా ! నాప్రాణేశుఁడేలాకో యిం
 కను రాలేదే !! చాల ప్రోద్బలమునట్లున్నది. త్రోవలో
 నించుక సారాయి నేమైనఁ జవిఁజూచిరేమో, నాప్రాణాధి
 కులు !!!” ఈసరణిఁ దలపోయుచు, నాగృహిణి కుట్టు
 పనిని సాగించుచుండెను. అంతలో, వీధివాకిటఁ గాలి
 చప్పుడు వినవచ్చెను. ఎవ్వరో తలుపు తెఱచి
 నట్లాయె. మార్తా, కుట్టుపని నట్లేనిలిపి, సూదిని
 బట్టలోనేచెక్కి, దిగ్గునలేచి వీధిగుమ్మముకడ కేతెంచెను.
 ఒక నూతనవ్యక్తియుతుఁడై, నిజభర్త గృహమును
 బ్రవేశించుటఁ గాంచెను. ఆవ్యక్తి, శూన్యశిరస్సు
 తోను, జీర్ణపాదుకులతోను నుండుటఁజూచి, యచ్చెరు
 వొంది, యతఁడొక దిక్కేదిన గుండుగొయ్య కాఁడా
 యని యూహలుసేయ మొదలిడెను. సైమన్ విష
 యమై తాఁబడిన యనుమానము ధృవపడెనని దిగు
 లొంది, జేవురించి, పెనిమిటిమోల నిలచి, వాసన
 పట్టెను. అతని యూర్పులలో, సారాయివాసన వచ్చు
 చుండుట గనిపెట్టెను. ఇందులకుందో డతఁ డతి
 మానుఁడై, యటగన్నువెట్టి దేబచూపులతో దిక్కు

లను జూచుచుండుటయు, తనదృష్టుల నెదుర్కొనుటకు
 ధైర్యములేనివానివలె వర్తించుటయు, నాయమ యెఱింగి,
 తలమీఁద మిన్నొరిగిన దానివలె నత్యంత ఖిన్నురా
 లాయెను. “అయ్యో! రానున్న యనర్థంబులు మును
 మున్నే మనంబునకుఁ దట్టి భయభీషము లుప్పటిల్లఁజేయు
 నను లోకోక్తి, నేఁడు నిక్కువంబయ్యె! డబ్బంతయు
 దుర్వ్యయముచేసి త్రాగివైచినాఁడు. ఒకటే నిలుపు
 టంగి యుండినది! అదియును, చినిగి ఛిద్రమైయుం
 డెను!! దానిని సహిత మెవ్వనికో దాన మొనరించి
 వైచినాఁడు!!! లోనధరించి యుండిన నాయొంటొలై
 మాత్రము శేషించియున్నది. వెంబడినుండు సంగడితో,
 నింతవఱకుఁ జెల్లాటము లాడుచుండెను కాఁబోలు!!!”
 అని గొణుగుకొని, రోష మిగుర్పొత్తఁ జూచుచు, నిలఁబ
 డెను. ఆవల సైమన్ తన యరుచరునితో గదిలోనికరిగి
 టోపీని దీసి బటకాకొయ్యకుఁ దగిలించి, భార్యకనఁబఱ
 చిన సంరంభమును జూడనట్లు నటించి, బల్ల పలకపైఁ
 గూరుచుండెను. మార్తా వారిని వెంబడించి, నిలచి,
 చూచు చుండెను. నూతనవ్యక్తి నిశ్చేష్టితుండై శిర
 మును వంచి నిలిచియుండుట గాంచి, యతఁడొక కుజ
 నుండని తలంచెను. ఇంతియగాక యతఁడు పెచ్చుగ
 దిగులొందినట్లు తోప తప్పక వాడొక చాటుమాటు
 వ్యక్తియేయని నిశ్చయించెను. అంత నాయంతి యత్యంత

తంబుగఁ గనలి కషాయ నేత్రయై, “వివేక శూన్యులకు బుద్ధిసెప్పుట బూడిదలో హోమము జేసినట్లే”యని గొణుగుచు, వంటయింటికరిగి యందున్నరనుచు నిలువఁ బడెను. సైమన్ తన సంగడికాని సంబోధించి “సహో దరా! రమ్మ కూరుచుండుము” అనిచెప్పి సాదరముగ నతనిఁ దనప్రక్కఁ గూరుచుండఁ బెట్టుకొని, మార్తా చర్యలవలన నామెకుఁ గోపము వచ్చినదని గ్రహించియు శుష్కహాసితంబు వహించి, “మార్తా, వంటక మేమి వండి యున్నావు? మా కిద్దఱకును వడ్డించెదవా?” అనియడిగెను. మార్తా కొడ లంతయు భగ్గుమని మండిన ప్లయ్యెను. గొబ్బిన బయటికివచ్చి, లొటపిట గొట్టుచు, శిరమునల్లార్చుచు, భర్త నొకమాటును నూతనవ్యక్తి నొక తూరి యు జాటచుటఁ జూచుచు నిలఁబడెను. మగుడ సైమన్ భార్య నుద్దేశించి, “ఏమి? ఏమియును వండలేదా?” అని యడిగెను. మార్తా కోప మగ్గులమయ్యెను. అంతనామె తెగువ వహించి, ముఖము చిట్లించి, “అవును, నేను వండి తినిగాని నీకుకాదు నేను వండినది. సైమన్ నీవు సారాయి త్రాగి యొడలెరుంగవు కాఁబోలు! కొత్త నిలువుటంగిసి కొనఁబోయి ప్రాతదానిని సయితము పోగొట్టుకొని వచ్చిన మహా మేధావికావా నీవు! పైగా కట్టుబట్టలేని శుష్క దరిదుగ్గిని, దిక్కుమాలిన పక్షిని దోడనిడుకొని వచ్చినావు. నీవంటి త్రాగుబోతులకును,

నిన్ను వెంబడించివచ్చు దిగంబర దేశ ద్రిమ్మరులకును నిం దశనము లేదు” అని నుడివెను. సైమన్ స్వాభావికముగ నోర్పుగలవాఁడు. అయిన నీమాట లతనికిని యలుకఁ గలిగించెను. “మార్తా, ఇంక నోరు మూయుము. అవశ్యయై యేల యిత్తెరంగున వదురుచున్నావు? నన్ను వెంబడించి వచ్చియుండు పురుషుఁడెట్టివాఁడో యరయక, ఇట్లు నోటికి వచ్చినట్లు నుడువంగ దరమే?” అనుడు మార్తా మఱింత మండిపడి, “పైకమునంతయు నేమి చేసితివి? చూపుము” అని యడిగెను. అందుల కతఁడు తాఁదొడిగియుండిన యంగి జేబిలో వెదకి చూచెను. అం దది యుండలేదు. ఉత్తర క్షణముననే తన చెలికానికిఁ జుట్టియుండిన నిలువుటంగి జేబిలో వెదకెను. అందది భద్రముగ నుంచిన మంచినట్లే యుండెను. దానిని వేగిరతీసి, బల్లపై నుంచి, భార్యతో నత డిట్లనెను. “మార్తా ఇదిగో నీవిచ్చిన పైకము. ‘ట్రావిస్కి’గాని ‘ప్రెవిస్కాఫ్’గాని నాకీయవలసిన ద్రవ్యము నియ్యరైరి. సంపూర్ణ మౌల్యము సంచితముగాకపోవుటచే నిలువుటంగిని గొన వలను పడదాయె.” ఈ మాటలు మార్తా వీనులలో దూరలేదు. బల్లపై నుండిన డబ్బును గొబ్బున గైకొని “నీకును, నీ వెంటనుండు వ్యర్థ జీవులకును నాయింట నన్నములేదు” అని హద్దుమీటి నుడివి, తోకఁ ద్రొక్కిన త్రాచుచండంబున రోజుచు నిలువఁబడెను.

నిజస్థితి నెరింగించిన గోప ముపశమించునని యెంచి, సైమన్ భార్యతో “మార్తా, నేడెప్పున దించుక సావ ధాన మనస్కు రాలై వినుము. ఈ దిన సంపాద్యంబైన రెండణాల మొత్తమును మాత్రము పానీయమునకై వెచ్చించితిని. నిక్కువం బెరుంగక నీవిట్లు వెడపలుక లాడుట సంగతియే?” నా నామచ్ఛకంటి మఱింత కుపిత యై “అవక తవక మాటలచే నే మోసపోను. కల్లు ముంతలో నెందైన పాలుండునా? తాగుబోతుల నుండి సత్య సౌజన్యములు వెలుపడునా? నిన్నిందులకే కదా నేను మొదటనే పెండ్లాడ నొల్లనంటిని. నాకు యార్నాలుగా నియ్యబడిన గుంజాకోకల నన్నియు నీవే పాడుచేసి తాగి వైచితివి. నేడు కొత్త యంగిని తేబోయి ప్రాతదానిని సయితము పోగొట్టుకొని, మీఁదు చెడతాగి, చాలనిదానికి నొక దేశద్రచ్చురిని వెంట నంటించుకొని యింటికి వచ్చినావు! నీ నుండి తలవంపులు దప్ప మతేమియును లేదు” అని పరిపరివిధ ములఁ గేరడమాడి, పదియేండ్ల యనుభవముల నన్ని యును నన్యపదేశముగ స్మరణకుఁ దెచ్చుకొని, భర్త మీఁద వేగులను శరపరంపరలవలెఁ బ్రయోగించెను. ఉత్త మాటలతోఁ దృప్తినొండక యా గృహిణి నిజన్మా ధుని చేయిపట్టి యీడ్చుచు, “నా యంగి నిచ్చివేయుము. అది యొకటే నాకుండునది! నేనెట్లుపాడై పోయిననీ కేమి

నీవు వెచ్చగ నుండినజాలును కాఁబోలు ! భార్యాబిడ్డలచింత నీకెందునకు ? ఇంతటిస్వార్థపరమైన కుక్కజన్మ ముండినను నొకటేపోయినను నొకటే !! నిన్ను దయ్యముపట్టని !!!” అని పెనిమిటిని దిట్టఁగా, సతఁ డత్యంత సంతప్త మానసుండై యిట్లనెను: “మార్తా, గొడ్డలిచే నఱుకఁబడిన చెట్టు మఱల చిగురించునుగాని, మాటలచే విరిగిన మనస్సు మగుడ తిన్నఁబడ నేరదు. అవాచకముల నాడి యేల పాపము నొడిగట్టు కొనెదవు ?” ఈబుద్ధివాదము లామె చెవిలో దూరలేదు. తన యంగిని సైమన్ విప్పియిచ్చు నంతలో దానినామె గుంజెను. మొదలే జీర్ణావస్థలో నుండిన నాయంగి యీ యిగ్గులాటలోఁ బూర్తిగఁ జినిగి పోయెను. మార్తా దానిని గైకొని తలమీఁదవేసికొని, వేదురెత్తిన రీతిని వీధివాకిటవైపు బరుగిడెను. నాఁడామె, పతిని బతిగృహమును బరిత్యజింప నెంచెనుగాని, యేకారణము చేతనో యించుక యీగెను. గృహ పరిత్యాగ విషయమై బహుశః యామె మనస్సు కుదురుబాటునకు వచ్చియుండ లేదేమో ! అయిన, తన మగనిపై నుండిన కాంతాశమును మాత్రము దీర్చుకొనవలయునని నిశ్చయించి యుండెను కాఁబోలు !! అందుల కామెకు సందు దొరకఁగా నాకార్యము నకుంతితముగ నొనరించివైచెను. ఇంటి కేతెంచియుండు కొత్తమానిసి యెవ్వఁడో, యెట్టి

వాఁడో, తెలిసికొనఁ గుతూహలాయత్త చిత్తయై యుండి
నట్లామె కనుపించుచుండెను.

IV

వీధివాకిట నాకస్మికముగా నిలచిపోయిన నాయి
ల్లాలు, ముందుఁబోవనొల్లక, తెల్లబోయిన మొగముతో
నల్లన మఱలివచ్చి, ధవునియెదుట నిలచెను. అంత
నాదంపతు లితైఱంగున ముచ్చటింపసాగిరి.

మార్తా:—వాఁడొక వేళ కుత్సకుఁడు గానిచోఁ గాచ
యయిన ధరింపక కూరుచుండియుండునా? కట్టు
గుడ్డకు సయితము గతిలేనివాఁడు! ఏనేరమును
నశఁడొనరింపకుండ నుండినచో, నీ కీదాపేరికం
బేల? ఇందునిబోలు నీయందకాఁడెందు దొఱ
కెనో, నీవెందులకు నాకుఁ జెప్పకుండువు?

సైమన్:—ఇంతవఱకు నే నిదియే నీకు విశదీకరింప
యత్నించుచుంటిని. నీ వందుల కాస్పదమియ్య
వైతివి. చెప్పెదవినుము. దేవాలయమును సమీ
పించితిని. పొద్దు దాదాపరసంజయై యుం
డెను. తిరుగుదారియొద్ద వివస్తుఁడై యితఁడు
కూరుచుండి యుండెను. నిర్మాచప్యముగ

నుండెను. చలిక నీల్గుకొనిపోయి సంకటపడు చుండెను. ఇదేమి యెండకాలమా? దేవుడు నన్ను చోటికిఁ గొంపోకయుండినచో, నీయభాగ్యుడు తప్పక మృత్యువువాతఁ బడియుండును. అట్టిపరిస్థితిలో నేనాతని వదలివచ్చుట తరమా? ఆపదలో నుండినవానిని నుపేక్షింతునా? భేక రక్షింతునా? నాకర్తవ్యంబేమి? అయ్యెడ నామనస్సు కరగిపోగాఁ జనిగిన నిలువుటంగిని నాతని చుట్టుఁజూట్టి యింటికిఁ దోడ్కొని వచ్చితిని. మార్తా, నీలో దయలేదా? నీకీ దురాగ్రహమేల? మానవజేహం బశాశ్వతంబని యెఱుంగవా? లోకంబున సాధునిందకంటె సాధు హింసకంటె వేరొండు పాపంబు గలదే?

మార్తా మఱలఁ బరుషోక్తుల నాడనెంచెనుగాని యయ్యవి నాలుక తుదకు వచ్చునప్పటికే, యామె వీక్షణము లావిలక్షణ వ్యక్తిపైఁబోగా నోటమాట వెలువడదాయె. ఒక వర్ణనాతీతమైన భావసంచలనము గలిగినట్లే యామె హృదయపరివర్తన మొందెను. నూతనవ్యక్తి నిమిలిత నేత్రుడై, వినమితవదనుడై, నిశ్చేష్టితుడై, యొకప్రక్క గూరుచుండి యుండెను. ఒకొకప్పు డతఁడు తన కన్నులను గిరుపుచు, నిజహృద

యంబున నేవో కొన్ని భావము లుద్భవించినట్లు సూచించుచుండెను. మార్తా, యాతనినే దయాతుం దిలయై చూచుచుండెను. సైమన్, యిదియే యదనని గ్రహించి, యామె మనంబున దేవుని జ్ఞప్తిసేయనెంచి, “మార్తా నీలో దేవుఁడు లేఁడా?” అని యడిగెను. ఈ మాటలు సైమన్ సహధర్మిణి హృదయంబున గాఢ ముగఁ జొచ్చెను. బిరబిర వంటయింటికరిగి, పిండిని కలిపి కొట్టెలనుజేసెను. వానిని దట్టలలోనుంచి, పానీ యంబులతోఁదెచ్చి బల్లపెనుంచి, యిద్దఱను భుజింపుఁ డని వేడెను. సైమన్ నెయ్యుని దగ్గరకీడ్చుకొని, “యువకుఁడా, రమ్మ భుజింపుము. నీవు తుదాతు రుండై పరితపించు చున్నావని నీముఖమే చెప్పక చెప్పు చున్నది” అని నడివి యతిథి యారగింపఁ బ్రారంభించిన వెంటనే, తానును గుడువమొదలిడెను. పిదప సైమన్ వినోదార్థముగా నూతనాగంతుకునితో “సంగడిఁడా ! ఇనుముతోఁగూడిన యగ్గివేల్పునకు సమ్మెట పెట్టబ్బి నట్లు, నన్నఁగూడిన నీకు గురుతరమైన పెట్టే నేఁడు పడఁగదా !” అని యాతని మోమును దిలకించుచు నొక చిఱునవ్వునవ్వెను. అతిథి మారుమాటాడలేదు. వారు బోనము నారగించునంతసేపును మార్తా మహా తల్లి యొకప్రక్క నిలచి వారి ముఖభావములనే పరిశీ లించుచుండెను. ఆమె కానూతన వ్యక్తిపైఁ గనికర

మతిశయించెను. చూచుచుండినట్లే యాతనిముఖమున మందహాసము చెంగలించినట్లయ్యెను. హఠాత్తుగ గదియంతయు వెలుగాయెను. అతిథి మోమునుండి జ్యోతియొకటి యావిర్భవించుచున్నట్లుండెను. అతఁడు మార్తావై పుదిరిగి, అనిమేషుడై కించితాకలము వీక్షించెను. ఉత్తరక్షణముననే జ్యోతి యదృశ్యమై యుండుటయు, అతఁడు మొదటియట్లు భోనము నారగించుచుండుటయు గోచరమయ్యెను. వారిభోజనము ముగిసినపిదప మార్తా పాత్రల నన్నింటిని దీసి తోరంబుగఁగడిగి, యాచోటును శుద్ధపఱచి, యావల శేషాన్నమును భుజించెను. ఆగంతుకుని గుఱించిన సంగతుల నామె తెలియఁగోటి, యాతని నిత్యైఱంగున బ్రశ్నింప మొదలిడెను:

మార్తా:—నీ వేవై పు వాడవు?

నూతనవ్యక్తి:—నే నీవై పువాడనుగాను.

మార్తా:—దేవళముచెంత కెల్లు రాఁగలిగితివి?

నూతనవ్యక్తి:—నేఁ జెప్పలేను.

మార్తా:—ధూర్తు తెవ్వరై న నీయొద్ద నుండిన దంతయు దోచుకొని పోయిరా?

నూతనవ్యక్తి:—దేవుఁడు నన్ను శిక్షించెను.

మార్తా:—నీ వందు వివస్తుఁడై పడియుంటివా?

నూతనవ్యక్తి:—అవు నమ్మా. చలికి నా యంగము లన్నియుఁ గట్టెవారి యుండెను. నా దీనస్థితిని సై మన్ గాంచి, జాలిచెంది, తాదోడిగి యుండిన నిలువుటంగిని నాచుట్టుఁజుట్టి యిందు దోడ్కొని వచ్చెను. ప్రప్రథమమున నీవించుక చవికాని మాటల నాడినను, తుదను దయార్ద్రహృదయనై నా కన్న పానంబుల నిడితివి. ఈ సుకృతమునకు నీకుఁ బరమేశ్వరుఁడు మంగళ మొనరించుగాత.

మార్తా కాతనిపై ననురాగ మగ్గల మయ్యెను. లోనికరిగి యెల్లిప్రాద్ధున తాను సరిచేసి కట్టియుంచి యుండిన మగని జుబ్బాను తెచ్చి, యాతని కొసంగి, ధరింపు మనెను. ఒక జత చల్లడములను సయిత మాతనికిఁ దెచ్చియిచ్చి “కట్టు బట్టలేక నీవెట్లు బ్రతుకఁ గలవు? ఇదేమి యెండకాలమా? వీనిని ధరించి కుంపటి ప్రక్కఁ గాని, పైన మంచెమీఁద నుండు గదిలోఁగాని వెచ్చగఁ బరుండి నిదురింపుము” అని సాదరముగఁ బలికెను. ఆపై నతిథి చల్లడమును దోడిగి నిలువుటంగిని మార్తాకు వెనుక కిచ్చివేసెను. పదపడి జుబ్బాను ధరించి, మిద్దె మీఁది కరిగి, యరలోఁ బరుండి నిదురబోయెను.

నిలువుటంగిని గైకొని వచ్చిన మార్తా, ధవుని యొద్దకువచ్చి, దాని నతనికొసంగి కప్పుకొమ్మని చెప్పి,

యాతనికిఁ బాన్పు సిద్ధపఱచెను. తానును సెజ్జనుజేరి పరుండెను. ఆమెకు నిదుర పట్టలేదు. ఆమె మనస్సంతయు నా నూతన వ్యక్తిలో లీనమై యుండెను. మఱు నాటి కుంచఁబడిన పిండినంతయు నుపయోగించి యాతిధ్య మొనరించి నందులకై యామె మనంబున నలజడి కలిగెను. ఇంటనుండిన నొకటి రెండు చింపి గుడ్డలనుగూడ దాన మొనరించి నందులకై మిగుల వగచెను. అయిన, నాయతిధి ప్రదర్శించిన స్మితవదన మును స్మరించుకొను కొలఁదిని యామె యలజడి యంతయు పటాపంచలై చెదరిపోవు చుండుటయేగాక యామె యంతరాత్మ యానంద పరవశమగుచు నృత్య మొనరించు చుండెను. సైమనునకును నిదురపట్ట లేదని మార్తా తెలిసికొని యతనిని బిలచెను! అంత వా రీతెఱంగున సంభాషింప సాగిరి.

సైమన్:—ఏమి, మార్తా?

మార్తా:—రేపటికి భుక్తికి లేదు. ఉండిన దంతయు వండి వేసితిని. తెల్లవారి కిరుగమ్మ పొరుగమ్మల నడిగి యప్పుగాఁ గొంత పిండిని దేవలయును.

సైమన్:—ఎట్లో దినములు సాగిపోవును. ప్రాణము లుండు వఱకు జీవనోపాయమును వెదకు చుండ వలయును గదా!

మార్తా:—(ఇంచుకనే పాలోచించు చుండి) మనయతిథి
గుణవంతునివలెనే కన్నట్టు చున్నాడు. అయిన,
స్వకీయ సమాచారములను గుఱించి యించుకేని
యు నోరు విడువడు. ఎందులకింత గుట్టు?

సైమన్:—అతఁడేమియును జెప్పఁ జాలఁడేమో!

మార్తా:—సైమన్

సైమన్:—ఏమి?

మార్తా:—మనమేమో పెరపెర వారలకెల్ల 'పరోప
కారార్థ మిదం శరీరం' అని సతతముఁ దేకువ
లేకఁ దోడ్పడు చున్నామే; మనకేల యెవ్వ
రును సాయపడరు?

సైమన్:—మార్తా నీ కింత చింతయేల? పుట్టించిన
దేవుఁ డన్నమిడఁడా? ఇక నిదురఁ బొమ్ము
చాల ప్రోద్బలమునది.

ఆవల సైమన్ మాటలను జాలించి శీఘ్రముననే
నిదురవోయెను. మార్తాకూడ నిశ్చింతగా శయనించెను.

V

ప్రభాత మాయెను. సైమన్ మార్తా దంపతులు మేల్కొనిరి. బిడ్డలింకను గాఢనిద్రలో నుండిరి. మార్తా యిరుగింట “యెమిలియా” యొద్దకరిగి పావు సేరు పిండి నెరువుగాఁ దెచ్చి పచనకార్యము నారంభించెను. నూతనాగంతుకుఁడు వేకువనేలేచి మై విదిర్చి, తిన్నగ నదియొద్ద కరిగి ప్రాతఃకాల కృత్యములను ముగించుకొని వచ్చి బల్లపలకపై నూరక గూరుచుండి యుండెను. మున్నతని మోము కాంతిహీనమై రాహుగ్రస్తమైన చంద్రబింబంబు పగిది యుండెను. ఇప్పు డయ్యది దివ్య వర్చస్సుతో నలరాుచుండెను. సైమన్ నాతని సమీపించి, ప్రక్కనఁ గూరుచుండి, యిట్లు ముచ్చటింప సాగెను.

సైమన్:—సహోదరా! కడు పన్నమును, నొడలు గుడ్డయును నడుగునుకదా. ఏ తన్నిమిత్తము మానవుఁడు కష్టించి పని చేయవలయును. నీ వేపని చేయఁగలవు?

నూతనవ్యక్తి:—నా కేమియును దెలియదు.

సైమన్:—మంచిది; నే నొకమాటఁ జెప్పెద వినుము. మానవుని మనంబున నిచ్చయొకటి యుండిన నెట్టి పనినైన నతఁడు నేర్వఁగలఁడు!

నూతనవ్యక్తి:—మానవులు పనిచేయుదురు; నేనును పనిచేసెద.

సైమన్:—నీ పేరేమి?

నూతనవ్యక్తి:—నన్ను “మైకేల్” అని పిలుతురు.

సైమన్:—మైకేల్, ఆత్మీయ వృత్తాంతములను గుఱించి నీవు మూకీభావము పహించుచో నేను నిన్ను నిర్బంధింపను. అయ్యది నీయిచ్చకు లోబడినది. అయిన జీవధారణచేసిన ప్రతి మానవుఁడును బ్రతుకు తెరవాకటి కల్పించుకొన వలయును. నే నలవరచున దంతయు నీవర్ధిమెయి నేర్చిన నచిర కాలముననే నీ వారితేరిన గొడగర వయ్యెదవు. అట్టి తఱి నిన్ను నేను నాయంట నుంచు కొనుట కే యభ్యంతరమును నుండదు సుమా. ఇందున కేమందువు?

మైకేల్:—దేవుఁడు నీకు భద్రమొనరించుగాత! నీవేమి చూపిన దాని ననుకరించెద. కరుణించిచూపుము.

ఆవల సైమన్ దారమును గైకొని దానికి బంక నంటించు విధము నతని కెరింగించెను. ఏకసంతగ్రాహి యొయన నేర్చినదంతయు మైకే లొకసారికే యనుకరించు చుండెను. చర్మ కర్మమునందలి మర్మములన్నియు నవలీల నేర్చినై చి యొకటి రెండు దినములలోనే

దక్షుడయ్యెను. పైనఁ జూచుటకు వెంగలివలెఁ గను
పడినను, పనిలోమాత్ర మతఁ డసదృశమగు నైపుణ్య
ము నగుపఱచు చుండెను. ప్రతి దినమును నతిశ్రద్ధతో
బాటుపడుచుఁ దన యజమానునికి వెన్నెముకవలె నుం
డెను. సద్గుణ విశిష్టుండు ; స్వల్పాహారి ; మితభాషి ;
తప్పుపలకఁడు ; అలవోకగానైన నెగతాళి చేయఁడు ;
నవ్వనే నవ్వఁడు. నాటిరేయి మార్తా నెనరున నన్నో
దకముల నిడినపుడుమాత్ర మించుక స్మితమును గనఁ
బఱచి యుండెను. మొత్తముమీఁద నతఁడు దేవతా
జీవనమును గడుపుచుండెననిన సత్యమునకు దూరము
కాదు.

VI

ఈప్రకారము కాలచక్రమున దినములు, వార
ములు, నెలలు, యొక సంవత్సరము సయితము
కడచిపోయెను. అహరహమును మైకేల్ స్వామికార్య
తత్పరుడై మెలంగుచుండెను. అతని పనులలో నొక
వింతయోజము గన్పట్టుచుండెను. పరిసరవాసు లంద
ఱీతని వాసి విని పాదరక్షల పనుల నన్నియు నీతనికే
యప్పగించుచుండిరి. వారి పనులను మైకేల్ భద్రము
గను, సుందరముగను, శీఘ్రముగను, జేసియిచ్చుచు

వారి ప్రశంసలను జూరగొనుచుండెను. సైమన్నునకు విరివిగ ధనము చేరుచుండెను.

ఇట్లుండ నొకనాఁడు ప్రాతఃకాలంబున నొక శ్రీమంతుఁడు రథాఘాతముఁజేసి సైమన్ గృహమున కటు దెంచెను. శకట మాగగనే సేవకుఁడు గొబ్బున డిగ్గి శకట కవాటమునుదీసి నిజస్వామికిఁ గేలుత నొసంగి యాతని దింపెను. సైమన్ సతి సత్వరముగ వీధివాకిలి పాటదీసి యాతనికి నుస్వాగత మొసంగెను. సైమన్ మైకేలు లభ్యుత్థానం బొనరించిరి. తట్టున గడిబిడిసేయు చుండిన బిడ్డలు నిశ్శబ్దముగ నాగంతుకుని వేడబంబుతోఁ జూచుచు నిలువఁబడిరి. ధనికుఁడు మంచి కాయపుష్టి గలిగి యుండెను. నిగనిగలాడు సకలాతు నిలుపుటంగిని ధరించి యుండెను. అతఁ డతిశయించిన నహంభావము తో గృహ ప్రవేశ మొనరించెను. చాల పొడువరి యగుటచే ద్వారబంధన మాతని శిరమును దాకు చున్నట్లుండెను. కాబట్టి యతఁడు తలనించుక వంచి జాగ్రత్త వహించి లోనికరిగెను. ఇంటి హజారములో నర్థభాగ మంతయు నతఁడాక్రమించుకొను నట్లుండెను. వినయ సంభ్రమంబులు పురిగొన సైమన్నాతనిచెంత కొకకుర్చీ నీడ్చి యందాసీను గమ్మని వేడెను. అర్థవంతు డొకింత సేపు కూరుచుండక యట్లే నిలఁబడి నలుదిక్కులఁ జూచెను. ఆతని తల గీముచందువాను సోకుచున్నట్లుం

డెను. సైమన్ ఈ మహాకాయునిగాంచి వెటంగందెను. ఇట్టి మానవు నతఁ డిదివఱ కెప్పుడును గాంచియుండలేదు. సైమన్ చాల పలచనివాఁడు. మైకేలును సన్నగా సుకుమారముగా నుండెను. ఇక మార్తా యన్ననో మూర్తీభవించిన టౌమదేవత ! ఆమె బిడ్డలు చాల బక్కచిక్కి యెండుచేపలవలె నుండిరి!! వీరి నడుమ నాగురిలేని లావు వాఁ డీలోకమునకుఁ జేరినవానివలె నగు పడక యన్యలోకమునకుఁ జెందినవానివలెఁ గన్పట్టుచుండెను. ఆతని మొగము గుండ్రనిదై యుబ్బెత్తిన బుగ్గలతో నిండారుచు రక్తవర్ణయుతమై ముఖము గొట్టు నట్లుండెను. ఆతని యవటు వాబోతు మెడసొంపు నవఘళించు చుండెను. ఒడలంతయుఁ జెక్కుచెదరక యుక్కుగుండువలె నుండెను. తనివిదీర తినుటలో నతఁ డావంతయు వెనుక పడువాఁడు కాఁడని యాతని భీమం బగు రూపంబే చెప్పక చెప్పవచ్చుచుండెను. తన నల్ల నిగ్గుల గొంగళి నిలువంగి నతఁడువిప్పి మఱొక కుర్చీపై నుంచి, తానొక దానిపై నాసీనుఁ డయ్యెను. ఆతని యంగర కము సంచపురేకు తళుకులతోఁ గన్నుల మిఱుమిట్లు గొల్పుచుండెను. అంత నాఘనుఁడు, సైమన్ వంక దిరిగి, వృషభస్వరమును బోలిన కంఠధ్వనితో “ఈ యంగడికి యజమానుఁ డెవఁడు?” అని ప్రశ్నించెను. సైమన్ సవినయముగ “నీ యల్పాత్ముఁడే, మహాప్రభూ” అని

బదులిడి ముందేమి యానతి నొసంగునోయని యాతనినే చూచుచు నిలబడెను. ఆవల నాభాగ్యవంతుఁడు సైమన్నునుజూచి “నీ పేరేమి” అని యడుగ, నందుల కతఁడు “నన్ను సైమన్ అని పిలుతురు” అని వాక్కు చెప్పెను. పిదప నా యైశ్వర్యవంతుఁ డట్టహాస ముట్టివడ, భృత్యునివంక దిరిగి, “ఓరీ! ఐవాన్ ఆ తోలు పొదుక నిందు గొనిరమ్ము; శీఘ్రముగా” అని యాజ్ఞాపింప, నతఁ డతి త్వరితగతి నరిగి బండిలో నుండిన నాపొట్లమును దెచ్చి బల్లపై నుంచెను. శ్రీమంతుండు వికసన్ను ఖుండై పొట్లమునువిప్పి తోలును జేతితోఁ జూపుచు సైమన్నును సంబోధించి “చూచితివా! యీ చర్మమును?” అని యడిగెను. అంత వారిరువురికిని, నీదిగువ సంభాషణ జరిగెను.

సైమన్:—చూచితిని స్వామీ.

ధనికుఁడు:—ఇది యెట్టిచర్మమని తలంచితివి?

సైమన్:—(తోలును జేతితో స్పృశించి) ఇది యుత్కృష్ట మైన చర్మము.

ధనికుఁడు:—(గురుకాయించుచు) పిచ్చివాఁడా! ‘అత్యుత్కృష్ట’మనుము. ఇది జర్మనీనుండి నాకై ప్రత్యేకముగ దెప్పించితిని. నీ జీవితకాలము నం దిట్టి తోలు నెప్పుడును జూచియెఱుఁగవు!

దీని విలువ యెంతయని భావించితివి? ఇది
యేఁబదిరూపాయల నిచ్చినను, దొరకుట దుర్ల
భము !!

సైమన్:—(అబ్బురపాటున) ఇంతటి విలువగల చర్మ
మును మాబోటి దరిదు) లెట్లు చూడఁగలుగు
దుము ?

ధనికుఁడు:—(చిరచిరలాడుచు) టబ్, టబ్! అదియట్లుం
డని. ఇప్పుడు నీవు నాకాళ్ళకు సరిపోవు బూట్లు
లను గుట్టి యియ్యగలవా? ఈ చర్మముతో?

సైమన్:—(వినయముతో) చిత్తము; మహాస్వామి.

ధనికుఁడు:—అట్లయిన, చేయగల ననుచున్నావా?
నిక్కువముగా చేయఁగలవా?

సైమన్:—(తొంకుమాటలతో) చే...య...గలను
దేవరా !

ధనికుఁడు:—(అమితమైన గర్వముతో) ఎవరికాళ్ళకు
నీవు బూట్లులు గుట్టుచున్నావని తలంచితివి?
ఎట్టితోలని భావించితివి? ఒక్కయేడు చెడిపోక
నుండు బూట్సులు చేసియియ్యవలయును. ఈ
నియమమునకు బద్ధుఁడనై యాండగలిగినచో,
గార్యమును గైకొనుము. లేనిచో, 'నావలనకాదు'

అని మోమోటమిలేక మొదలే మనవిచేయుము.
 అట్లానరించుటలో ననమాన మేమియునులేదు.
 చర్మమును మాత్రము చెడఁగొట్టకుము. మును
 మున్నే నిన్ను హెచ్చరించుచున్నాను. ఒక
 సంవత్సరములోపల బూట్సులు చెడిపోయెనా,
 నీకుఁ గారాగార వాసము తప్పదు. చెడకుండ
 నుండెనా, నీకు నేను పదునైదు రూప్యములను
 బారిపోషికముగ నొసంగెదను.

సైమన్ సందిగ్ధ మనస్కుండాయెను. అతనికి
 నోటమాట నిర్లభముగ రాదాయె. ఇట్టి కఠిన నిబంధ
 నల నతఁడెప్పుడును వినియుండలేదు. కాన నతఁడు,
 స్వతంత్రించి తానే యొప్పందమున కొప్పుకొనుటకు
 చాలినంత ధైర్యములేమి, మైకేలును మోచేతితోఁ
 బొడచి యొరగఁజేసికొఁజూచెను. మైకేల్, నిజస్వామి
 పైగనుగైకొని, యంగీకార సూచకముగఁ దలఁచుచును.
 ఈ యింగితము నెఱింగి, సైమన్ శ్రీమంతుని కార్యము
 సంగీకరించెను. సైమన్నాతని యడుగుల కొలఁతను
 గైకొన ననుమతివేడెను. అందుల కతఁడు వల్లెయన
 సైమన్ చేతులను శుభ్రముగఁ గడుగుకొని పదునేడంగు
 శముల కాగితము నొకటిని దీసికొనివచ్చి కూరుచుండెను.
 సంపదాధ్యం డెడమకాలును విజ్రవీగుచుఁ జూచెను. దాని

యడుగు భాగమును వెనుకభాగమును గొలచెను. ఆవల నతఁ డాయతికాయుని మోకాలు పిక్కను గొలవఁ బోగా, కాగితము చాలకవచ్చెను. ఆసంపన్నుని గడుసు పిక్కలు పెద్దదూలములను బోలుచుండెను. సైమన్ మఱొక కాగితమునుదెచ్చి చేతనుండినదానికి జంటింపఁ బోయెను. అంతలో నా ధనాభ్యుదయ సైమన్నును హెచ్చరించుచు, “జాగ్రత్త, మోకాలు పిక్కయొద్ద యిరుకుగా నుంచకుము” అని పలికి తనచూపులను మైకేల్ వైపు మరల్చెను. తన చేతివ్రేలితో నతనిని జూపుచు “వీఁడెవరు?” అని యడుగ, నందులకు సైమన్ “వీఁడే నాపనివాఁడు; మైకేల్ అని వీనిపేరు” అన, ధనికుఁడు మైకేల్ వైపుతిరిగి “మైకేల్, ఇదిగోచూడుము, బూట్టు లొక్కయేడు కించిన్నాత్రమును చెడకూడదు” అని దర్పింపఁ జూపెను. మైకేల్ శ్రీమంతుని కభిముఖుఁడై యాతనిజూచుటకు మాటుగా నతని వీపు వెనుక నెద్దియో వీక్షించుచు, తటాలున నొక చిటు నవ్వునవ్వెను. అప్పుడాతని మొగఁబున నుజ్వలకాంతులు ప్రభవిల్లుచుండెను. దీనినంతయుఁ బరికించుచుండిన సైమన్, విస్మయచేతస్కండ్డై యూరక నిలచి యుండెను. మదాంధుఁడైన అర్థవంతునిగన్నుల కిది కనుపడలేదు. అతఁడు మైకేలును సంబోధించి, “ఏరాకుంకా ! దేనినిజూచి నీవిట్లు పండ్లిగిలించుచున్నావు ?

నియతకాలమునకు సరిగ బూట్టులను సిగ్గుపరపకుం
డినచో నీవు కష్టమునకు గురియగుదువు.” అని తు
ళ్ళుచు నుడువ, నందుల కాదిటువరి “వలసినపు డవి యా
య-తమయ్యే యుండును” అని గొనకొని ధాటిగాఁ
బలికెను. అంత నాయభిజనుఁడు “అట్టైన సరియే, నాకు
కావలసిన దదియే” అని వక్కాణించి సైమన్ వంకఁ
దిరిగెను. అతఁ డిరుపాదముల కొలతను గైకొని యొక
మూల నమృతతో నిలువఁబడెను. పదపడి సంపదధికుఁడు
సేవకుని బలచి విప్పియుండిన బూట్టులను మగుడ
దొడిగించుకొని, నిలుపుటఁగిని దొడుఁగ వలయునని
యానతిచ్చి చేతులుచాచి నిలువఁ బడెను. బంటు
దానిని సరిగ దొడిగి వెనకకొదిగి నిలఁబడెను. పిదప
నా శ్రీమంతుండు, సైమన్ సెలవును గైకొని, యిల్లు
వెడలెను. ఈ సారి యా యాయకాఁడు ద్వార బంధ
నపు పై తట్టు నంతగా గమనింపమి, యాతనితల దానికి
‘ఫెల్’మని తాకెను. ఆ కడిది తాకున కతఁడొట్టుపెట్టి
తిట్టి నొప్పి నాపుటకై చేతితోఁ దలనొరయుచు బయటిఁ
బోయెను. భృత్యుఁడు తనమీఁద మాటవచ్చునేమో
యని దిగులుపడి గడగడ వడఁకుచు నొకమూల నిలి
చెను. శ్రీమంతుం డంత రథము నవరోహించి అతి
త్వరితముగ గుఱ్ఱములను దోలవలసినదని సారథి కాజ్ఞ
యొసంగెను. సారథి కొరడాతో బలముగ గుఱ్ఱములను

గొట్టెను. రథము కనుమూసి తెఱచునంతలో నదృశ్య
మాయెను. పిదప సైమన్ తన చెలికానితోఁ బరిహాస
ముగా “చూచితివా, నెయ్యిఁడా యెంత పెద్ద బలీవర్ద
మే తెంచి యుండెను. తీక్షణమైన పరశువుతో సహిత
మాతని యట్లు తెగదునుమా! మన కుటీర కవాటము
నతఁడు తన తలతోఁ దొడరి నడలించి నై చెను. అయిన
నతఁడాదెబ్బ నించుకై నను లక్ష్యపెట్టి నట్లగపడదు!”
అనవుడు మైకేల్ మారుమాటాడక విన్నకుండెను.
అప్పుడు మార్తా మాటనందుకొని మోమునఁ జిరునవ్వు
జీరువార, నిట్లనెను: “అవును, సుబ్బనసూర మెసవి మదించి
యున్నాఁడు. యముఁడుకూడ ఈ మహాకాయునిగాంచి
వెఱచి వెరుకకు మఱలి పోవును గాఁబోలు!”

VII

సైమన్ కర్తవ్యోత్సుకుఁ డాయెను. మైకేలును
గార్య నిమగ్నుం డయ్యెను. అంత సైమన్ మైకేలును
సమీపించి “మిత్రమా ఇటు చూడుము! పనినేమో
మనమొప్పుకొని వేసితిమి. దానిని దృష్టికరముగ
నిర్వహించు భారము మన తలపై నున్నది. సర్వప్రయ
త్నములునుజేసి శ్రీమంతుని కొప్పిదముగఁజేసి తీరవల

యును. మొదలే ముంగోపి; ఇంక నెరసు దొరకన మమ్ములఁ బ్రతుక నిచ్చునా? మీఁదు తోలు చాల విలువగలది. మన మావంతులైనను దప్పొనరింప కూడదు సుమా! నాకు నేత్ర పటుత్వము తక్కువ. దానంజేసి నీవే తోలును బరిమాణముల ననుసరించి కత్తరింపుము. హస్త నైపుణ్యమున నీకన్న మిన్నయయిన వారెవ్వ రున్నారు! ముఖ్యమైన భాగములన్నియు నీవే గుట్టుము. చిల్లర పనులను నేఁజేసెద.* నావుడు మైకేల్ చర్మమును దీసికొని బల్లపైఁ బఱచి మృదువుగఁజేసి మడచి కత్తరింప మొదలిడెను. మార్తా చెంతనిలచి చూచుచుండెను. మైకేల్ చర్మ యామెకు వింతఁ గొల్పెను. బూట్సులు గుట్టుట కనుగుణముగా దోలును గత్తరించుటకు మారుగా సంబువులకు దగిన ట్ల తఁడు దానిని గత్తరించు చుండెను. అను దినమును జూచు చుండుటచే నామె కీ పనులలో మంచి జ్ఞాన మల వడి యుండెను. రష్యా దేశమున శవములకు సంబువులను దొడుగు వాడుక గలదు. సజీవుఁడై యుండు శ్రీమంతునికి బూట్సులు గుట్టుటకు బదులు కళేబరమున కుపయోగించు సంబువుల నతఁడు చేయుచుండుట మార్తా గాంచి యక్కజమంది మైకేలును మందలింప నెంచెను గాని ఆమె కట్టొనరించుటకు చాలినంత ధైర్యముండ లేదు. అనుమాన మానసంబుతో "దొడ్డవారి బూట్సు

లను గుట్టు వితానము నాకుఁ దెలియదేమో! మైకేల్
 పేరెన్నికఁగన్న పనివాఁడు !! తప్పుల నెప్పుడును జేయఁ
 దు. నేను కేవలమొక యాడుదేకదా !!! నాకేమి తెలి
 యు నీ విషయములు !!! అని తలపోసి యట్లేచూచుచు
 తటస్థురాలుగ నిలచిపోయెను. మైకేల్, బూట్సు
 లకువలె జంటదారము నుపయోగించుటకు మారుగ
 సంబువులకువలె నొంటిదారమునే యుపయోగించుచుం
 డెను. మార్తా యబ్బుర మతిశయించెను. ఆతని
 కార్యము లిదివఱకు నిష్క్రిల్పిషంబుగ నుండబట్టి,
 మార్తా, యాతనిపనిలో జోక్యము గలిగించుకొనుటకు
 జంకెను. ఇవిధంబున మైకేల్ మధ్యాహ్నమువఱకుఁ
 గార్యమగుండైయుండి, నెరతనంబున సంబువులను సిద్ధ
 పఱచెను. బూట్సు లెంత వఱకై నదో సైమన్ చూడ
 వచ్చెను. సంబువులను గాంచిన తక్షణమే ఆతని
 మనస్సు కళక్కుమనెను. ఆ సలలితుని చర్యలో నీ ఘోర
 ప్రమాదము గోచరించినందులకై యాతని మనంబున
 నాశ్చర్య విషాదము లొక్కటేసారి స్త్రోమం
 బయ్యెను. అంతనతఁడు మోము ముడుచుకొని
 మైకేల్ ను సంబోధించి యిట్లనెను. “నాయనా!
 యెంతపని జేసితివి ! ఏడాదిగా నొక్క తప్పైనను
 జేయనివాఁ డిప్పు డొకటిచెప్పిన మఱొకటిని జేసి
 వైచినాఁడవే !! ఇది నీకు న్యాయమా ? పెద్దమనుష్యుం

ధూరకుండునా? స్వాభావికముగనే యతఁడు కూర్చ
 చిత్తుఁడు. ఇంక నెరనుదొరకిన నతఁ ధూరక వదలునా?
 చర్మమన్ననో, చాల విలువగలదే!!! తప్పఁజేసిన గతిన
 ముగ దండింతునని యాదర్శితుఁ డాదియందే శాసించి
 యున్నాఁడే. అయ్యో, నాకొంపముంచితివే; నా గుట్ట
 కూల్చితివే" అని సంక్షోభిత హృదయుండై యలమ
 టించుచు నాగొడగరవాఁడు చతికిల పడియెను. మార్తా
 కూడ హృదయవేదనతో ధవునియొద్ద కరుగుదెంచి,
 యాతని నూరడింగుచు, "నాకిది మొదలే తెలియును.
 మైకేల్ చాలనిపుణుఁడు గాన నేనతనిపని కడ్డముపో
 లేదు" అనిచెప్పి, యామెయు బలవించుచు, నిలువఁ
 బడెను. అంతలో వీధివాకట నెవ్వరో యత్యంత
 కొతుకముతోఁ దలుపు తట్టిరి. సైమన్ తత్తరపాటున
 నరిగి తలుపుదీసి చూడఁగా మున్ను వచ్చియుండిన శ్రీ
 మంతుని బంటు అశ్వారోహకుండై వచ్చి గుట్టము నొక
 ప్రక్క విగించి నిలచి యుండుట గాంచెను. సైమన్
 నిలువునీరై పోయెను. అయినను నలజడి నొకింత యడం
 చుకొని యా భృత్యునికి సుస్వాగత మొసంగి వచ్చిన పని
 యేమని విచారించెను. ఆవల వా రిరువురికిని నీదిగువ
 సంభాషణ జరిగెను.

భృత్యుఁడు!—సైమన్ మీకుఁ గుట్టనిచ్చిన బూట్లు

లను గుఱించి మా దొరసాని యొకసందేశ మంపి
యున్నది.

సైమన్:—ఏమి యా సందేశము!

భృత్యుడు:—బూట్సులను గుట్ట నిర్దేశించిన మాప్రభు
వున కవి యిప్పు డనవసరములుగఁ బరిణమించి
నవి! వానికి మారుగా నొకజత సంబువులు గా
వలసి వచ్చినది. అందుచేత మా ప్రభిని సం
బువులను జేయించి తెమ్మని యానతి నొసంగి
నన్నుఁ బంపినది.

సైమన్:—ఇంతలో నేల యీ మార్పాటు?

భృత్యుడు:—తానొకటి తలఁచిన దైవమొకటి దలఁ
చుగదా! మా యొడయం డిందుండి వెడలి
పోయినఁ గొన్ని గడియలలోనే ప్రాణములు
విడిచెను. అతని శవమున కుద్దాలము లవశ్య
కము లైనవి. వేగిర చేసి యిత్తువా?

సైమన్:—(దిగ్భ్రాంతుడై) నీ మాటలు నాకచ్చెరువు
గొల్పు చున్నవి. ప్రాతఃకాలమున నతఁ డిం
దుండెనే! దృఢకాయుఁడుగను నారోగ్యవంతుడు
గను గన్పట్టెనే!!

భృత్యుడు:—దైవానుగ్రహ మావంత తప్పిన నెంతటి
దృఢ కాయుఁడైన నేమి! ఇంటినుండి వెడలి

వచ్చిన పురుషుడు మగుడ గృహము చేరనేలేదు.
త్రోవలోఁ గొన్ని చిల్లర పనులను ముగించు
కొని యింటియొద్ద కరిగితిమి. బండివాకలి దీసి
యాతనిదింపఁబోగా నతఁ డనువులబాసి చల్లపడి
కొయ్యపారి యుండెను. ఆతని శవము నీవలి
కీడ్చివైచుటే దుష్కర మయ్యెను.

సైమన్:—ఆవల ?

భృత్యుడు:—ఆవల నాస్థూలమైన ఘటమును బయటి
కీడ్చి పీనుఁగ పెట్టెలో నుంచి, యంత్యక్రియలకై
సిద్ధపఱచితిమి. సంబువులను దొడుగుట మాత్ర
ము మిగిలియున్నది. వానిని శీఘ్రముగనిచ్చిన
గొంపోదును.

సైమన్ హృదయము నావరించియుండిన సంతోభ
మిప్పు డుపశమించెను. మైకేల్ చేసినతప్పు అప్రయత్న
ముగ నొప్పుగాఁ బరిణమించెకదా యని సంతోష భరితుఁ
డయ్యెను. అశఁడు చూపిన దివ్యదృష్టి సైమన్ను
నకు బోధపడలేదుగాని యుపక్రమించిన కార్యమును
మాత్ర మతఁ డతితృప్తికరముగఁ జేయునని గట్టినమ్మక
మాతనియెడల జనించెను. అప్పటినుండి మైకేల్
పై నుండిన విశ్వాసగౌరవము లినుమడించెను. మైకేల్
సంబువుల జతను కాగితములోనుంచి, కట్టి, భృత్యునకం

దిచ్చెను. అతఁడు సైమన్ సెలవునుగైకొని, కూలి
డబ్బు నావలఁ బంపుదునని నుడివి, హయమునెక్కి
వెడలిపోయెను.

VIII

ఇత్రైటంగున మైకేల్ నిజస్వామి కత్యంతాను
కూలుండ్లై యాతనియింటనే నివసించుచుండెను. ఇట్లాక
యేడు, రెండేండ్లు, ఏదేండ్లు సయితము గడచిపోయెను.
ఆ సచ్చరితుని నడవడిలో నించుకేనియు మార్పు కను
పింపలేదు. వీతరాగుఁడు; మితభాషి; వేషకక్త నను
బరిహాసమొనరింపఁడు. ఇదివఱ కతఁడు రెండుసారులు
మాత్రము స్మితమును జూపియుండెను. మార్తా,
దయార్ద్ర హృదయయై యన్నపానంబు లొసగినపు
డొకసారి; ఒకయేడు చెడనిబూట్టులను జేసి యియ్య
వలసినదని యా శ్రీమంతుఁ డాజ్ఞాపించినపు డింకొకసారి.
ఇక నాతని కృత్తికర్మ చాతుర్యమన్ననో, వర్ణనాతీతము.
ఇంతటి యమోఘశక్తి గలవాఁడును, మేధాసంపన్నుఁ
డును, దనచేతిక్రింద పనివాఁడుగా నున్నందులకై
సైమన్ సంతోషాంతరంగుండై, యాతనిఁ జూచిచూచి
మురియుచుండెను. ఎందుండి వచ్చితివని యిప్పు డతని
నడుగఁడు. తనయిల్లువదలి వెడలిపోవునేమో యను

భీతి యతని కిప్పుడు కలిగెను.

ఇట్లుండ నొకనాఁ డహర్ముఖంబున సైమన్ మైకేల్ లెప్పటియట్లు తమ పనులలోఁ బ్రవేశించి యుండిరి. శీతకాల మగుటచేఁ జలి యధికముగా నుండెను. సైమన్ బిడ్డలు బల్లయొద్దఁ గూరుచుండి కిటికీగుండ వచ్చుబోవు వారిని జూచుచు నాడుకొను చుండిరి. మార్తా లోపల పచనకార్యాసక్తయై యుండెను. సైమన్, జాలకము చెంతనిలచి యరమీద అంపమునకు సానఁబెట్టుచుండెను. మైకేల్ లింకొక కిటికీయొద్ద నిలచి పాదరక్షలలో నొక సూక్ష్మభాగము నత్యంత జాగరూకతతోఁ గుట్టుచుండెను. అల్లంతన, వీధివైపుఁ జూచుచుండిన కుఱ్ఱదొకఁడు మైకేల్ యొద్దకుఁ బరుగిడి వచ్చి యాతని వీపుమీఁద నానుకొని, “మైకేల్ మామా ! అదో చూడుము. ఎవ్వతెయో యొక యిల్లా లిద్దఱుపిల్లలను దోకొని మనయింటిని డగ్గరుచున్నది. ఆమె యొకవర్తకుని పెండ్లాము కాఁబోలు ! ఇద్దఱు బిడ్డలలో నొకటి కుంటిది !!” అనుడు మైకేల్ చేతనుండిన కార్యము నట్లే వదలివేసి కన్యలతో నరుగు దెంచుచుండిన నాస్త్రీని దేటి పారజూచుచు నిలబడి పోయెను. సైమన్ నిది గాంచి విస్మయమొందెను. ఏలన, నా కష్టాళి యెప్పుడును నిబ్బంగి కర్తవ్యమును మాని వీధిఁ బోవువారిని జూచుచు నిలఁబడలేదు. ఆతని

దృష్టి నాకరించిన వ్యక్తి యెవ్వరో తెలియఁగోరి
సైమన్ కిటికీలోఁ జూచెను. ఒక స్త్రీ యిద్దఱు బాలిక
లను జెరియొకచేతితోఁ బట్టుకొని నిజగృహమువై పు
వచ్చుచుండుట గాంచెను. ఆ పొలఁతి చూపరియే;
మధ్యవయస్కురాలు; విలువగల వలువల నలవరిం-ని
యుండెను. బాలికల కిరువుఱకును జిబిబిలి వన్నె
యొల్లెలను గీలించి, మీఁద శ్రేష్ఠతమములైన శాలు
వలను గప్పియుండెను. బిడ్డలు ముద్దులొల్కుచుండిరి.
ఇద్దఱబాలికయు నొకటిగానే యుంటచేఁ బ్రత్యేకముగ
వారినానవాలుబట్టుట కష్టమగుచుండెను. అయిన నొక
బిడ్డమాత్ర మించుక కుంటుచుండెను. పడుచులను
నడపించుచు నాయిల్లాలు సైమన్ గృహమును బ్రవే
శించెను. అతఁ డామెకు స్వాగతమొసంగి కున్నీపై
నామె నాసీన గావించెను. బాలికలు బలుసిగ్గున నామె
కాళ్ళచెంతనే నిలువఁబడియుండిరి. బల్లపలకపై గూరు
చుండుడని సైమన్ యెంతచెప్పినను వినక ఆబాలికలు
మఱింత సంకోచము నగుపఱచుచు. నా స్త్రీ యిద్ద
యొదిగి నిలఁబడిరి. అంత నా యాగంతకురాలు
సైమన్నును సంబోధించి “అయ్యా, వచ్చు వసంత
కాలమున దొడుగుట కీ బాలికలకు మంచి మృదువైన
బూట్సులను గుట్టి యాయగలవా?” అని యడుగ
నందున కతఁడు “ఇంత చిన్నవి మేము సామాన్యముగ

గుట్టమమ్మా అయిన మీ కోరికను పీటబుచ్చుటకు నాకిష్టములేదు; కాన గుట్టియిచ్చెద" అని బదులిచ్చెను. పదపడి సైమన్ "బూట్సుల లోనిభాగమునందు బట్టను వేతునా, లేక మెత్తని తోలునేవేయుదునా?" అని యడుగ నందునకాయంగన "బట్టనేవేయుఁడు" అని పలికి మైకేల్ వంక తనదృష్టులను బ్రసరింపఁజేసెను. సైమన్నతనిని జూపుచు "ఇతఁడే మైకేల్, పనిలో మంచి చొరవగలవాఁడు" అన, నందుల కా నవలామణి "అవును, మైకేల్ పేరువినియే నేనింతదూర మరుగుదెంచి నది" అని పలికి యాతనికి వందన మొనరించెను. మైకేలును నత్యంత విశ్వాస పూర్వకములైన జూట్సుల నిగుడించుచు నాస్త్రికే నమస్కరించెను. ఏమి చోద్యమో కాని యా బాలికలు మైకేల్ కంటఁబడిన దాదిగా నతఁడు గుట్టుపనినిమాని వారినే తెప్పలల్లార్పకఁ జూచుచుండెను. బిడ్డలు గునగున బెరిగి కుదిరికగా నల్లారు ముద్దుగా నుండినదేమో నిజమే. కాటుక కండ్లు; గులాబివన్నె నిగ్గు చెక్కులు; నల్లని నెటివేణులు; కెంబెదపులు; ముచ్చటఁగొల్పు తెలివిగల మోములు; వీనికిఁదోడు శ్రేష్ఠమైన శృంగారమైన ఉడుపు. ఇవన్నియు జూపఱ చిత్తంబు నాకర్షణ నేయుచుండిన దేమో నిజమే. అయినను మైకేల్ వారిని తెప్పలార్పకుండ బరికించుటలో నేమో విశేష మున్నట్లుండెను.

వంట యింటిలో నుండిన మార్తా యీవలికివచ్చి వచ్చిన యిల్లాలిని బిడ్డలను జూచుచు నిలుచుండెను. బాలికల కాళ్ళ కొలతనుదీయ సైమన్ ముందునకు వచ్చెను. అప్పు డాగృహిణి యొకబిడ్డను జూపి “ఈ చిన్నది కుంటిది. ఒరగాలికొక బూట్సును చక్కఁగ నుండుదానికి మూఁడు బూట్సులను జేసిన చాలును. వీరమడబిడ్డలు.” అని చెప్పెను. సైమన్నామె చెప్పిన చొప్పున నంగ వికల్పముగల నామగువ కాళ్ళకొలతను దీయుచు మది జాలిచెంది “అమ్మా, యెంత చక్కని చుక్కయిది! ఇది పుట్టుకతోఁ గుంటియా లేక పుట్టినమీఁద నంగ వైకల్పము నొందెనా?” అని యడుగ నందుల కాసాధ్య “పుట్టుకుంటి కాదప్పా. జననమందిన పిదప వీరి జనని పాదముమీఁదఁ బొరలుటచేఁ గుంటువడెను” అని నుడి వెను. అంతలోఁ జెంతనుండిన మార్తా మాటనందుకొని “అట్లయిన నీవు వీర్ని తల్లి కావా?” అని ప్రశ్నింప “కానమ్మా, వీరు నా కొమరితలుగారు. నాకును వీరి యింటి వారికిని యెట్టి చుట్టరికమును లేదు. నేను వీరిని బెంచుకొంటిని” అని యా ఘనురాలు వాక్రుచ్చెను. మార్తా యచ్చెరువొంది “నీవు వీరికే దల్లివి కాకపోయి నను వీరి నెంతగాఁ బ్రేమించు చున్నావు!” అన నా పుణ్యాంగన “అమ్మకజెల్ల! వీరినెట్లు నేను ప్రేమింప కుండ నుండగలను. పురిటింటి శిశువులుగా నుండిన

దాదిగా నేను వీరిని నాచంటి పాలతోఁ బోషించి పెంచితిని. నాయాత్మ తనయుం డొకఁడుండెను. ఆ డార్భాగ్యుండు రెండేండ్లు పెరిగి యావల నన్నవదలి దేవునిలో నైక్యమయ్యెను. అప్పటిగోత్ర నే నీ బిడ్డలను నా సొంత బిడ్డలవలెనే భావించి వీరి యాటపాటలందు మొనయు చున్నాను" అని వచింప నంత మార్తా "అట్లయినచో నీ బాలికల తలిదండ్రు లెవరు?" అని యడిగెను. అపై నాపూజ్యరా లితైఱంగునఁ జెప్పసాగెను.

IX

దాదా పై దేండ్ల క్రిత మీ బిడ్డలొకే వారము దినములలోఁ దల్లిదండ్రులను బోనాడుట తటస్థించెను. తండ్రి మంగళవారము నాడును తల్లి శుక్రవారమునను బరలోకమున కేగిరి. జనకుఁడు మరణించిన మూడవ దినమున వీరు జనన మందిరి. మధునాడే తల్లి యసువులఁ బాసి భర్త ననుగమించెను. అప్పుడేను నామగనింటి లో గ్రామమందు నివసించు చుంటిని. మా యింటి ప్రక్కనే వీరు నివసించు చుండిరి. వీరి తండ్రి ప్రతి దినమును నడవి కరిగి యందు గట్టెలు కొట్టితెచ్చి వాని నమ్మి సంసారము నడుపు చుండెను. ఇట్లుండ నొకనా

డతనికిఁ గాల పరిపాకంబయ్యెఁ గాబోలు ! మహావృక్షం
బొకటి విరిగి యాతనిపైఁ బడెను. అతని ప్రేగు లీవ
లికి వచ్చివేసెను. కంఠగత ప్రాణుండై ఘోరమైన
యావేదసతో సంకటపడు చుండుట నెవ్వరో గాంచి
యాతని గీమునకుగొని వచ్చిరి. కుట్టుసురుతో నుండిన
నతఁ డిల్లు చేరగనే కండ్లు తేలవేసి గుటుక్కు మనెను.
నిండు చూలాలుగ నుండిన నాతనిభార్య యావారమున
నీ యమడ బిడ్డలను బ్రసవించి యొక దినము మాత్రము
బ్రతికియుండి యేకాంత దుఃఖమున బొగలుచు నీ లోక
యాత్రను జాలించు కొనెను. పురిటింటి బిడ్డలనుచూచి
వత్తమని నేను రెండవ దినము పోయిచూడఁగా నా
దౌర్భాగ్యురాలు మరణించి చల్లనై కట్టెపారి పడియుం
డెను. హృదయ భేదకమైన యాదృశ్యమును గాంచి
నా కత్యంత సంకటమయ్యెను. కన్నీళ్ళుకార్చుచు చుట్టు
పట్ల నుండువారిని బిలచి వారి కీ సంగతిని దెలిపితిని.
వారందఱును సజ్జనులు ; దయాళువులు. శవసంస్కార
కార్యము నొనరించి యా ధర్మాత్ములు గుమిగూడి
బిడ్డల విషయమై యోచింప సాగిరి. అందుండిన వారం
దఱలోను చంటిబిడ్డతల్లి నేనొక్కతయే యటచే నా
యనాథ శిశుద్వయమును వారు నాకప్పగించి తత్కాలము
నకు స్తన్యమునిచ్చి పోషింపుఁ డని యేకగ్రీవముగా నంద
ఱును నన్ను వేడిరి. నేనందులకు విధిలేక సమ్మతించి బిడ్డల

నింటికి గొనిపోయి పోషింప మొదలిడితిని. ఇట్లుకొన్ని వారములు గడచెను. ఆవల నందుండిన వారందఱును నాయొద్ద కరుగుదెంచి “ఈకండలకు నీవేతల్లివి; వీరిని నీవే సాకుకొనుము” అని కోరగా నేనందులకయ్యకొని, వీరిని పెంచుకొంటిని. తొలుదొల్త కుంటిబిడ్డ నసడ్డజేసి పాలీయకుంటిని, వెంటనే నాయంతరాత్మ నన్నుఁజక్కగ చీవాట్లుపెట్టగా నాకు జ్ఞానోదయమై “దేవునివలెనుండు పసిపాప యేమిపాపముచేసెను! కడుపునకియ్యక దీనినిఁ జంపనేల!” అని యనుకొని నాకరమును గుర్తించి దానికిని స్తన్యమునీయ మొదలిడితి. దైవకృపచే మువ్వురు బిడ్డలకును జాలినంత పాలుండెను. అంతే కాదు; వారుత్రాగి మిగిలి చిలిపాలుగనుండెను. అది చూచి నాకచ్చెరువగుచుండెను. ఆదరణ విషయములో వీరిని నాసొంత బిడ్డలవలెనే చూచుకొనుచుంటిని. అప్పుడు నాకు యశావనముండెను. దేహ పటుత్వముండెను. పుష్టికరమైన యాహారముండెను. పెట్టుపోతల కించు కేనియు గొఱతలేక వీరిని గాపాడుచుంటిని. ఇట్లు రెండేండ్లు కడచునంతలో నాసొంతబిడ్డడు, నాపెన్నిధి నన్నువదలి పరలోకమునకేగెను. మఱల నాకు సంతానము కలుగనేలేదు. ఇప్పుడు నాభర్త కర్మాగారమందు గొప్పవేతనమును సంపాదించు చున్నాడు. ఏగొఱతయును మా కిప్పుడులేదు. ఈబిడ్డలనే నాసొంత

బిడ్డలకంటె నెక్కువగా జూచుకొనుచు వీరిని లాలించి
తేలించుచు సుఖముగానున్నాము. బిడ్డలు పాపలతో
సందడిలేని యిల్లు యిల్లెనా? నాజీవన దీపమునకు వీరే
తైలము.* ఇబ్బంగి, యాగుణవతి, దయదలిర్ప వాక్రుచ్చి
చెక్కుదోయిపైఁ దొలికి నిలచియుండిన యశ్రుకణము
లను గరవ స్త్రీముతోఁ దుడుచుకొనుచు కుంటిబిడ్డను
నక్కునఁజేర్చి యనురాగ ముట్టివడ దానిని ముద్దిడెను.
ఈ కథ సతిశ్రద్ధతో నాలకించుచుండిన మార్తా
నిట్టూర్పు నిగుడించి, “జననీజనకులను గోల్పోయినను
బిడ్డలు మనవచ్చుగాని, దైవము తప్పఁజూచిన నెట్టి
వారును మనుట కల్ల, యను కోవిదుల నుడి కన్యథా
త్వంబు వాటిల్లునే?” అని వచించి మిన్నకుండెను.
తోడనే మైకేల్ నుండి వింతప్రభ యొకటి యావిర్భ
వించుచున్నట్లుండెను. ఇల్లంతయు నుజ్వలకాంతి యుత
మయ్యెను. అంద తాతనివైపు జూడ్కులు నిగుడించిరి.
అతఁడూర్ధ్వ వదనుడై చేతులను మోకాళ్ళకుఁజుట్టి
యొదిగి కూరుచుండియుండెను. ఆతని మోమున లే
నగవు చెంగలించెను. దేనినోచూచి యతఁడాహ్లాదమును
గనుఁబఱచు చున్నట్లుండెను. ఉత్తర క్షణముననే
యా వింత ప్రభ యదృశ్యమయ్యెను. ఎప్పటియట్లు
మైకేల్ పాదుకలను గుట్టుచుండెను.

X

ఆ గంతుకు రాలు సైమన్ మార్తా దంపతుల సెలవుగై కొని జంటపిల్లలను వెంటనిడుకొని వెడలిపోయెను. తదుపరి మైకేల్ మహాశయుఁడు పైకిలేచి, సైమన్ మార్తాల చెంత కలుగుదెంచి వారిరువురికిని నమస్కరించి యిట్లనెను; “జననీ, తండ్రీ, నా కెలసంబుదీరె, ఏనిక పోయినచ్చెద. నాకు సెలవొసంగెదరా? దేవుఁడేమో నన్నుమన్నించెను. కాని మీరును నన్నుమన్నింతురా?” అని వేడెను. ఈమాటల నత ఁడుచ్చరించునపుడు దివ్యకళలతో నతని మోమలరారుచుండెను. ఒక మహావిభూతియేగాని సామాన్యుఁడు కాఁడని సైమన్ మార్తాలు గ్రహించి దిగ్భ్రాంతులైరి. తమ గృహము నింతటి సంభావనీయుఁడు పావన మొనరించినందులకై బ్రహ్మానందము నందిరి. వారతనికి జోహారులొనరించి, యానంద బాష్పములను రాల్చిరి. అంత సైమన్, ఆదివ్యపురుషుని సంబోధించి యిట్లనెను. “మహానుభావా నీవు మానవాతీతుండవని నీచర్యలే విశదపఱచుచున్నవి. నిన్ను బ్రశ్నించుటకుగాని నాయొద్ద నుంచుకొనుటకుగాని యే సంతటివాఁడను! అయిన నొక్కటి మాత్రము నేనడుగ సాహించుచున్నాను. ఎందులకీవు సదా మానుఁడై విచ్ఛాయ విదనుఁడై యుండి మార్తా యన్నాదికముల నిడినపుడు మందహాసమును

గనుబటచితివి? నాటక గోలె నీవు విన్నబాటులేక
 మెలంగుచు శ్రీమంతుం డొకఁడటుగుదెంచి యొకయేడు
 సమయకుండనుండు బూట్టులను గుట్టుమని శాసించి
 నవుడు మగుడ సస్మితాన్యుండవైతివి? ఆవల మున్న
 కంటె నెక్కుడు ముఖవర్చస్సుతోనేల మనుచుంటివి?
 మఱల నిపుడొక కొత్తనెలత యమడబిడ్డలతో వచ్చి
 యుండ వారిని గుఱుకతతోఁ దిలకించి మఱొకసారి
 దరహాసితాననుండవైతివి? నే నిట్లుడుగుచున్నానని
 కోపింపకుము. ఎందులకు నీనుండి వెలుతురు వెలువడు
 చున్నది? ఏల నీవీ త్రికాలంబులందు మాత్రమే ప్రమా
 దంబున జెరసి తక్కిన కాలమందంతయు గంభీరముగా
 నుంటివి? దయచేసి యాయంశములను విశదముగ దెలిపి,
 నా శంకలను దీర్పుమా, అని దీనముగ వేడగా నందుల
 కా పూజ్య పురుషుం డితైఱుంగున వా కుచ్చెను.
 “సైమన్ తండ్రి నేనిప్పుడు శాప విముక్తుండ నైతిని.
 దేవుఁడు నన్ను క్షమించెను గాన నానుండి దీప్తులు
 బయలుదేరు చున్నవి. శాపము కలిమిచేఁ గాంతి
 హీనుడై యిదివఱకు నిందుంటిని. ఇచ్చట నుండు
 కాలములో మూఁడు దైవ వాక్కులను దెలిసికొన వల
 యునని నాకు దైవాజ్ఞ యుండెను. నేనా మూఁడు
 వాక్కుల నా త్రికాలంబు లందఁ దెలిసికొనఁ గలిగితి
 గాన సంతసమంది మందహాసము నగుపఱచితిని. ఇటు

ధాతురుండ్లైన నాకు మర్తా మహాదేవి కృపచేసి యన్న
మిడినపుడు మొదటి దైవవాక్కు విదిత మయ్యెను.
శ్రీమంతుం డరుగుదెంచి నపుడు రెండవది నాకు దెల్ల
మయ్యె. మూడవది అమడబిడ్డలతో వచ్చియుండిన నా
ప్రేమాంగన మూలమున నాకెఱుక పడెను. ఈ త్రికా
లంబు లందును శాప విమోచనం బయ్యెకదా యని
సంతుష్టుండై జ్యోతిర్మయుండై విరాజిల్లతి" అని యా
మానవాతీతుండు నుడువ నై మన్నతనిని మఱికొన్ని
ప్రశ్నల సదుగ సాహసించి యిట్లనెను. "అనఘా! ఇం
కొక మనవి. దేవుండు మిమ్ము నెందులకు శిక్షించెను?
మీ రెంటింగిన నాత్రివాక్కు లెయ్యవి?" అంత నాదివ్య
పురుషుం డి, తైఱంగున జెప్పసాగెను. "నేను దేవలోక
మున నుండు కొండొక దేవదూతను. ఏదో యొక చిన్న
విషయమున దై వాజ్ఞను నేను మీరి నడచుట సంభవిం
చెను. దాని కతన నామహా మహిమండు నన్ను శిక్షింప
నెంచి మానవునిగ బరిణమించి సరలోకమునకుఁ ద్రొసి
వై చెను. నేనంత యాపాధికమైన నీ మానవ శరీరము
తో భూలోకంబున నుండవలసి వచ్చెను. ఆ యప్ర
మేయుని "నా కమరత్వము మఱల నెప్పుడబ్బును" అని
వేడగ నందులకా కరుణామ యుండు నామూండు
వాక్కులును నీవు క్రమేణ తెలిసికొనిన పిదప మఱల
నిజరూపమునొంది దేవలోకమునకు రాఁ గలుగుదువు."

అని వచింప, నేను మనస్సమాధాన మందితిని. దేవుని
 యానతి నేరీతి నతిక్రమించితి నంటివా చెప్పెద వినుము.
 ఒకనాఁడు పరమేశ్వరుఁడు నరలోకమునకుఁ బొమ్మని
 నాకాజ్ఞ యొసంగి యందొక చోటును జక్కగ గుర్తు
 చెప్పి యచ్చట నుండిన యొక స్త్రీ యాత్మను గొని
 రమ్మని చెప్పెను. ఆజ్ఞానుగుణ్యముగఁ జివుక్కున
 నేను మానవలోకమున కరుగుదెంచి యా స్త్రీ పగుండి
 యుండిన గదిని బ్రవేశించితిని. అందామె రోగ గ్రా
 స్తయై యమడబిడ్డలను బ్రసవించి యేకాంత దుఃఖము
 నందుట గాంచితిని. ప్రక్కఁ బరుండి యుండిన శిశు
 ద్వయమునకు స్తన్యము నిచ్చునంతటి శక్తికూడ యామె
 కు లేనట్లుగ పడెను. సంతాప కారకమైన యామెస్థితిని
 గాంచి నాకు మనసు కరగెను. నేను దేవదూతయని
 యా యతివ తొడిదొడి గుర్తించి నాకు మొక్కి
 “మహానుభావా నేను ఘోరవిపదంబుధిని మునింగి యు
 న్నాను. నాకు మగదక్షత లేదు. నా పెనిమిటి రెండు
 దినముల క్రితము మ్రానువిరిగి పైబడుటచే దుర్మరణము
 నొందెను. పతి వియోగ దుఃఖం బొకయెడ బడబాగ్ని
 వలెఁ గడుపు కాల్పుచుండగా రోగమొకచోట తీవ్ర
 ముగ బాధించు చుండగా నీయమడ బిడ్డలు వుట్టిరి. నే
 నొంటరిపాటున దిక్కులేక పడియున్నాను. ఈ కందలను
 బోషించి పెంచి పెద్దఁజేసిన పిదప దైవాజ్ఞను తలమోచి

తొడనులేక నిన్ను వెన్నాడెద. తల్లిదండ్రు లిద్దరును లేక పోయిన బిడ్డలెట్లు బ్రతుక గలరు!” అని కన్నీరు మున్నీరు కాగ నేడుచుచు దీనముగవేడగ నేను తటస్థుడై నిలచి పోతిని! కన్న బిడ్డలపై నుండిన విరాళితోఁ బలికిన నామె పలుకులు నిజమని నమ్మితిని. అంత నేను ప్రాణహరణ కార్యమునకు విముఖుండనై చెంత నుండిన పసి పాపలను పాలుద్రాగుట కనుకూలముగఁ బరుండపెట్టి వచ్చిన తోవఁబట్టి వెడలి పోతిని. అంత నేను దేవలోకమునకరిగి లోకరక్షకుని మోల నిలచి జరిగినదంతయు నాతనికిఁ బూసగుచ్చినట్లు నివేదించితిని. అప్పుడు నాజగద్రక్షకుండు నాపైకోపించి ‘నాయాజ్ఞోల్లంఘనంబు చేయఁజనునే? నీవు మఱల నరలోకమునకరిగి విడిచివచ్చిన స్త్రీ ప్రాణమును దక్షణ మే తీసికొనిరమ్ము. నీవిప్పుడుచూపిన యవిధేయతకై ఈ శిక్షను విధించుచున్నాను. నామూఁడువాక్కులు నీకుఁ దెలియువఱకు నీవు భూలోకంబున నివసింపవలయును; అని యానతిచ్చి యతిశీఘ్రముగ వెడలిపోమ్మనెను. పదపడి నేను దేవలోకచ్యుతికి వగచి, “పరమపావనా ఆమూఁడు వాక్కులెయ్యవి” అని యడుగ నందులకా మహామహుం డివ్విధమున సెలవొసంగెను. “నామూఁడు వాక్కు లెవ్వియన జెప్పెదవినుము. మొదటిది, మానవులలో నుండునదేది? రెండవది మానవుల కతీతమైన

దేది? మూఁడవది, మానవజీవన మూలకందమేది? ఈ మూఁడును నీవు చక్కగ నెఱిగినపిదప నీవు మఱల నమ రుఁడై యిందురాగలుగుదువు, అని సంజ్ఞాపించి యా శరణాగతవత్సలుండు నన్ను వీట్లాల్పెను. ఆవల నేను దై వాజ్ఞను శిరసావహించి, వేల్చిల్మిడిని గుతలంబు నకు వచ్చి, మొదలు వదలివచ్చిన స్త్రీ ప్రాణమును గైకొన నుంకించితిని. అంతలో నాయనద యావేదనతో గురంగటనున్న యొక శిశువుపైఁ బొరలి దానిపానమును నలిగించి వేసెను. నేనామె యాత్మను లాగుకొని, నభోమార్గంబున వెగిరిపోవుచుండ నంతలో బ్రబల నిర్ఘాతంబొకటి వీతెంచి నారెండు రెక్కలను ద్రుంచి వైచెను. అప్పుడేను గాలిచేఁగూలిన గారాకుభంగి భువనమార్గంబున కవధూతంబై యొక పొలమునఁ గూలితిని. నానుండి వ్యవహితమైన యాస్త్రీ యాత్మ వేలుపుల తోవఁబడి దరిఁజేరెను.

XI

సైమన్ మార్తా దంపతులు తామిదివఱ కెట్టి పూజ్య పురుషుని కాలిధ్య మొసంగిరో చక్కగ నెఱింగిరి. దేవలోకమునకుఁ జేరిన యొక్క యమరుండే తమ

గృహంబున విడిసి కుటుంబమందు సంగియై యల్లిబిల్లిగా నున్నందులకై వారు పరమానందము నొందిరి. అంత నా దేవదూత తన కథ నిఃతైఱంగున ముందుసాగించెను.

“ఈ పగిది నేను దేవునిచేఁ ద్రోయఁబడినవాఁడై దిగంబరుఁడై పడియుంటిని. చలి గాలి ఆఁకలి దప్పి మున్నగునవి తదాదిగా నన్ను బాధింప సాగెను. ఆనాఁడు చలి యధికముగ నుండెను. నా కాళ్ళుసేతులు కొంకరపోయి నేను జడుఁడై పడియుంటిని. సమీపంబు ననే కొండొక దేవాలయంబు దృగ్గోచరం బయ్యె. అత్యంత కష్టసాధ్యముతో నాదేవళము చెంత కరిగితిని. నా దురదృష్ట వశమున నా దేవాలయ కవాటము బీగము వేయఁబడి యుండెను. చలిని వారింపనెంచి దేవాలయ భిత్తినానుకొని యందే కూరుచుండి యుంటిని. సంధ్యా కాలము సాగిన కొలఁదిని చలిబాధ యధికమగు చుండెను. ఆఁకలి కార్చిచ్చువలెఁ గడుపును గాల్చు చుండెను. డబ్బాటున నెవ్వరో యా మార్గమున వచ్చి నట్లాయె. ప్రాత్ర పాదుకల నొక చేతిలోను దుడ్డు కట్టి నింకొకచేతిలోను పట్టి యావృత్తి తనలో నేమేమో గొణగుకొను చుండెను. ఆ మానవుని ముఖమున దామస గుణము తాండవమాడు చుండెను. నాకుఁ జాల భయమయ్యెను. నామోము నావలికి ద్రిప్పకొంటిని. చలి, గొంగళి నిలువుటంగి, కుటుంబ పోషణము మున్నగు

విషయములను గుఱించి యతఁడు పలవరించుచు వేళా
 కోళావస్థలో నుండినట్లుండెను. అప్పుడేను “చూచితివా!
 యుధాతురుండై నేను చలికి నీల్లుకొనిపడియుండగా నీపురు
 షుండు స్వార్థపరుడై నన్నుఁజూచియుఁజూడనట్లు నటించి
 నరగునరగున వెడలిపోవుచున్నాఁడే,” అని యనుకొని
 హతాశుండనై తిని. అయిన నించుకసేపైన పిదప
 నావ్యక్తి యనుమానమానసంబుతో నాయొద్ద కరుగు
 దెంచి నన్ను నలువైపులను బరిశీలించెను. వేలవేసి
 కొనియుండిన నాశిరమును పైకెత్తి యాతని ముఖమును
 దిలకించితిని. మొదటివలె నతనిమోము నిస్తేజమై
 భయావహమైయుండక ఇప్పుడు జీవకళలతో నలరారు
 చుండెను. నే నతని దృష్టించి చూచుసరికి యాతఁడు
 నాయెడల ననురక్తుండై నాకుఁ గట్టుబట్టనిచ్చి నన్ను
 బహూకరించెను. ఆవల నాపుణ్యాత్ముఁడు నన్నుఁ
 దనయింటికేఁ గొంపోయెను. ఆతని దృఢిణి మొద
 లేవగింపుతో గడును మాటల నాడెను. ఆమె కర్కశ
 వాక్కులు నాహృదయంబున జొచ్చి నన్ను మిక్కుట
 వ్వాగ నొదిలించెను. నా కుక్కిరిబిక్కిరియై యందు
 నిలుచుటయే కష్టమయ్యెను. అన్నిల్లువెడల నడవ
 వలయునని యా యిల్లాలి ముఖ్యోద్దేశమై నట్లగపడెను.
 అట్లామె యొనరించియుండినచో, నేను చలికిజిక్కి చని
 పోయియుందును; ఆమెకూడ చనిపోయి యుండును.

అంతలో నా మెభర్త దేవుని విస్మరింపజేసెను. అప్పుడా సంపూజ్యరా లనుగ్రహంబొప్ప నా కన్నపానంబుల నిడెను. ఆముత్తైదువ మొగంబున నేనప్పుడు దేవుని గాంచితిని. ప్రిథమదైవవాక్కైన 'మానవులలో నుండునదెయ్యది?' యనునది నాకుఁ దేటశ్లెల్లమయ్యె. మానవులలోనుండునది ప్రేమయేకదా! అవ్యక్తముగ నుండిన నీవిషయమును దెలిసికొంటినిగదా! యని సంతోషించి నవ్వితిని. ఆవల దక్కిన రెండువాక్కులును గుంభనముగా నేయుండినందున నేనతిమెలకువతో వేచియుంటిని. ఇట్లు కొన్నిదినములు గడచెను. అంత నొకనాఁడొక శ్రీమంతుం డరుగుదెంచి యమితమైన యహముతో నొక సంవత్సరము చెడని బూట్సులను గుట్టుమని యాజ్ఞాపించు చుండుటను వింటిని. ఆసంపదధికుని వీపువెనుక నాసంగ డీఁడుగా నుండినఁ గాలపురుషుని గాంచి యా దినము సూర్యుడస్తంగతుండగు లోపల నా ధనికుఁడు మృత్యు వక్త్రగతుం డగునని యెఱింగితిని. పోఁగాలము దాపించి యుండినను, నజ్ఞాన వశంబున, నొకయేఁడు చెడని బూట్సులను గుట్టుమని యానతి నిచ్చుచుండుట గాంచి రెండవ వాక్కైన 'మానవుల కతీతమైన దెయ్యది?' అను దాని నెఱింగితిని. అనాగతమున కమర్ప బ్రయత్నించుట గాలిలో మేడగట్టుట వంటిది! భవిష్యత్తు దైవాధీనము. అనాగతవేది యా సర్వజ్ఞుఁడొకఁడే. నాచెలి

కానిని జూచి నందునకును రెండవ దైవవాక్కు విశదమైనందునకును బ్రహ్మోదమునొంది నేను రెండవసారి నవ్వితిని. అయిన మూడవ వాక్కైన 'మానవజీవన మూలకందము' నాకు విదితముకామి, నే నత్యంత జాగరూకతతో నేచియుంటిని. తుట్టతుదకు ఘుణాక్షర న్యాయమున నారవయేఁ డాయమడ బిడ్డలతో నరుగు దెంచిన నా పుణ్యాంగన మూలమున నా మూడవ వాక్కును గరతలామలక మయ్యె. తల్లి దండ్రు లెడ బాసినను బిడ్డలు దైవానుమతము ననుసరించి పరుల ప్రేమవలన మన గలుగుదురను నంశము నాకు విశద మయ్యెను. ఎట్టి బందుగునూకాని యావెలందుక, సదయ హృదయయై, యనదలైన యా కొదమలను ముద్దుతోఁబెంచి ప్రేమించుచుండుట గాంచి మానవ జీవన మూలకంద మన్యోన్యాయరక్తి యని గుర్తించితిని. ఆ పూజ్యరాలి మొగంబున దేవుని ప్రతిమానమును దిలకించితిని. మూడవ దైవవాక్కుకూడ ప్రతిపాదిత మయ్యెకదాయని సంతోష భరితుండై మూడవసారి నవ్వితిని.*

XII

అంత నా దేవదూత విగత కల్మషుండై యమ
 రత్నమును బొందెను. ఆ మహానుభావుడు వచించు
 చుండినట్లే యాతని యంబరములు జారి నేలఁ గూలెను.
 అతని యొడలంతయు నుజ్వలకాంతులచేఁ బరివేష్టిత
 మయ్యెను. కర్ణామృతతుల్యమైన యా మహామహుని
 వాగ్ధ్వరి యిహలోకంబునకుఁ జెందినట్లుగాక నభోవచ
 సంబులభాతి వినవచ్చుచుండెను. సైమన్ మార్తా
 దంపతు లానందపరవశులై యంజలి ఘటించి నిలువఁ
 బడియుండ నామానవాతీతుం డితైఱంగున నుద్బోధింప
 సాగెను. “ప్రతిమానవుని జీవనవృక్షమునకును బర
 స్పర ప్రేమయే తల్లివేటు. స్వశక్తిమీఁదనే యాధార
 పడియున్నానని తలంచు మానిసి శుద్ధవీరఁడి ! బిడ్డలు
 ప్రవర్తమానమగుట తల్లి యధీనమందులేదు. నాఁడు
 తన కేవలస్తువు కావలయునో యాసాపదాధ్యం డెఱుం
 గఁడు. ముందు గడియలో నేమి సంభవించునో యెవ్వని
 కిని దెలియదు. మానవుని కనాగతజ్ఞానము దేవుఁ
 డియ్యలేదు. శాపము కలిమిచే నేను మానవుండై
 నపుడు స్వయముగా నేనేమియును జేయఁజాలకుంటిని.
 సైమన్ మార్తా దంపతుల మన్ననపలన నేమనగలిగితిని.
 తల్లి దండ్రులనుండి దూరీకరింపఁబడిన పసిపాప లన్యాం
 గన చూపిన ప్రేమావలన పొడలగలిగిరి, సృష్టికర్త

మానవులకు జీవముపోసిన సంగతి నేను మున్నెటిగి యుంటిని. అయిన, వారిజీవనసాధమునకు బునాదితాయీ యన్యోన్యానురాగమనియు, నైకమత్యమనియు దెలిసి యుండలేదు. ఇప్పుడది నాకుఁజెల్లమయ్యె. జనులు స్వార్థపరులై తోడిమానవుల నసడ్డచేయవలయునని దైవసంకల్ప మెన్నటికినిగాదు. వివేకవిదూరులైన కొందఱు, తమ్ముతామే సంరక్షించు కొనుచున్నామని విశ్వసించినను, వారే యించుకలోతుగ నాలోచించిన బరన్పర ప్రేమాను బంధములేక జీవించుట యసంగత మనియు, వెంగళమనియు వారికి విదితమగును. విశ్వ ప్రేమి దైవసమానుఁడు ! సమానుఁడేకాఁడు, స్వరూపుఁడనినను తప్పుకాదు. దయయే దేవుఁడు”

ఈ విధంబున నాదేవదూత యుద్బోధించి యా వల దైవసంస్తవ మొనరింప మొదలిడెను. ఆతని కంఠారావము తోరమై, సుశ్రావ్యమై, నాదయుతమై, యాగృహంబు నస్త్రీభారంబుతో నల్లాడించి వైచెను. అనంతర మాయుంటి పైకప్పు రెండుభాగములుగాఁ జీలి పోయెను. జ్యోతిర్మయంబగు స్తంభంబొకటి యా విర్భవించి యిహపరలోకంబుల నొకటిగాఁ జేర్చునట్లుం డెను. విలసితభక్తి నిశ్చలులై నిలచియుండిన నాగొడ గర దంపతులు సాంద్రప్రభోజ్యులను గాంచి, సుడివడి

నేలబడిరి. శాపవిముక్తుండైన యాదేవనూత, యుగు
 పక్షుడ్యయంబుతో నంతరిక్షంబున కెగిసి దేవలోకంబున
 కరిగెను. తదుపరి సైమన్ మూర్తా దంపతులు, తిచ్చ
 పాటునుండి తెలివినొంది, పైకిలేచి నలువైపులనుజూచిరి.
 మునుపటియట్లు వారు స్వగృహంబున నుండుట గాంచిరి.
 బిడ్డలెప్పటియట్లాడుకొనుచుండిరి. మైకేల్ మాయమై
 యుండెను.

జల్లు థక్క

[వల్లానదీ ప్రాంతములందు యాథిలోనుండు ఒక చిన్న కథ]

వల్లానదీ ప్రాంతంబునం దొక గ్రామంబున ఎమిలిన్ అను కృషీవలు దొకఁడుండెను. అతఁడొక భూస్వామి కథీనుఁడై కూలిపని చేయుచుండెను. ఒకనాడతఁడు కర్తవ్యోత్సుకుఁడై శాద్వలంబులపై నడచి పోవుచుండ, మండూకంబొకటి చంగుచంగుమని ఎగురుచు నాతనికి నడ్డముగ వచ్చెను. ఎమిలిన్ చాల భూతదయ కలవాఁడు. 'చలిచీమనైననుఁ జాదోక్క నేరనివాడు' కాన నతఁడా కప్పగంతులను వారించుకొని, దానిని తన పాదముల క్రింద చిక్కి హతము గాకుండ బ్రతికించెను. అంతలో నాతని నెవ్వరో పిలిచినట్లాయె. తిరిగి చూచెను. లేఁబ్రాయపు ముద్దరాలొకతె వెనుక వచ్చుచుండుటఁ గాంచెను. ఎమిలిన్నును సంబోధించిన దీ జవ్వనియే. అంత నా ముగుదకును ఎమిలిన్నునకును నీదిగువ సంభాషణ జరిగెను.

ముగుద:—ఎమిలిన్ ! నీ వెందున కింకను బెండ్లాడకున్నాఁడవు ?

ఎమిలి!—బేలా! నేనెట్లు పెండ్లాడుదు! నాయొడలి
మీద నుండు వలువలుకక్క వేరులేవు. ఇంత
దరిద్రావస్థలో నుండువాని నేవతె పెండ్లాడును?

ముగుద:—నేను నీ కిల్లాలయిన?

ఎమిలి:—(మందస్యత వదనుడై) నాకు చాల సంతో
షము, నీవనిన నాకక్కటయే. అయిన మనము
బెండ్లాడిన సంసారమునకు వలసిన జీవనాధార
మెద్ది? ఉండుట కిల్లుకూడ లేదే!

ముగుద:—ఆ విషయమై నీ వెందుకు చింతించెదవు?
నిద్రను దగించి ఎక్కువ పనిప్రియవలెనను తత్వ
మును జీవన మూలకందముగా గ్రహించిన వాని
కెవ్వనికై న తిండి బట్టలకుఁ గొఱతఁ గలుగునా?

ఎమిలి:—అట్లయిన మంచిది. నేను పరిణయమాడె
దను. ఎందు సంసారమును బూనుదము? ఎక్కడి
కరుగుదము?

ముగుద:—పట్టణమునకు.

అట్లే వారిరువురునుఁ జేరువనుండిన నగరమునకు
వెడలిరి. ఆ నగరాంతంబున నొక చిన్న కుటీరమున
కామె యతనిఁ దోడ్కొని పోయెను. అందు వారు
పరిణయమాడి సుఖముగ సరిపాఠయాత్ర చేయుచుండిరి.

ఇట్లుండ నొకనాఁ డా దేశపురాజు రథామాధుండై యాత్రోవనుఁ బోవ తటస్థించెను. ఎమిలిన్ సతీమణి రాజు దర్శనార్థమై వీధివాకిట నిలచి చూచుచుండెను. అరద మింటిదగ్గటకు వచ్చెను. పుడమితే డామె రూప లావణ్యములను దేరిపాటఁజూచి వెరగంది 'ఎచ్చటనుండి వచ్చిన దీ సౌందర్య రాశి' అని ప్రశ్నించి రథికుని శక టము నాపుమనెను. వాఁడట్లే యొనరింప భూకాంతుండు ఎమిలిన్ సతిని చేతసన్నతోఁ బిలచెను. అంత నామె న్యండనంబును సమీపించి సవినయముగ నమస్కరించి నిలువ నతఁడామెను, 'నీ వెవ్వరు' అని యడిగెను. అంత నాసాధ్వి 'నేను ఎమిలిన్ కృషీవలుని భార్య' అని బదు లిడెను. 'ఇంత చక్కని దానవే నీవు, కేవల మొక పొలముకాపరి నెట్లు చేపట్టితివి? నీవు పట్టపురాణిగా నుండవలసిన దానవే!' అని రాజునగా నందులకా పతి వ్రతా లలామ 'నాకు రైతు మగఁడే చాలును. మీ యుపచార పూర్వకములైన మాటల కే నెంతయుగృతజ్ఞురాలను' అని నుడివి మిన్నకుండెను.

రాజామెతోఁ గొంతసేపు ముచ్చటించి ముందు నకు సాగెను. అతని మనస్సామెపై దగిలెను. సరిగా నగరమునకుఁ బోయెను. రాత్రి నిదురపట్టలేదు. ఎట్లా చక్కని చుక్కను దనవశము గాపించికో న నగునా అని ఆలోచించు చుండెను. భృత్యులను బిలిపించి తన యభి

మతం బెరింగించెను. 'ఎమిలి' పెండ్లామును నావశము గావించు కొనుటకై యేదైన చక్కని యుపాయమును వెదుకుడు' అని ఆజ్ఞాపించెను.

అంత వారు దీర్ఘాలోచనఁ గావించి యేలికయొద్ద కరుదెంచి 'జియ్యా! యేలినవారికే గష్టసాధ్య మేదైన నున్నదే? ఎమిలిన్నును రాచనగరులో నొక భృతకుఁడై పనిచేయ నాజ్ఞాపింపుము. మేమతనిని గష్టతమములైనఁ జేతలచే నంత మొందింతుము. ఆపై వానిభార్య విధవ యగు. మీరామెను నిరాటంకముగ స్వీకరింపవచ్చును.' అని వినయ వినమిత గాత్రులై విన్నవించిరి.

ఈ యుక్తి పుడమిరేనికి సమంజసమని తోప, నాతండు ఎమిలిన్నును ప్రాసాదంబునఁ గూలిపని చేయ వలయుననయు భార్య సమేతుండై యందే నివసింప వలయుననియు నుత్తరు వొసంగెను.

దూతలు రాజాజ్ఞను ఎమిలిన్నునకు నివేదించిరి. అందున కాతని గృహిణి 'నాథా! ప్రాసాదంబునఁ బగలంతయుఁ బనిచేసి రాతిరివేళ కంటికి వచ్చివేయుడు' అని నుడివెను.

మరునాఁడు పెందలకడనే లేచి యాకార్మికుండు రాచనగరమునకుఁ బోయి, పార్వతైకాని యొద్ద కరిగి 'నాపనియేమి' అని యడుగ నందుల కాతఁడు ఒక్కఁడే

యెందులకు వచ్చితివి? నీ పెండ్లామునుగూడ దోడ్కొని రాకుండ' అని మందలింపగా నా దిటువరి 'ఆమె నివసించుట కిల్లాకట యున్నది. ఇచ్చోటున కామె నెందుకీడ్చుకొని రావలయును?' అని బదులిడెను. పార్వతై కా డతనికిఁ గష్టతమములైన పనులను నియమించెను. ఇద్దఱుచేయుపని నొకనికే యిచ్చెను. నిర్ణీత కార్యమును ముగింతునను నమ్మకము లేకపోయినను బనికిఁ బూనుకొని సంజవేళ కంతయు ముగించెను. పార్వతై కాఁడదిచూచి యోర్వలేక నా కష్టజీవికి నల్పురుచేయు పని నీయ నిశ్చయించు కొనెను.

ఎమిలిక నిజవాసంబున కిరిగెను. గృహిణి యిల్లంతయు నూడ్చి శుభ్రపఱచి, వంటకముజేసి, బల్ల యొద్ద గూరుచుండి కుట్టుపని సేయుచు, ధవుని రాకకై నిరీక్షించు చుండెను. అతఁడు రాగానే యెదురేగి తోడ్కొనివచ్చి, సిద్ధమయిన వంటకములను బల్లపై నుంచి యాతని భుజింప జేసెను. తరువాత పని విషయమై యాతని బ్రీశ్నింప నందున కతఁడు 'ఆ! వారు నాకు చాల కష్టమైన పనుల నిచ్చుచున్నారు.' అని పల వించెను. దానికామె యధైర్యము నొందక 'పనిని గుఱించి నీవు చీకాకు నొందకుము. ఎంతపని చేసితిని, ఇక ముందెంత చేయవలెను అని వెనుక ముందు జూడక నేకాగ్రచిత్తుడై, కార్య తత్పరుడైనచో నంతయు

సరిపోవును.' అని హితము సెప్ప నతఁడు శాంత మనస్కుఁడై పవళించి నిదురవోయెను.

మరునాఁడు తెల్లవారగనే ఎమిలి తన విధి కృత్యమును నిర్వహింప వెడలెను. నగరు చేరఁగనే తనకు నల్వర పనిని నియోగింపఁ బడియుండుట నెఱింగి కొంత చింతించెను. అయినను గాలయాపనము సేయక పనిలోఁ బ్రవేశించెను. ఏమి యాశ్చర్యము! సూర్యు డస్తం గతుడఁగు సరికి కృత కృత్యుండై స్వగృహమునకు రాఁ గలిగెను.

ఇట్లొక వారము గడచిపోయెను. పార్వతై కాఁడతనిని మోటు పనులచేఁ బీచమడంచుట కానిపని అని తలంచెను. అందుచే నాతనికి నిపుణ కార్యములను నియోగించెను. వానిని నయిత మతఁడవలె నిర్వహించుచు వచ్చెను. వడ్రింగివని, గృహ నిర్మాణకార్యము, శిల్పి కర్మ మున్నగువాని నన్నింటిని నీళ్ళు ద్రాగినట్లు నిర్వహించుచు వచ్చెను. ఇట్లొక వారముగూడ గడచిపోయెను. రాజున కమిత కోపము గలిగెను. సేవకులను బిలిపించి యాతండు 'మీకన్నముబెట్టి సాకుట రిత్త. రెండు వారములు కడచి పోయెను. అయినను మీ గేమియుఁ జేయలేదు. ఎమిలిన్ననుఁ జేతల చేతనే సదమదం బొనరించెదమని యంటిరే, అయిన నతఁడు ప్రతిదినము సంధ్యాకాలమగు సరికి నియమిత కార్యము

లను సమగ్రముగఁ జేసివైచి యాహ్లాద సూచకముగఁ బాటలు పాడుకొనుచు నింటికిఁ బోవుచుండుట నేను కన్నులారఁ గాంచుచున్నాను. నన్ను మీరొక వెంగలిగా భావించి నట్లున్నది. నేను మీకుఁ దగిన శిక్ష జేసెద.' అని కట కటంబడి పలుక వారు భీత మనస్కులై "స్వామీ ! మాచేత నయినదంతయుఁ జేసితిమి. మోటు పనులనిచ్చి పరిమార్చి యత్నించితిమి. నిరర్థక మా యెను. ఆపై జాణపనులనిచ్చి చూచితిమి. అవికూడ నతనికి దుస్సాధ్యము కాలేదు. అదెట్లు చేయుచున్నాఁడో యెవరికిని దెలియదు. అతనికో లేక యతనిభార్యకో మంత్ర శక్తియొకటి యుండవలెను. అయ్యదివారికిఁ దోడ్పడు చుండునని భావించెదము. ఈసారి అమానుష కార్యము నొకటిని గనిపట్టి యతని కొసంగునట్లు చేయుదుము. క్షమింపుడు." అని నుడువ రాజు వల్లెయని శుద్ధాంతంబున కరిగెను. కొంతసేపై న పిదప నాభృత్యుఁడొక యోచన చేసి మహీధవుని సమీపించి 'మహాప్రభూ! ఏమిలిన్నును బిలిపించి ఒక్కదినమునందే సౌధనిస్సరణము నందొక గొప్ప దేవాలయమును నిర్మింప వలయునని శాసింపుము. దాని నతఁడు నిర్వహింపఁజాలక పోయెనా, ఉత్తర క్షణముననే ఆతనిపై యవిధేయత జూపెనను నేరముమోపి శిరచ్ఛేదనము గావించుము." అని సలహా నిచ్చిరి.

అంత నా పృథ్వీశుండు కర్మశీలుండైన ఎమిలిన్నును
 బిలిపించి తననూతన శాసనము నాతని కెఱిగించెను.
 'నీ వీ పనిని రేపు సాయంసమయములోపల నెరవేర్చక
 పోయినచో నీతల నీయొడలిపై నుండదు' అని నుడువ
 నా యభాగ్యుండు ఖిన్నవదనుడై స్వగృహమునకు
 వెడలిపోయెను. ఇల్లుచేరగానే నిజజాయ యొద్దకరిగి
 'నాకంఠ్యకాలము సమీపించినది. వింటివా, రాజాజ్ఞ.
 నే నొక్క దినమునందే గొప్ప దేవాలయము నిర్మింప
 వలయునట ! తప్పినచో, శిరచ్ఛేదము చేయించునట.
 మనము పలాయితులౌదము. అది యొకటియే మనకు
 శిరణ్యము. లెమ్ము, సిద్ధముకమ్ము' అని నుడువ
 నందునకామె 'ఎందులకంత భీతిలుచున్నారు ? రాజున
 కెందఱు భృత్యులున్నారు ? మన మెచ్చటి కురికినను
 వెతకిబట్టితెత్తురు. వారిభారినుండి మనము దప్పించు
 కొనలేము. శక్తియుండువఱకు విధేయులై యాజ్ఞా
 పాలన మొనరింతము' అని ధైర్యము చెప్పెను. అందున
 కతఁడు 'శక్తికి మీరిన పనులనిచ్చిన నేనెట్లు? విధేయతఁ
 జూపగలను ?' అని ప్రశ్నింప నామె 'ప్రాణేశా! అధై
 ర్యమున కెడమీయకుము. సాపడి నిదురఁబొమ్ము.
 తెల్లవా రగు సరికఁతయా సరిపోవును' అని యూరడిం
 చెను. అపై నతఁడు భుజించి, శాంతచిత్తుడై పరుండి
 నిద్రించెను. అతనిభార్య ప్రభాతమగుటకుమున్నే నిజ

వల్లభునిలేపి 'వేగిరపోమ్ము. దేవాలయము సిద్ధమయినది. ఇచ్చటచ్చట గొన్నిములుకులఁ గొట్టవలయును. ఆపనిని ముగింపుము. ఒకనాటి పనిమాత్రము శేషముగ నున్నది' అని నుడివి వలసిన యుపకరణములనిచ్చి సత్వరముగ పుగని నంపెను.

ఎమిలిన్ రాజ హర్ష్యమును సమీపించెను. దాని ముందుడిన విశాలస్థలము నందొక గొప్ప దేవాలయము నిర్మింపఁబడియుండెను. అది యింకను, సంపూర్ణస్థితికే వచ్చియుండలేదు. ఆ కార్యశీలుడు సంజవేళకు దానిని పూర్తిచేసినై చెను.

రాజు నిదురపోయి లేచి, తన యంతఃపురము నుండి కిటికీలోఁ జూచెను. దేవాలయ మొకటి యుద్భవింపఁబడ్డదియై యుండుటయు, ఎమిలిన్ ములుకులను గొట్టుచుండుటయు గాంచెను. దుఃఖితుడై ఆ రాజు ఎమిలిన్నను ఒరలోకమునకంపి అతని భార్య నపహరింప వీలు లేకపోయెకదా అని వగఁచి బంటులను బిలపించి 'ఇదిగో చూడుఁడు! ఈ యమానుష కార్యమును సహితము వాఁడు నిర్వహించి యున్నాఁడు. మీరింతకంటె గట్టమైయుండు పని నియమించితీరా మీరు బ్రతికితిరి. లేనిచో, వీనితోగూడ మిమ్మును నరికి వేయించెద' అని కూర్మరాజు చేసెను. పదపడి రాజభటులు దీర్ఘ

లోచన గావించి యొక పన్నుగడను బన్ని, దొరయొద్ద
కరుదెంచి మహాస్వామి! 'ఈసారి యెమిలిన్నను బిలి
పించి నగరుచుట్టును నావల పడవలతో గూడిన నది
నొకటిని నిర్మింపుమని, యాజ్ఞచేయుడు. అతఁడు
దాని నిర్వహణమునందుఁ దప్పట ఖండితము. అవిధే
యతఁ జూపె నను మిషతో నతని తల నరికివేయింపుడు'
అని విన్నవించిరి. రాజు వానిని బిలిపించి, 'ఓరీ!
నీకొక నూతన కార్యమును నియమించి యున్నాను.
గొప్ప దేవాలయము నొక రాత్రిలో నిర్మింపఁగలిగిన,
కర్మకుండైన నీకీ కార్యము కష్టముకాదు. రేపటి
లోపల నగరుచుట్టును నొక నదియు దానిలో తెప్ప
లోడలును నిర్మింపవలయును. లేనిచో నిన్ను యమ
పురికంపెదను' అని వక్కాణించెను. ఎమిలి మొగము
వెలవెలఁబోయెను. బిరబిర నింటికవచ్చెను. భర్త
ముఖము వాడియుండుటఁగాంచి గృహిణి 'ఏమి! రాజు
మ తేదైన శ్రోత్రకార్యమును నియమించెనా?' అని
యడుగ నందున కతఁడు 'ఈసారి తెగువవహించి తప్పక
మనము కాళ్ళకు బుద్ధి సెప్పవలయు. వింటివా రాజాజ్ఞ?
ఒక్క దినములో నావలు పడవలతో గూడిన నది
నిర్మాణ మొనరింపవలయునట. లేనిచో, నాతల
నరిక వేయించెడివాడట. తప్పలేకయే నా ప్రాణ
మును గోల్పోవలసి వచ్చును. తెమ్ము సిద్ధముకమ్ము.

ఎందైన తలదాచి కొందము' అని ఆతురముతోఁ బలకఁగ నామె 'మీ మాటలు నాకు హృదయంగమముగా లేవు. క్షమింపుడు. రాజునైననుండి దప్పించుకొనుట కానిపని. మన మెచ్చట తలదాచికొన్నను వారువెదకిపట్టి తెత్తురు. ఆజ్ఞాధారణముదప్ప వేరు తెరువే గనుపింపదు.' నావుఁడు, 'ఆజ్ఞాపాలన మెట్లు సాధ్యమగును?' అని యీ కార్మికుండు చిడిముడిపడి యడిగెను. అందునకామె 'ప్రాణాధికా! అదైర్యము వహింపకుము. శాంతచిత్తులై భుజించి పరుండి నిదుర బొందు. తెల్లవారికి లేచి పోయిచూడుఁడు. నియమిత కార్యము నిర్ణీత సమయమునకే యయియుండును' అని యూరడించి భోజనమారగింపఁ జేసెను. ఆరాత్రికూడ నతఁడు నిమ్మశమైన మనంబుతో శయనించెను. అరుణోదయము కాకమునుపే, ఆతనిభార్య నిదురనుండిలేపి 'లెండు నగరమునకు బొందు. అంతయు సిద్ధమై యున్నది. సౌధంబున కెదురుగా నించుక యున్నత ప్రదేశంబును సమ ప్రదేశంబుగావించిన మీకార్యము పూర్తయగును' అని నుడివి ఖనిత్రము నిచ్చిపంపెను.

పుడమి తేఁడు ప్రాతఃకాలమునలేచి నగరు చుట్టును జూచెను. కొత్తగ నదియొకటి లోచన గోచరంబయ్యెను. తెప్పలోడలు పైకి దిగువకు వచ్చుచు

బోవుచుండెను. ఎమిలి న్నొక మిఱ్ఱును బడగొట్టి సమము చేయుచుండెను. భూవల్లభుండీది యంతయుఁ గాంచి యాశ్చర్య చకితుఁడయ్యెను. అయిన నా నది కాని, తెప్పలోడలుకాని యతని కానందావహము లుగ నుండలేదు. ఎమిలిన్నును యాపుమాపుటకుఁ గారణము చిక్కఁకఁబోయెకదా అని వ్యాకులతఁ జెందెను. కింకరులను బిలపించి 'వీఁడు చేయని పనియే లేనట్లు తోచుచున్నది! త్వష్టనిపని, లేపకునిపని, శిల్పిపని, అన్నిటిలోను దఱుఁడు. మీ కీసారి వీనికి దుస్సాధ్యమైన కార్యమును గనిపట్టి తీరవలయును.' అని యాజ్ఞాపించెను.

అంత నా యనుచరులు చింతించి చింతించి యొక తెరపును గనిపెట్టి, నరపాలునియొద్ద కరుగుఁదెంచి, యతనికిఁ బ్రణమిల్లి యిట్లనిరి. 'రాజేంద్రా! ఈసారి మేము చాలబుద్ధి నుపయోగించి ఒక మంచియుసాయమును గనిపట్టియున్నాము. దాని నిర్వహణములో, మీచేతి కతఁడు చిక్కఁబడుట నిక్కువము. ఆతని కీసారి మరణము ధ్రువము.' అని నుడువ నాత్మోపాలుండాతురముతో 'అట్టిపని యెద్ది? వేగిర నివేదింపుడు' అని యడుగ వారిట్లు విన్నవించిరి. 'ఎక్కడికో తెలియదు, అక్కడికిఁబోము. ఏదో తెలియదు, దానిని గొనితెమ్ము.' అని ఆజ్ఞాపింపుడు. వా డెక్కడికిఁ

బోయినను 'నీవు పోవలసిన చోట దిక్కు' అనవచ్చును. నాడేమి తెచ్చినను నేను తెన్నునిన పదార్థమదికాదు' అనవచ్చును. ఈ పనిలో నతఁ డవిధేయతఁ జూపక తప్పదు; పాని శిరచ్ఛేదన మొనరించి మీ యభీష్టమును నెరవేర్చుకొనవచ్చును." అని మనవిజేసిరి.

ఉర్వీశుం కీయుక్తి చాల బాగున్నదని యుబ్బి పోయెను. ఎమిలిన్నును బిలిపించి 'ఓరీ! ఈసారి నీకొక చక్కని కార్యమును నియమింతును. ఎక్కడికో తెలియదు, అక్కడికే బొమ్ము. ఏదో తెలియదు, దానిని గొనితెమ్ము. నీకు మూఁడుదినములు వ్యవధి నిచ్చి యున్నాను. ఈ పనిని నీవు చేయనిచో నీ శీర్షచ్ఛేదన మొనరింతును. పొమ్ము, శీఘ్రముగాఁబొమ్ము' అని క్రూరాజ్ఞచేసెను.

ఈ సంకులాజ్ఞ వినినతోడనే యతఁడు చింతాంబుధి మునింగెను. భార్య హాపవతియైనచో శత్రువుగాఁ బరిణమించునను నుడి నేడు నిజమయ్యెకదా అని విలపించెను. కష్టముతో నిల్లువచ్చిచేరి తన యర్ధాంగితో నంతయు జెప్పెను. ఈసారి యా ధీమతికూడ యోచింప మొదలిడెను. కొంతసేపైన పిదప 'కాని మంచిది. రాజభటులెఱ్ఱైన నిన్నుఁజిక్కించుకొననెంచి వారు తమ యేలిక కీయుక్తిని నేర్పియున్నారు. ఇప్పుడు మనము

చాల జాగరూకతతో మెలంగవలయును.' అని నుడివి భర్త కీతెఱుంగున నుపదేశించెను. 'ప్రాణకాంతా! ఈసారి నీవు చాల దవ్వరుగవలయును. హాళిక పై ని కుల కుభయులకును జనయిత్రీస్థానంబున నుండు వృద్ధ మాతను సాహాయ్యమొనరింపుమని వేడుము. ఆలోక జనని నీకుఁ దోడ్పడెనా, మనము బ్రతికితిమి. లేదా చెడితిమి. అన్వేషిత వస్తువును నీవు పొందగలిగినచో జక్కఁగ రాచ నగరమునకురమ్ము. నేనందే యుండ వలసివచ్చును. వారెఱైనను నన్ను నిర్బంధించి ఈసారి గొంపోదురు. అయిన నీనిర్బంధ మెంతకాలముండును! లోకమాత చెప్పినదంతయు తు, చ, తప్పకుండ నొన రింపుము.' అని యా పతివ్రతాలలామ నుడివి యాతని ప్రయాణమునకు సిద్ధపఱచెను. ఆహార సామగ్రిలతోఁ గూడిన నొక తిత్తియు, దానితోఁగూడ నొక కదు రును ఇచ్చి, 'ఈ కదురు నా వృద్ధమాతకిమ్ము. అప్పు డామె నీవు నా పెనిమిటియని గుర్తించును' అని చెప్పి పోవలసినతోవ సహితము చూపెను.

ఎమిలి పయాసమాయెను. ఊరంతయు గడచి పోయెను. పురాంతంబున నుండు నొక విశాల స్థలము నందు గాలరులు వ్యాయామము సేయుచుండుటగాంచెను. అచ్చటనే నిలచి వారిని జాగరూకతతోఁ జూచెను. కొంతసేపైన పిదప నా వదాతులు శరీర వ్యాయామ

మును జాలించి విశ్రమించుకొనుచుండిరి. అంత ఎమిలిన్ వారిని నమిపించి 'అన్నలారా ! నాకించుక సాహాయ్య మొనరించెదరా ? ఎక్కడికో తెలియ దక్కడికిఁ బోవుటకు తోవయేది ? ఏదో తెలియ దద్దానిని గొనితెచ్చుటెట్లు ?' అని యడిగెను. వా రీమాటల సత్తిశ్రద్ధతో నాలక్ష్మికించి తుదకు 'ఈపనిమీద నిన్నెవ్వరంపిరి' అనియడుగ నందున కతఁడు 'రాజు' అని బదులిడెను. అంత వారు 'మేమే ఎక్కడికో తెలియదు, అక్కడి కరుగుచున్నాము. ఏదో తెలియదు, అద్దానిని వెతకుచున్నాము. కాన మేమెట్టి సాహాయ్యమును నీకుఁ జేయఁజాలము' అని నుడివిరి. ఎమిలిన్ కొంతసే పచ్చటనే యుండి యావల ప్రయాణోన్ముఖుఁ డాయెను. చాల దూరము నడచెను. మార్గాయాసముచేఁ గాళ్ళు సోలెను. అయినను గాళ్ళ నీడ్చుకొని ముందునకు సాగెను. మధ్యాహ్న సమయంబున కొకచెట్టు పంచఁజేరి తన యిల్లాలిచ్చి యుండిన తిండి పదార్థములను మెసవి చేరువకుండిన యొక సరోవరంబున నీళ్ళుత్రాగి మఱల తోవ నడువ నారంభించెను. ఆ మహారణ్య మధ్యంబున నొక కుటీరము దృష్టోచర మయ్యెను. అచ్చట కతఁ డరిగి దానిలోఁ బ్రవేశించెను. లోపల నొక ముసలమ్మ గూరుచుండి యుండుటయు నామెకంటఁ దడివెట్టుకొను చుండుటయు గాంచెను. ఆమె నూలును వడుకు చుండెను. వడుకునపు డా

వృద్ధురాలు తన వేలిని నాలుకపై నుంచి తేమ జేసి కొనుటకు మారుగ కంటి దిగువనుంచి కన్నీళ్ళతో, దడుపుకొను చుండెను. ఎమిలిన్నను జూచిన తన తన ఆ వృద్ధ స్త్రీ చిరాకు నంది 'ఇండేల వచ్చితివి' అని యాతని గద్దించెను.

ఎమిలి తాదెచ్చిన కదురు నామె చేతికియ్యగా నుత్తరక్షణముననే నా వృద్ధ దయార్ద్ర హృదయమై యాతని గూరుచుండఁబెట్టి కుశల ప్రశ్నలనడిగి పిదప నతని భుజింపఁజేసి వచ్చినపని యేమియని యడిగెను. అప్పు డతఁడు నిజ జీవనచరిత్రములోని ముఖ్యాంశంబుల నంతయు నామెకు నివేదించెను. తా నుద్వాహంబయిన వృత్తాంతంబును భార్యాభర్త లిరువురునుఁ బట్టణ నివాసం బవలంబించిన చందంబును, కష్టపడి పొట్ట పోనుకొనుచుండిన నీతిని, పుడమిరేడు ప్రాసాదంబున తన్ను వైతనికునిగొ నియమించిన విధంబును, అందు రాజాజ్ఞచే గట్ట కార్యములను దుస్సాధ్య కార్యములను, అమానుష కార్యములనుగూడఁ జేయించిన తెఱంగును, తుదకు భూకాంతుండు 'ఎక్కడికో తెలియ దక్కడికి పొమ్ము, ఏదో తెలియదద్దానిని గొనితెమ్ము' అని చెప్పిపంపిన దినుసును, నిజభార్య ధైర్యమిచ్చి కర్షక సైనికుల క్షిరుపురకును దల్లియగు తన్నుఁజూచి దోడడుగు డని యుపదేశించిన విధంబును, పుట భేదనంబున కీవల

నుండిన విశాల స్థలమునం దుండిన సైనికులను దా
నన్వేషిత పదార్థమునఁ బొందుటకు మార్గమెద్దియని
యడిగినవితానమును , వారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును ,
అంతయు సమగ్రముగ నామె కేరుక పఱచెను. ఈ
విషయముల నామె సావధానముతో విని దుఃఖమును
మరలించుకొని 'నిజముగ నాయతమాసన్న మయినది'
అని లోహాలించి 'మంచిది, కుట్టవాడా, నీవు భయపడ
వలదు. ఇదిగో ఈ నూలుచెండును నీముందు దొరలించి
అది పోవుమార్గంబు నందే నీవును బోవుము. చాల
దవ్వరిగిన పినప మీరు సముద్రపు తొడ్డును జేరుదురు.
అందొక గొప్ప పట్టణమును గాంతువు. ఆ పట్టణం
తంబున నుండు మేడలో నొక రాత్రి బససడుగుము. వెదుక
వచ్చిన పదార్థమునకై అచ్చటగనిపట్టుకొని యుండుము.
నీ కది లభ్యమగును' అని నుడివి యావృద్ధమాత యాతని
కారాత్రి యాతిధ్యమిచ్చి సత్కరించెను. మరునా డతఁడు
తెల్లవారగనే లేచి వృద్ధజనని సెలవుగైకొని తన ప్రయాణ
మారంభించెను. అంతలో నాతనికొక సందియ మంకు
రింప వెనుకకువచ్చి, యా ముసలమ్మను సమీపించి
'అమ్మా! నాకు లభించిన వస్తువును, వెతకఁబోయిన
వస్తువదియే యని ఎట్లు గుర్తించ వలయును?' అని
ప్రశ్నింప నందున కామె 'తల్లిదండ్రుల వాక్కుల కంటె
నెక్కుడు ప్రాముఖ్యమును వహించి తనయులనుండి

యెద్ది విధేయతను సంగ్రహించునో అదియే యది' అని డగ్గుత్తికతో వేడిగొట్టూర్పు నిగుడించి, యించుక మిన్నకుండి మఱల"ఆవస్తువు దొరకినంతనే నేరుగ దొరయొద్ద కరిగి యన్నేషిత వస్తువును దెచ్చినానని చూపుము. రాజది కాదనును. పిదప నీవు 'సరియైన వస్తువిది కానిచో దానిని కట్టలతోఁ జక్కగ మోదవలయును' అని దానిని బ్రద్దలుచేసి నదీజలంబులఁ బడవేయుము. ఆవల నీవు నీభార్యను గలిసికొందువు. నా బాష్పకణము లెండిపోవును" అనిచెప్పి 'నీకు భద్రమగుగాక' అని యాశీర్వాదించి యాతని గొంతదూరము సాగనంపి తాను వెనుకకు మరలెను.

అంతనాఁ గృషికుండు వృద్ధమాత వాక్యానుసారముగ నూలుచెండును తనముందు దొరలించి త్నదను గామియై పోవుచుండెను. అది దొరలి దొరలి తుదకు సముద్రతీరము జేరెను. అందొక మహానగరము ఇంచుక దూరములో నుండెను. ఎమిలిన్ను ఆనగర ప్రవేశ మొనరించి వీధులెల్ల గడచి, కడఁగొట్టుననుండు మేడలో నొకరాత్రి బస నడుగ, నాగృహస్థుడందున కియ్యకొని సమర్యాదగ నాతని కాతిధ్య మొసంగెను. ఎమిలి పరుండి నిదురపోయెను. ప్రభాతము కాగనే యాతనికి మెలకువయ్యెను. ఇంటి యజమానుఁ డభ్యుదితుండైన నిజతనయుని నిద్రనుండి మేల్కొల్పు చుండుటయు, ఆ

కుట్టవాని నతఁ డడవికిబోయి వంట చెఱుకును దెమ్మను
 చుండుటయు ఎమిలిన్న విసెను. కొడుకు తండ్రిమాట
 లను నడ్డచేయలేను. 'ఇంత వేగరనే లేమ్మనుచున్నావా?
 ఇంకను చాల పొద్దున్నది!' అని యస్పష్ట వాక్కుల
 నుచ్చరించి, వెండియు నిదురఁబోవ మొదలిడెను. పద
 పడి నా యువకుని తల్లి 'నాయనా! లెమ్ము లెమ్ము
 ప్రొద్దైనది. వారినే కట్టెలకు బంపవలయునని నీ యిష్ట
 మా! మీతండ్రి యొడలు నొచ్చుచున్నది. లేవుము'
 అని కొడుకును వేడుకొనుచుండుటయు, ఓందున కతఁడు
 చిడిముడిపడి ఆమెను గద్దించి మఱల నిదురబోవుటయు
 ఎమిలిన్న గాంచెను. అంతలో వీధియందొక మేఘ
 ఘర్జనమునుబోలు శబ్దమాయెను. నిదురఁబోవు చుండిన
 కుట్టవాడు గ్రొక్కునఁ బొన్ననుండి వేచి దుస్తులను
 ధరించి వీధిలోనికిఁ బరుగిడెను. ఎమిలి వాని చర్యను
 గాంచి, తల్లి దండ్రుల మాటలను సరకుగొనక నిదురిం
 చిన బాలుఁడు ఈ గుడుగు శబ్దము చేయుచుండిన దానికి
 యవిచ్ఛన్న భక్తి విధేయతలను జూపి యుండుటను
 గ్రహించి, తావెడకవచ్చిన వస్తువదియే యుండునని
 భావించి, తానును వీధి గుమ్మమునఁబడి యా కుట్టవాని
 వెంబడి పరుగిడెను. ఎవ్వడో ఒకడొక గుండ్రని పదా
 రమును తన నడుమునకు గట్టుకొని కట్టలతో దానిని
 మోదుచుండెను. ఉరుము శబ్దముచేసిన దీపదార్థమే.

జననీ జనకుల వాక్కులకంటె నెక్కువయై తనయుని విధే
యతను గ్రహించిన దీ వస్తువే. ఎమిలిక్ దానిచెంత
కరిగి జాగరూకతతో, బరికించెను. ఇరువైపులును
చర్మముతో, గూడిన యొక చిన్న గుండ్రని పీపాయివలె
నుండెను. ఎమిలిక్కు దానిని మోదుచుండిన వ్యక్తిని
‘ఇదియేమి?’ అని యడిగెను. అందున కతఁడు ‘ఇది
థక్క’ అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ‘దీనిలో నేమున్నది?’
అని యడిగెను. ‘ఏమియును లేదు’ అని బదులిడెను.
ఎమిలిక్ శర్మ చకితుఁడాయెను. ‘అది నాకిత్తువా?’
అని యడిగెను. అందున కతఁడియ్యకొన లేదు. ఎమిలిక్
అతనిని వాపోవుటమాని యతఁడుపోయిన చోటులకెల్లఁ
దానును వెంటనే పోయెను. ఒక దినమంతయు నిట్లతని
వెన్నాడిన పిదప, సదురఁబోవ నాతం డొక చోట బరుం
డెను. ఎమిలిక్ ఆ యదనుచూచి గొబ్బున నా థక్కను
లాగుకొని యురికెను. చక్కఁగాఁ దానుండిన పత్తన
మునకువచ్చి నిజవాసస్థానంబునకు వెళ్ళి, యందు భార్యను
వెనుకఁగా నామె యగుపడలేదు. ఎమిలిక్ ఇల్లు విడిచిన
మరునాడే రాజామెను^{నగరముననుండును. అందఱును} తన పాతివ్రత్యమును గాపాడు
కొనుచు నియమిత కాలంబైన మూడు దినములలో
మగని రాకకై యెదురుచూచు చుండెను. స్వగృహం
బున భార్యను గానక, ఎమిలిక్ రాజసౌధంబున కరిగి
యచ్చట నామె నిర్భంధితయై యుంట నెఱింగెను. అంత

నతఁడు అంతర్వంశికునియొద్ద కరిగి తెలియని చోటునకుఁ బంపబడినవాడును, తెలియని పదార్థమును దెమ్మని యనుపబడినవాడును వచ్చి యున్నాడనియు రాజునకు వలసిన పదార్థమునుదెచ్చి వాకిటియొద్ద నిలచియున్నాడనియు చెప్పి పంపెను. అంత వసుధాధిపుండు ఎమిలిన్నును మరునాడు రావలసినదని సందేశ మంపెను. నిరాకృతుండైనను ఎదఁగుందక నా కృషికుండు 'నే నీ దినంబుననే వలసిన వస్తువును దెచ్చినాననియు, పుడమి రేడు నాయొద్దకు రానిచో నేనే యతనియొద్ద కరుగు వాఁడ ననియు ఆతనికి నివేదింపుము' అని వెండియుఁ జెప్పి పంపెను. రాజంతట విధిలేక బయటికివచ్చి 'ఎక్కడికి పోయియుంటివి?' అని యడిగెను. ఎమిలి తాఁబోయిన చోటు నెరింగించెను. వసుంధరాధిపుం డంత 'నే బొమ్మనిన చోటది కాదు' అనెను. తరువాత 'ఏమి తెచ్చినావు?' అని ప్రశ్నింప, ఎమిలి ధక్కను జూపించెను. భూవల్లభుండు దానిని జూడనైనఁ జూడక 'నేఁ దెమ్మనిన దదికాదు' అని మొగము ద్రిప్పకొనెను. ధిక్కతుండైన నాదిట్ట 'సరియైన పదార్థమిది కానిచో దీనిని బద్దలుచేసి దయ్యమునకుఁ బారవేయ వలయును.' అని బదులిడి, దానిని కట్టలతో మోమునది వంక కరిగెను. ఆ భేరీ నినాదంబు చెవిజొచ్చిన తోడనే రాజు సైనికు లందఱు ఎమిలిన్నుని యొద్దకువచ్చి యాతనికి

జోహారు లొసరించి వెంటడించిరి. ఎమిలికా ఏమియాజ్జ
చేయునో అని నిరీక్షణా సూచకములైన దృష్టులతో
నాతనిఁ జూచుచుండిరి.

అంతట నా మహీధవుండు, సైన్య రహితుండై
బలమేవై పు తిరిగెనో కనుగొనెను. అతనికి జ్ఞానోదయం
బాయెను. సైనికులవై పు తిరిగి “మీరు ఎమిలికా
వెంట పోవకుడని బిగ్గరగా నటచెను. నిర్ద్వంద్వమామెను.
రణభేరీప్రభావ మేమనవలయును! వసుధేశుం డంతట
వక్రము చెడియుంటను గ్రహించి, ఎమిలిన్నని సతి
నాతనికి వెనుక కిచ్చివేసెదననియు, నారణభేరీ నాతని
కియ్యవలయుననియు సందేశ మంపెను. ఎమిలిన్నా
మాటలను గమనింపక ‘ఈ థక్కను వక్కలిచి నదిలోఁ
బడవేయ వలయునని నాకాజ్ఞ యయినది’ అని నుడివి
దానిని బ్రద్ధలుచేసి నదీజలంబులలోఁ బడవేసెను. ఆ
పిశప వెంటనుండిన యుద్ధభటు లందఱు పారిపోయిరి.
మహీపతి యంతట ఎమిలికా ఇల్లాలిని నిర్బంధ విముక్తి
గావించి యతని కప్పగించెను. అప్పటినుండి యామహీ
పాలుండు పరదారాపేక్షను మాని సద్వర్తనఁడుగా
మెలంగు చుండెను. ఎమిలికా భార్యా సమేతుడై
సుఖముగ సంసారముచేయుచు వర్ధిల్లు చుండెను.

ద య యే దై వ ము

పూర్వము రష్యాదేశమునందొక పట్టణంబున,
మార్టిన్ నాబడు చర్మకారుఁ డొకఁడుండెను. అతని
యిల్లు చాల చిన్నదై వెలుపలి రాచబాటకంటెఁ తగ్గు
ప్రదేశము నందుండెను. దానికి వీధివైపున నొక
కిటికి యుండెను. మార్టిన్ చర్మకర్మము జేయుచు
వచ్చుచుఁబోవుచున్న వారి నా గవాక్షమునుండి యప్పు
డప్పుడు తలయెత్తి చూచుచుండెను. నివాసము తగ్గు
ప్రదేశమునందుండుటచే నాత్రోవ నడచువారి పాద
ములు మాత్రమే యతనికి లోచన గోచరంబులగుచుం
డెను. మార్టిన్ చాలచురుగు బుద్ధిగలవాడు. అందు
వచ్చుచు బోవుచుండు పాదచారులను వారి పాదరక్షల
మూలముననే యానవాలు పట్టుచుండెను. తాఁజేసిన
పాదుకల నతఁడొక క్షణములో గుర్తించుచుండెను.
బహుకాలమునుండి యందే యతఁడు నివసించు చుండు
టచేఁ జుట్టుపట్లనుండు వారిలో నతని కపరిచితు లెవ్వ
రునులేరు. కనిష్టవక్ష మొకటి రెండుసారులైన వారి
పాదుక లీతనిజేతికి వచ్చియుండెను. కొన్నిటికి నడుగు
భాగము గుట్టియుండెను. మఱికొన్నిటికి రంధ్రము

లను గుట్టి యుండెను. ఎల్లప్పుడును శ్రేష్టమైన చర్మమునే యుపయోగించుచు, శ్రద్ధా భక్తులతో సతిభద్రముగా నతఁడు కుట్టుచుండెను. ఇంటియగాక యతఁడు పణమునధికముగ నడుగక చాల మితముగఁ గష్టమునకు దగినంత మాత్రమే గైకొనుచుండెను. దానంజేసి యా గొడగరవాఁడు బహుజన పరిచితుఁడై ప్రీతిపాతుఁడై యుండెను. ఇంకొక విశేషము! అతఁ డెప్పటికిని, మాట తప్పి నడచుచుండలేదు. నియమిత కాలమునకు సరిగఁ బనిని ముగింపఁ గలిగిననే, యాతడు పనిని గైకొను చుండెనుగాని, యూరకే యాశతో నందఱకును మాటయిచ్చి పనులను బుచ్చుకొనుచుంట లేదు. అందుచే నాతని పని యెప్పుడును గొటవడు చుండలేదు.

మార్టిన్ సుహృదయుండని పైఁ జెప్పఁబడిన సంగతులవలన విశదమగుచున్నది గదా! ముదిమి సమీపించుచుండినట్లెల్ల నాతఁడు జీవాత్మను, బరమాత్మను గుఱించి యోచింప మొదలిడెను. మధ్యవయస్సు దాఁటిదాఁటక మునుపే విధుఁడయ్యెను. అతని భార్య యెనమందు బిడ్డలను గనినను మూడేండ్ల బాలు నొకనిఁదప్ప, తక్కిన బిడ్డలను బ్రసూతికాలమునందే పోనాడియుండెను. ఈ చిన్నబిడ్డను దన యక్కయిం టిలోఁ బెల్లెలోవిడిచి యందు పెంచవలయునని మార్టిన్

తలంచెను కాని యావలఁ గొంచమాలోచించి యా
క్రొత్తవారినడుమ నీ పసికందను వదలుట కతనికి మనస్సు
రాలేదు. కాన నతఁడు నిజతనయుని తనయొద్దనే
యుంచుకొని పెంచుచుఁ దనవృత్తిని సాగించుచు శాంత
మనస్కుఁడై దినములు గడుపుచుండెను.

ఇట్లు దశవర్షంబులు గడచెను. బాలుఁడు శుక్ల
పక్షచంద్రుని మాడ్కి దినదిన ప్రవర్ధమానుఁడై
యల్లారుముద్దుగఁ బెరిగి నిజజనకునికిఁ జేదోడు వాదో
డుగ మెలంగుచుండెను. బిడ్డల మూలమున నా చర్మ
కారునికిఁ గించిన్మాతృమును సుఖ ముండఁగూడదను
తలంపు విధాతృపుకుఁ గలదో యన నాబాలుఁడు జ్వర
పీడితుఁడై యొకవారము బరుండియుండి యెనిమిదవ
దినమునఁ బరలోకమున కేగెను. మార్టిన్ హృదయ
మున మహత్తైన సంతోభ ముత్పన్న మాయెను.

ధైర్య సత్త్వము లొక్కటఁదూలెను. నిరాశా పూరి
తుఁడయ్యెను. దేవునియందుండిన నమ్మకము సడలెను.
“నృద్దుఁడైన నన్నుఁ గొంపోక పసిబాలుని నేకపుత్రుని
గొంపోయిన దైవము దుర్దైవముగాక మతేమి?” యని

తర్కింపసాగెను. తన్ను వేగిర తీసికొని పొమ్మని
మృత్యుదేవతను దీనముగ వేడుచుండెను. తుద కతఁడు
నాస్తికుఁడై దేవళమునకరిగి యెప్పటియట్లు దైవప్రార్థన

మొనరించుటకూడ మానుకొనెను.

ఇట్లుండ నొకనాఁడు నిజగ్రామ నివాసియైన వృద్ధ స్నేహితుఁడొకఁడు మార్బిన్నను జూడవచ్చెను. అతఁ డాతని సందర్శించి పండ్రోండ్రోడ్లయి యుండెను. ఈ నడుమఁ దనకు సంభవించిన యాపదల నన్నియును మార్బిన్ ఆతనికి నివేదించి మర్మభేదక మగునట్లు దుఃఖించెను. “మిత్రమా, నే నీక నీ ప్రపంచమున నసువులు నిలుపుకొని మనజాలను. మరణ మెప్పుడు వచ్చునా యని యత్యాతురతతో నెదురుచూచు చున్నాఁడను. అదియొకటే నా కీ ప్రపంచమున మిగిలియుండునది ! దేనిపై నను నాకు మమతలేదు. నేను నిరాశా పూరితుఁడనై యీ లోకమునంతయు నొక శ్మశాన వాటి కగఁ గాంచుచున్నాఁడను !! దేవుఁడెంతటి చెనఁటి వాఁడు !!! నిజముగ నతఁడు ధర్మపాలకుఁడా !!!! నీవు చెప్పుము ?” అని పరిపరివిధముల దేవుని దూఱ నారంభించెను. అంత నా వృద్ధస్నేహితుఁడు తనచెలికాని హృదయంబున నుద్భవించియుండు నాస్తికత్వమును గాంచి వగచి దానినెఱైన మూలోత్పాటన మొనరింప నెంచి యిట్లనెను. “మార్బిన్ నీవేమో నేడు సరిగా మాటలాడుచుండుటలేదు. అలజడుల కారణముచే నీకు జిత్తువిభ్రమము గలిగినది కాఁబోలు ! దేవుని చర్యలపై న్యాయనిర్ణయముల నొనరించి తీర్పునుజెప్ప మన మెం

తటివారము !! మనకుండు యల్పజ్ఞానముతో నా మహా
 మహాని రహస్యకార్యములను నుద్దేశములను మన మర్థి
 ముజేసికొనఁ గలమా ? నీవు చాల పొరవడినావు సుమా!
 నీకొమారుఁడు చావవలయుననియు నీవింకను జీవించి
 యుండవలయుననియు దేవునియిచ్చఁగఁ జేడఁడో సదుద్దే
 శముతోనే యిట్లానరించి యుండవలయును. నీ విష్ణు
 డప్రసితుఁడవై చావ నిచ్చగించిన తోడిమానవులతో
 నెట్టి సంబంధమునులేక స్వసుఖము నపేక్షించి జీవించు
 వాఁడవనియు, దేవుని నిర్దేశములయం దవిశ్వాసమును
 జూపువాఁడవనియు, కేవలమొక నాస్తికుఁడనియుఁ
 దేలుచున్నదికదా ! ఇది నీకుఁదగునే ?” నావుడు,
 మార్టిన్ యించుక యలకఁజెంది “మతెవ్వరి సుఖము
 నక్తే యేను జీవింపవలయును?” అన, నావృద్ధుఁడు “నీవు
 దేవుని కోసమై జీవింపవలయును. అతఁడు నీకుఁ
 బ్రాణముల నొసంగెను. కాన నీ వతనికై పాటుపడ
 వలయును. దేవునికొఱకై జీవధారణము చేసినానని
 నీవు గ్రహించిన యుత్తరక్షణముననే నీకు జీవయాత్ర
 సుగమమై కన్పట్టును. శమదమాది గుణములు నీకల
 వడును. తృప్తమనస్కుఁడవై యుండువు.” అనవుడు
 మార్టిన్నామాటల నాలకించి కొంచెమునే పూరకుండి
 పడపడి యుట్లుపలికెను: “నెయ్యుఁడా” దేవునికై
 జీవించుట యననెట్లు ? నాకుఁదెలియదు” నా, నాసన్నా

గుండు “మార్టిన్ నీకు జడువనువచ్చునా?” అని యడుగ నందులకతండు “వచ్చును” అని బదులిడెను. అంత నా ముసలివాడు “అట్టెనచో, మొదలు నీవు సువార్తలను గొని పఠియింపుము. అందు దేవునికై మానవుండు జీవించుటయనగా నెట్లను సంశయము వివరింపఁబడియున్నది. అని వాక్కుచ్చి, మార్టిన్ సెలువుఁగైకొని, వెడలనుద్యుక్తుఁడయ్యెను. తనయింట నాతిధ్యమందుమని మార్టిన్ యెంతవేడినను నతండు నిలువఁడాయె. అంత మార్టిన్ యతని నొకింతదూరము వీడుకొనిపి మఱలివచ్చెను. స్నేహితుని హితవాక్యంబు లతనిమనంబున నించుక లోతుగఁ జొచ్చెను. ఆదినమే పెద్ద యక్షరములతో ముద్రింపఁబడిన సువార్తలను గొని చదువ నారంభించెను.

తొలుదొత్త నాగ్రంథము నతండు సెలువు దిన ములలో మాత్రము పఠింప వలయునని నిర్దేశించెను. అయినఁ జదువఁగఁ జనువఁగ నందలి ప్రబోధము లత్యంతానంద జనకములై యుండినందున నతండు ప్రతి దిన మును దానిని బఠియించువాడుక నలవరించు కొనెను. ఒక్కొక్క రేయి యతండు చాలప్రొద్దు చదువుచుఁ గూరు చుండి యొడ లెఱుంగక తైలాభావముచే దీపమారిపోవు వఱకుఁ బారాయణము చేయుచుండెడి వాడు! అర్థ గ్రహణ మయినట్లు నానక్కి మెండయ్యెను. దేవుని కొఱకు జీవయాత్ర సలుపుటయన నేమో యిష్టపడత

నికిఁ గరతలామలక మాయెను. మొదలు చిత్తమును
 గలంచిన నిరాశా వ్యాకులత లతనిని వదలి పోయెను.
 వాని స్థానమునఁ దృప్తియు శాంతియు నెలకొనెను.
 ఆదియం దతఁడు నిదురయేమో యెఱుఁగక నిజతనయుని
 స్మరించుచు వేడి నిట్టూర్పులు నిగుడించుచు సెజ్జపైఁ
 బరుండి రేలంతయు నలమటించు చుండెను. ఇప్పు
 డన్ననో యతఁడు దేవుని స్మరణజేయుచు నాతని
 మహిమలను గీర్తించుచు 'హా, దేవా! అంతయు నీ
 యిచ్చప్రకారము జరుగనిమ్ము' అని నిమ్మశమైన మనం
 బుతో శయనించు చుండెను. అప్పటి నుండియు నాతని
 జీవయాత్రయందొక గొప్పమార్పు కలిగెను. మున్న
 తఁడు సత్రములకును ఫలాహార మందిరములకును నేగి
 యందుఁ దేసీరును కాఫీని దఱుచుగఁ ద్రాగుచుండెడి
 వాఁడు. ఒకొకప్పుడు స్నేహితులతో జతఁ గూడినపు
 డతఁడు ద్రాక్షారసము మున్నగు మత్తు ద్రావకము
 లను సయితము వలదనుచుండ లేదు. మద్యపానముచే
 శౌండుఁడై సంపూర్ణముగఁ బ్రజ్ఞాహీనుఁడు కాకపోయి
 నను నతఁడు పలుమారు తన్మూలమున నావేశముతోను,
 జిత్త విభ్రమముతోను, నస్పృహములైన మాటాలనాడుచు,
 పాటలఁబాడుచు, జనలతో నకారణముగ వాగ్వాదము
 లకు దిగుచు, కొన్ని వేళలందుఁ గఠినోక్తులతోఁ గలహిం
 చుచు నిల్లుఁజేరు చుండెను. ఇప్పుడా చెడునడవధు

లన్నియు నాతని వదలిపోయెను. జీవన మతనికిప్పుడు శాంతమయమై సంతృప్తి సంయుతమై సంతోషావహమై యుండెను. దినమంతయుఁ గష్టించి పనిచేయును. రాతిరి వేళలందు 'సువార్తల'ను బఠించి శాంతచిత్తుడై నిదుర పోవును.

ఇట్లుండ నొకనాఁడు మార్టిన్ పద్ధతి ప్రకారము రేయి చాలప్రాద్దు మేల్కొని చడువుచు 'లూక్' సాధువు వ్రాసిన సువార్తలలో నారవసంధి కేతెంచెను. అందీ పంక్తుల నతఁడుతిలకించెను. "నిన్నెవ్వఁడైన చెంప మీఁద గట్టిగ నప్పళించిన రెండవ చెంపనుగూడ వానికిఁ జూపుము. నీ యంగ వస్త్రమును గైకొనిన వాఁడు నీ యంగరకమును సయితము లాగుకొన నుద్యుక్తుడైనచో నాతని నడ్డగింపకుము. అడిగిన వానికి లేదనకుము. నీ వస్తువులను దీసికొనిన వానిని "నా వస్తువులను వెనుక కిమ్ము" అని యడుగకుము. మఱియు నితరులు నీకే తెఱంగునఁజేయ నిచ్చగింతువో నీవుకూడ నట్లేవారి విషయమై వర్తింపుము" ఆవల నేను పలికిన నీమాటలం దుండెను. "నన్ను మీరు కర్త కర్తయని పిలుచుచునే నేఁజెప్పినట్లుమాత్ర మేలచేయరు? నాయొద్ద కరుదెంచి నామాటలువిని వాని నాచరణలో నుంచువాఁ డెవ్వని వలె నున్నాఁడని యెంచితిరి? అతఁడు శిలాస్తి భారముతో భద్రముగఁ గట్టబడిన గృహముం బోలును.

ప్రళయకాలమునందుఁ బ్రవాహ మాగృహము నన్ని
వైపులను జుట్టుకొన్నను నది కదలక చిరస్థాయియై యుం
డును. ఐన నావాక్కుల నాలకించియు, వాని నాచరణ
లోఁ బెట్టనివాఁ డెవ్వనివలె నుండునని తలంతురో, అతఁ
డిసుకపైఁ గట్టబడిన గృహము చందంబున నున్నాఁడు!
ప్రళయ సమయమునందుఁ బ్రవాహ మతి రభసముతోఁ
దాకఁగా నది కూలిపోవును. ఆనాశ మెంత మహత్తర
మైనది!!”

ఈమాటలను మార్టిన్ పునశ్చరణ మొనరించెను.
అవి చాల మనోజ్ఞములుగ నుండెను. కంటియద్దములను
దీసి పాత్రముపై నుంచెను. శిరమును కరయుగళములం
దుంచి మోచేతులను బల్లపై నూని దీర్ఘలోచనలో
మునింగెను. స్వీయజీవిత మీ మాటల కెంతవఱకు
సాదృశ్యమకానో చూచుకొనెను. “నీ యిల్లు తాతి
మీఁదనా, లేక యిసుకమీఁదనా, కట్టబడియుండునది?”
అని ; తన్ను దాఁ బ్రశ్నించుకొనెను. “తాతిమీఁద
నైనచో మంచిదే; యిసుక మీఁదనైనచో నీగతియేమి?
చదువునపుడును, వినునపుడును నంతయు నతి సులభ
ముగఁ దోచుచున్నది. దైవాజ్ఞను బరిపాలించుచున్నట్లే
యగుపడుచున్నది. అయిన నుత్తరక్షణముననే యజ్ఞ
నాంధకారమువచ్చి క్రమ్ముకొనును. ఓ దేవా! నాశక్తి
కొలఁది ప్రయత్నించెద. నీవు నాకుఁ దోడ్పడుము.

నాకేమో యానందము కలుగుచున్నది. నూతన
 చైతన్యము వచ్చినట్లున్నది." అని యితైఱింగున
 నతఁడు పర్యాలోచించుచు, బరించుచు, నిద్రాకాల
 మతిక్రమించినను బుస్తకమును వదలకయుండెను. ఆవల
 నతఁడేడవ సంధికివచ్చెను. ఏసొక శతసైనిక భటాధి
 పతి గృహంబునకరిగి, విషమావస్థలో నుండిన యాతని
 సేవకుని రోగమును నివారణమొనరించి, వానిని బ్రతి
 కించిన విధంబును, నేకపుత్రమరణమునకై దుఃఖించు
 చుండిన యొక విధవనుగాంచి యాయబల సంకటమును
 బోనాడిన చందంబును, స్నాతకుండైన యోహానుని
 శిష్యుల కా మహామహుండొసంగిన ప్రత్యుత్తరపు
 ఘక్కిని, పిదప మదముతోఁ ద్రుళ్ళుచున్న ఫరీసాయుని
 యింటికరిగి యందొక మలిన శీలయైన యంగన భక్తి
 శ్రద్ధలతోఁజేసిన సేవనుగైకొని యామెను పాపవిముక్తు
 రాలుగ జేసినరీతియు, నంతయుఁ జదివెను. ఆ సమయ
 మునం దేసు నోటనుండి వెలువడిన వాక్కులను బునరు
 చ్చారణ మొనరించెను. పాపిష్టయైన యాయువిదరు జూపి
 సైమన్నుతో నేను ఇట్లనెనట. "చూచితివా, యీస్త్రీని
 నేను నీ యింటిలో నడుగిడినపుడు నీవు నాకాళ్ళకు నీళ్ళ
 నియ్యలేదు. ఈ స్త్రీ యన్ననో తన కన్నీటితో నా
 పాదములను గడిగి నిజ చికురములతోఁ దుడిచినది. నీవు
 నన్ను ముద్దిడలేదు. ఈమె యన్ననో, నేనీ గృహము

బ్రవేశించిన దాదిగా నా పాదములను ముద్దిడుట మానలేదు. నీవు నాశిరముపై లేపనమును బూయలేదు. ఈ యబల యన్ననో నాపాదములకు లేపనమును బూసినది.” మార్టిన్ ఈ మాటలను మననము జేసెను. తన నేత్రదర్పణములనుదీసి పుస్తకముపై నుంచెను. ఆవలఁదనలోఁ దా నీతెఱంగున దర్శించుకొనెను. “ఈ ఘరి సాయునివలెనే నేనుకూడ నున్నాను కదా! నావలె నతఁడు స్వసుఖాపేక్షియై తేనీరునుద్రాగుటయు వెచ్చగా హాయిగా బరుండి నిద్రించుటయు మాత్రము గమనించెను. ఆగంతుకుని యోచనయే యాతనికిఁ గలుగదాయె. లోక కర్తయే యా యభ్యాగతుండైనప్పు డిట్టి యనాదరణ మొనరించి పాపమునకు గురియయ్యెను గదా! ఆ పుష్కలుండగు నేను క్రీస్తాకవేళ నా సదనమున కరుగుదెంచినను నేనుకూడ నిట్లే చేయువాఁడను గదా!!” అని పరిపరి విధంబులఁ జింతించుచుఁ జేతులలోఁ దలనుంచుకొని యట్లే మేనెఱుంగక నిదురవోయెను. అంత డబ్బాటున నానిద్రాణుని చెవిలో నెవ్వరో “మార్టిన్” అని పలికి నట్లాయె. మార్టిన్ ఉలికిపడి లేచెను. “ఎవరక్కడ” అని బిగ్గరగ నఱచెను. ఎవ్వరును గంటి కగుపడలేదు. వీధి వాకిటివై పుఁ జూచెను. అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. కూరుచున్నట్లే మఱల మైమఱచి నిదురించెను. మఱియొకసారి యాతని వీను

లలో “మార్ట్, మార్ట్, రేపు వీధి గుమ్మమువైపు
 నీవు చూచు చుండుము. నేను వచ్చేదను” అను నుడు
 వులు పడెను. మార్ట్ మేల్కొంచి చుట్టును బరిశీ
 లించెను. కనులను బులిమెను. కుర్చీ నుండి పైకిలేచి
 యన్నివైపులఁ జూచెను. సద్దు చప్పుడులేదు ! శ్రుతవచ
 నంబులు నిక్కువంబుగ నొరులనుండి వెలువడినవా, లేక
 స్వప్నములోఁ దనమనస్సులోనే యుత్పన్నము లయినవా
 యని యనుమానించెను. దీపము నార్చి పడకజేరి
 శయనించెను.

ప్రభాతమాయెను. అప్పుడు చలికాలముగా
 నుండెను. ఇనుని తేజమును మందగింపఁజేయుచు మంచు
 మిక్కుటముగఁ బడుచుండెను. వీధిలో జనులు నఖిశిఖి
 పర్యంతము దుస్తులను ధరియించి తమతమ యుద్యోగ
 ములపై వెడలుచుండిరి. మార్ట్ లేచి స్నానాది కృత్య
 ములను ముగించుకొని, దైవప్రార్థన మొనరించి,
 వంటకమును భోగింభించెను. పొయ్యిలో నిప్పునంటించి
 తేనీటిని యన్నమునుసేయ మొదలిడెను. కోసుగడ్డ
 పులుసునుజేయ నుద్యుక్తుఁడయ్యెను. చలి కాచు
 కొనుచు గడ్డను దరుగుచుండెను. ఆతని మనస్సంతయు
 వెనుకటిరేయి నడచిన సంఘటనలతో నిండియుండెను.
 నిజముగ నవి యొరుల మాటలా, లేక కలలోని పలు
 కులా, యిదమిత్థమని నిర్ధరింప లేకపోయెను. “ఇట్టి

సంఘటనలు కూడ నడచినవి* అని యనుకొని తరిగిన గడ్డను మఱొక పాత్రములోనుంచి పొయిమిఁద నిడి పులుసునుజేయ మొదలిడెను. పదపడి యతఁ డచటనే యూరకఁ గూరచుండ నెందులకని యోచించి వీధి గవాక్షమున కెదురుగాఁగూరుచుండి పాదరక్షలను గుట్టుచు నున్ననస్కుఁడై వీధివైపు బలుమారుచూచు చుండెను. అతని కాదినము కృత్తికర్మకంటె నీకార్యమే యతిశయించెను. కొత్తపాదుక లగుపడిన ద్విగుణీ కృతమైన యాత్మక్యముతో వంగివంగి చూచుచు నఖిశిఖ పర్యంతము బరిశీలించు చుండెను. మొట్టమొద లా యింటిఁ గావలిపాఁడు వచ్చెను. అతఁడు కొత్త మేజోళ్ళను దొడిగియొండెను. మార్బిల్ వాని కాళ్ళనే గాక ముఖమును సయితము బరికించెను. ఆవల నీళ్ళవాఁ డరుదెంచెను. ఆ పిదప చినిగిన పాదు కలను ధరియించి యొక వృద్ధుఁడు వచ్చెను. అతఁడు సనికెతో మంచు నూడ్చుచుండెను. అతనిపేరు స్తీఫన్. ప్రాయముండినపు డతఁడు సైన్యములో నొక బంటుగా నుండి యిప్పుడు నివృత్తుఁడై యుండెను. ప్రక్కయింటి కావలి వానికిఁ దోడ్పడుచు నతఁడేమైన నిచ్చిన దానితో బొట్టపోసికొను చుండెను. సమీపముననే యొక వర్త కుని గృహములో నుచితముగ నియ్యఁబడిన ఒక చిన్న గదిలో నతఁడు వాసము చేయుచుండెను. మార్బిల్

యింటి ముందట నుండిన మంచునంతయు నతఁడు శుభ్రముగ నూడ్చు చుండెను. చలిబాధ కోర్వలేక యతఁడు సనికె నొకప్రక్క గోడకానించి మార్టిన్ యింటి పంచ నొదిగి నిలచి యుండెను. మార్టిన్ అతని నొకటి రెండు సార్లు తలయెత్తి చూచెను.

“వీఁడు స్త్రీఫన్నే కదా! నాకీ వృద్ధాప్యమునందు బుద్ధి వికల్పము గలిగినట్లున్నది! స్త్రీఫణ్ మంచునూడ్చుచుండగా నేను క్రైస్తువచ్చెనని తొంగి తొంగి తిలకించుచున్నాను!! నే నెంతటి ముసలిగొడ్డై పోయితి!!!” అని

తన్నుఁ దాఁ బరిహసించుకొనెను. కుట్టుపనిని మఱలఁబూనెను. అయిన నతఁడు మనస్సు నిలుకడలేమిచే వెండియులేచి తేనీటిని సిద్ధపఱచి గవాక్షముకడ కరిగి చేతితోఁ జప్పుడు చేసెను. స్త్రీఫణ్ తిరిగి చూచెను. మార్టిన్ అతనిని చేత సన్నతో లోపలికి రమ్మని పిలచి వీధి వాకలి దీసి “స్త్రీఫణ్ రమ్ము; బిరబిర లోనికిరమ్ము; నీ యంగములన్నియుఁ జలికి వంకరలు పోవుచున్నవే” అని నుడివెను. స్త్రీఫణ్ లోపలికి రుగుడెంచి “దేవుడు నీకు మంగళ మొనరించుగాత; నిజముగా నా యెముక కీలు చలిబాధ సహింపఁజాలక నొచ్చుచున్నవి!!!” అని వక్కాణించి, గడగడ వణకుచు తన పాదముల కంటుకొని యుండిన మంచునంతయు దుడువఁ బోయెను. అయిన

దేహపటుత్వము చాలమి యట్లు చేయుటలో నతఁడు నేలపైఁ బడిపోవు చుండెను. మార్టిన్ అతనికి కేలూత యొసంగి “నేలను నేనావల శుభ్రపఱచు కొందును లెమ్ము. నీవు త్వరితముగ పోయి ప్రక్కగూరుచుండి చలికాచుకొనుము” అనిచెప్పి యతనిని పోయిచెంత గూరుచుండఁ బెట్టెను. ఆవల వీధివాకిలి వేసివచ్చి తే నీటి నొక గిన్నెలోఁబోసి త్రాగుమని వేడెను. తానును నొక గిన్నెలో నా పానీయమును గైకొని త్రాగ మొదలిడెను. స్టీఫన్ వేగిరనే త్రాగివైచి గిన్నెను బోరగిలించి పడిన పంచదారముక్కలనుదీసి దానిపైనుంచి కృతజ్ఞతా సూచకములైన చూపుల నతనిపై బ్రసరింప జేసెను. స్టీఫన్ నున కింకను దృష్టికాలేదని యతని ముఖభావము వలన విశదమగు చుండెను. మార్టిన్ అతని యింగితము నెఱింగి గిన్నెను సరిగనుంచి తే నీటిని బోసి త్రాగుఁడని వేడెను. స్టీఫన్ దానినికూడ త్రాగి వైచి మొదటియట్లే గిన్నెను బోరగిలించి చక్కెర ముక్కలనేరి దానిమీఁద నుంచి తన కృతజ్ఞతను దెలిపెను. మార్టిన్ వీధి గవాక్షమునందు పలుమారు చూచుచుండుటను స్టీఫన్ చూచి “ఏమి? ఎవరినైనను ఎదురు చూచు చున్నావా?” అని యడిగెను. అందుల కతఁడు “స్టీఫన్, యేమిచెప్పుదు! నీకీ సంగతిని దెలుపుటకు నాకు సిగ్గు చున్నది. నే నెవ్వరిని యెదురుచూచు

చున్నానని ఖండితముగఁ జెప్పలేను. అయిన నిన్న
 రేయి నా చెవిలో నెవ్వరో “నేను రేపు వచ్చెదను;
 నాకై చూపెట్టుకొని యుండుము” అనినట్లాయె! ఆ
 మాటలు నిక్కువంబులా, లేక కలయాయని నిర్ధరింప
 లేను సుమా!!” అని బదులిడి “మిత్రమా, నీ కేసుకీర్తి
 విషయము తెలిసినదే కదా. నే నెప్పటియట్లు నిన్న
 రాత్రి ‘సువార్త’లను జదువుచు నామహామహిమం డొన
 రించిన మహిమలను గుటించి యోచించు చుంటిని.
 నీవు చదువగలవా?” నా, నావృద్ధుఁడు “నాకుఁ జదువను
 రాదు. కాని ఏసువిషయమై వినియున్నాను” అని
 బదులిడెను. పిదప మార్ట్ “నెయ్యఁడా, చెప్పెద
 నాలకింపుము. ఆ జగద్రక్షకుండైన ఏసు ఫరీసాయుని
 యింటి కొకనాడు పోయెనట. అప్పు డాపాపాత్ముఁ
 డేసుకు స్వాగతమొసంగుటకు మారుగ నిర్లక్ష్యము నగు
 పఱచె నట. మానవ ప్రజంచమునే కాపాడవచ్చిన నా
 తండ్రికి సన్నాన మొసంగవలయునని యాతనికి బుద్ధి
 వొడమలేదే! ఆతనిచిత్తవృత్తి యెట్టిదో!! నేనే యొక
 వేళ నా ఫరీసాయుని స్థానమునం దుండియుండినచో నా
 లోకై కనాథుని కెంతగౌరవముఁ జూపియుండినను నయ్యది
 కొఱవడియే యుండును గదా!!! అట్లే చింతించుచు
 గూరుచుండి యుండగాఁ గంటికి నిదురపట్టెను. నిద్రలో
 నెవ్వరో “మార్ట్” అని పిలచినట్లాయె. ఉలికిపడి

లేచితిని. ఎవ్వరూ కనుపింపరైరి. మగుడ నిదురించితిని. తిరుగ నట్లే “మార్ట్టి, నేను రేపువచ్చుచున్నాను; కాచుకొని యుండుము” అను పలుకులు నా వీనులఁ జొచ్చెను. క్రమ్మటలేచి నలునైపులఁ జూచితిని. ఎవ్వరును గానరారైరి. సంగడిఁడా! నీవు నమ్ముదువో, లేవో, ఈమాటలు నాహృదయములోఁ బ్రవేశించినవి. నేనెంత వారించినను ఏసు వచ్చునను తలంపు నన్ను వదలి పోలేదు సుమా!!” అని నివేదించి, మిన్నకుండెను. ఈ యుత్కిర్తనమును వినిన స్త్రీఘన్నును మిన్నకుండెను. మార్ట్టి మఱియొక గిన్నెడు తేనీరు నతనికొసంగి “సంపూర్ణముగఁ దృప్తియగువఱకుఁ ద్రాగుము” అని వదించి తనకథను ముందుసాగించెను. “నేస్తకాఁడా, చూచితివా! ఏసు బ్రతికియుండినపు డతఁడెవ్వరిని నసడ్డుచేయలేదు. సామాన్యజనులలోనే యతఁడు చాలవఱకుఁ గలసిమెలసి తిరుగుచుండి వారికే బోధించుచుండెను. మనబోటి పాపిష్టులును, కూలిచేసి పొట్టపోసుకొనువారును, నతనికిఁ బ్రయతములు. వీరినుండియే యతఁడు తనశిష్యవర్గము నేర్పఱచుకొనెను. ఆ మహాత్ముని యమూల్య వాక్కులను వినియున్నావా! చెప్పిన నాలకింపుము. “ఎవఁడు తానందఱకంటె కనిష్ఠుఁడని భావించుకొనునో వాఁడందఱకంటె శ్రేష్ఠుఁడగును. ఎవఁడు తానందఱకంటె శ్రేష్ఠుఁడని భావింప నిచ్చగించునో యాతఁ

డందఱకును నేవకుడై మెలంగవలయును; లొంగవలయును. నన్ను మీరు 'కర్తా'యని పిలుతురు. అయిన నేను మీ పాదములను గడిగెదను. బీదవారును, నందఱకును లొంగువారును, దయాళువులును, నెల్లప్పుడును దేవునికిఁ బ్రీతిపాతురు." ఈ వాగ్ధోరణిలో స్త్రీ ఘోర తేనీరు త్రాగుట మఱచిపోయెను. అతఁడు స్వాభావి కముగఁ జాల మృదులహృదయుఁడు. మీఁదు పండు ముసలివాఁడు. అందుచే నాతనికన్నులనుండి యశ్రుకణములు దొరలి చెక్కులపై నిలచియుండెను. మార్టిన్ అతనిని "తేనీటిని ద్రాగుము" అని హెచ్చరించెను. అయిన నతఁడు దానినిగై కొనక "నాకు కడుపునిండినది; నీవు నాయుదరమునకేగాక మనస్సునకుగూడ నమృత తుల్యమైన యాహారము నొసంగితివి. నీకు నేను గృతజ్ఞతా పూర్వకములైన వందనముల నర్పించుచున్నాఁడను" అని నుడివి వెడల నుద్యుక్తుఁడయ్యెను. మార్టిన్ అతనితో "మఱల రమ్ము, నీవు నాయింటి కెప్పుడువచ్చినను సంతసమే" అనిచెప్పి, యతనిని సాగనంపెను. పదవడి మార్టిన్ మిగిలియుండిన తేనీరును త్రాగి, కిటికీచెంతఁ గూరుచుండి పాదరక్షలను గుట్టుచుండెను. అయిన నా గొడగరవాని మనస్సంతయు నేసుతోను, నతని మహిమలతోను నిండి యుండెను. ఆ దినము ఏను తన సదనము నలంకరించు ననియే యా చర్మకా

రుని నమ్మకము. ఆ కతమున నతఁడు గవాక్షము వంకఁ గుతూహలాయత్త చిత్తుఁడై చూచు చుండుట మాన లేదు. ఇరువురు సైనికు లాత్రోవను వచ్చిరి. అందొకఁడు మార్టిన్చేత చేయఁబడిన పాదుకలనే దొడిగియుండెను. ఇంకొక్కఁడు ప్రభుత్వమువారి పాదరక్షలను ధరించియుండెను. తరువాత ప్రక్కయింటి శ్రీమంతుఁడు మెఱుఁగు మేజోళ్ళను దొడిగి వడిగ వెడలిపోయెను. అటుసిమ్మట రొట్టెల నమ్మువాఁడు పెద్ద బుట్టను మోసికొని యక్కడక్కడ విక్రయించుచు ముందునకు సాగుచుండెను. అపై నొక పేదరాలు జీర్ణ వస్త్రములను ధరించి శిశు సమేతయై యచ్చోటికివచ్చి గోడప్రక్క నిలచి నీతమారతము నుండియు పుంచు నుండియు బిడ్డను మరుగు చేయు చుండెను. ఆమె వలువ లతినామాన్యములై వేసవి కాలమునకుఁ దగినవై యుండెను. ప్రాతవడిన మోటు చెప్పలను గీలించి యుండెను. మార్టిన్ కిటికీలోఁ దొంగి చూచెను. ఆ పట్టణమున కాయనద నూతనా గంతుకయని గ్రహించెను. బిడ్డ యేడ్చు చుండుటయుఁ దల్లి యెంత యోదార్చినను నా పసిపాప యేడ్పు నిలువ కుండ నుండుటయు గాంచెను. ఆ యనాథ యుండిన దీనస్థితినిఁజూచి మార్టిన్ కరుణగల వాఁడాయెను. సత్వ రముగ గవాటమునుదీసి, యామెను సంబోధించి, “అమ్మారమ్ము; బిడ్డనెత్తుకొని మంచులో నెందులకు నిలచి

యున్నావు? లోనికివచ్చి యించుక చలికాచుకొనుము. బిడ్డకును శాకమునిమ్ము. అది యూరడిల్లి యేడ్పును నిలుపును* అనవుడు, పరపురుషుడు పిలచినందుల కామె యచ్చెరువొంది మానముగా చుండెను. అయిన, నాహ్వ నించిన వ్యక్తి, కంబళిని గట్టుకొని కంటి యద్దములను ధరించి యుండు వృద్ధుడై యుంట యెఱింగి, ఆ స్త్రీ తప్పుగాఁ దలఁపక యతని యింటిలోనికి వెంబడించి పొయ్యి ప్రక్కన గూరుచుండి చలికాచుకొను చుండెను. చంటి బిడ్డకును వేడిమి నొసంగెను. అయిన నాపాప డేడ్పును నిలుపఁడాయె. మార్కె బిడ్డకుఁ బాలనిమ్మని వేడెను. అందులకా బీదరాలు “నాయనా, నేను భోజనముచేసి యొక్క దినము మధ్యాహ్నమును నయినది. పాలులేదు.” అని వచింప మార్కెవిని వ్యసనముతోఁ దల యూచెను. పాలులేకపోయినను నా కృశాంగి బిడ్డకు స్తన్యమునీయ మొదలిడగా నయ్యది యేడ్పుచునే యుండుట మార్కెచూచి, వేగిరి నొక తట్టలో నన్నము నుంచి తాఁ జేసియుండిన కోసుగడ్డ పులుసునువేసి బల్లపై నుంచి యామెను భుజింపుమని వేడెను. బిడ్డను చా నెత్తుకొని “నేనును బిడ్డలను గన్న వాడనే. బిడ్డల నాడించుట నాకుఁ జక్కగ వచ్చును” అనిచెప్పి, యా స్త్రీ భోజనము నాగించు నపుడు మార్కె కంద నాడించు కొను చుండెను. వ్రేళ్ళతోఁ జిటికెలు వేసెను. ఆశిశు

దయయే దైవము.

వేడ్పు నిలుపలేదు. దానినోటఁ దనవేలినిఁ బెట్టుచు గ్రొక్కున లాగుచుండెను. ఇట్లు వలుమా కొనరించు సరికా బిడ్డడేడ్పునుమాని కిలకిల నవ్వుసాగెను. దానితోఁగూడ తానును బొక్కినోరును దెఱచి మార్టా నవ్వు చుండెను. భుజించునపు, డా స్త్రీ స్వకీయ విషయములను గుఱించి యితైఱంగున జెప్పెను. “నేనొక పైనికోద్యోగినిఁ జేపట్టితిని. దాదా పొక సంవత్సరము క్రితము నాభర్తను యుద్ధమున కంపిరి. అప్పటి నుండి యతని జాడయే తెలియదు. నాకు జీవనోపాయము లేకపోవుటచే, గర్భిణిగానుండినను, నొక గృహస్థుని యింటిలో వంటచేయ నిలచితిని. కొన్ని నెలలు యోచన లేక కడచెను. ఆవల నీ బిడ్డఁడు జననమందెను. అంత నాయింటి యజమానురాలు చంటిబిడ్డతో నన్నుంచు కొన నిష్టములేదనియు, వేటొక వంటకూలిదానిని నియమించు కొనెదననియు, నాకుఁ దెలియఁజెప్పి నన్నుఁ భొమ్మనెను. ఈ విశాల ప్రపంచమునం దేను నిలువ నీడలేక పరితపించుచు గొన్నిదినములు గడపితిని. చెంత నుండిన వస్తువుల నన్నియు నమ్మియో, లేక కుదువఁ బెట్టియో, కొంతడబ్బునుదెచ్చి యనువుల నిలుపుకొన గలిగితిని. ఎవరో శ్రీమంతులొకఱు తల్లిలేని బిడ్డకు స్తన్యమునిచ్చు చంటిబిడ్డతల్లి కావలయునని చెప్పి యుంటను విని నే నచటికిఁబోతిని. వారు నా కృతజ్ఞరీర

మునుజూచి వలదుపోమ్మనిరి. నా నొసటివ్రాతకుఁ బలవించుచు, నొకయింటిచేత గూరుచుండియుండగా నాగృహిణి నాపై జాలిగలిగి తనయింటిలో బాడుగలేక యొకగదిని నాకొసంగెను. నే నిప్పుడచ్చట నివసించుచున్నాను. ఉదరంభరణమునకై యేదైన యుద్యోగమును వెదుకుచుండగా మాపల్లెకుజేరిన స్త్రీయొకతె నాకంటఁబడెను. ఆమె యొక సాధములో నీళ్ళుమోయు పని చేయుచున్నదట. అదే సాధములో నొక చిన్న పని ఖాళీగానున్నదని విని యచటి కే నిప్పుడు పోయి యుంటిని. నాదురదృష్టవశమున నాగృహిణి పని యేదియును నిప్పుడులేదనియు, నొకవారము గడచిన పిదప మఱల రావలయుననియు జెప్పి పంపివేసెను. ఆ పుణ్యాత్మురాలి మేడ చాలదూరముననున్నది. నేను వెడలినపుడు మంచు విశేషముగఁ బడుచుండలేదు. అయిన మధ్యమార్గమునకు వచ్చుసరికి యయ్యది యత్యధికముగఁ బడఁజొచ్చెను. నిన్నటినుండి యన్నము లేక పోవుటచే నాకలిబాధ యొకవైపు, బిడ్డపాలులేక చలికి జిక్కి చనిపోవునేమోయను దిగులొకవైపు. ఎంత యోదార్చినను నేడ్పునిలుపకుండ నుండిన బిడ్డను చలి నుండి కాపాడనెంచి మీయింటి గోడప్రక్క నిలచితిని.” అన, నావృద్ధచర్మకరుఁ డత్యంత విషణ్ణహృదయుఁడై “యమ్మా, నీకు వెచ్చగాఁ దొడుగుకొనుటకు బట్టలు

రేవా- ?" యని యడిగెను. అందుల కా చార్భాగ్యు
 రాలు "లేవు, తండ్రి! నాకెక్కడనుండి వచ్చును ?
 నాచెంతనుండిన నొకటే శాలువను గతవార మైదణాలకుఁ
 గుదువఁబెట్టి వచ్చిన పైకముతో రెండుమూడు దినములు
 గడపితి." నా, నాముసలివాని హృదయ మినుప గుది
 యతోఁ జీల్చినట్లాయె. వడిగఁబోయి తన బట్టల
 పెట్టెలో వెదకి యొకయంగినిదెచ్చి, ఇదిగో, దీనిని
 గైకొమ్ము. ఇది చాల ప్రాతది; ఐనను కొంచెము
 వెచ్చగఁ దొడుగుకొనవచ్చును." అని నుడివి దాని
 నామెకిచ్చి మదిసంతసించెను. ఆమె యాజీర్ణవస్త్రమునే
 పరమపావనముగ నెంచి, దానిని బుచ్చుకొని యానంద
 బాష్పములను రాల్చెను. ఆవల నామె "దీనిని నా
 బిడ్డకు వెచ్చగగప్పెద. దీనరక్షకుండైన యేసువే నన్ను
 మీయింటి గవాక్షముచెంత నేడు నిలఁబడునట్లు చేసె
 నోపు ! ఆ మహానుభావుఁడే కటికీలోఁ జూచునట్లు మీకు
 బుద్ధిఁబుట్టించెనేమో !! నేడు మీరు నాకొనరించిన
 మహోపకారమును నాప్రాణాంత పర్యంతము మఱు
 వను. చలిలోఁ జచ్చుచుండిన బిడ్డను మీరు నేడు
 కాపాడి యపారమైన పుణ్యమును గట్టుకొంటిరి." అన
 నావృద్ధుఁడు "తల్లీ కారణములేకయే కార్యముపుట్టదు.
 నేనుద్దేశ పూర్వకముగానే గవాక్షమం దీదినము చూచు
 చుంటిని. ఏసు నిన్నరేయి నాతోఁజెప్పియే యుండెను."

నావుడు, నాసాధ్య “ఏను మీకెట్లు తెలియజేసెను, నా రాక” అని యడుగ నందులకా గొడగరవాఁడు వెనుకటి దినము రాత్రి జరిగినదంతయు నామెకు పూసగుచ్చినట్లు తెలిపెను. దాని నాఁకించి యా వనితారత్నము భక్తి భావ సమన్వితంబైన ముఖభావంబుతో నిట్లనెను. “తండ్రి యిట్టి సంఘటనలు కేవలము మనోకల్పితము లుగాక నడచియే యున్నవి.” అంత నామె యిల్లు వెడల నుద్యమించెను. మార్టిన్ తనపెట్టెలో నుండిన పైకములో నైదణాలనుదీసి యామె చేతిలోనుంచి, “అమ్మా నీకుండిన యొక టేశాలువను గుదువఁబెట్టితి నంటివే! దాని నీపైకమునిచ్చి విడిపించుకొనుము.” అని వచించి, యా యిల్లాలిని సమర్యాసగ సాగనంపెను. పిదప నతఁడు శేషించిన యన్నమును భుజించి క్రొమ్మఱఁ గుట్టుపని సేయుచుండెను. గవాక్షమున నాగంతుకులను గాంచుట మఱువఁడాయె. మెండుగా జనులు వచ్చుచు బోవుచునుండిరి. ఇంచుక నీడపడిన గొబ్బునఁ దలయెత్తి చూచుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచెను. అంతలో నొక ఫలములసమ్మ వృద్ధస్త్రీ యచ్చటికి వచ్చెను. తాను విక్రయించుచుండిన సేబు పండ్లలో ముక్కాలు మువ్వీసము నమ్మి, శేషించిన వానినిగంపలోనుంచుకొని, తలమీఁద పెట్టుకొని యుండెను. మఱొక గంపలో నామె మానుతుండ ను నింపుకొని దానిని చంకలో

నుంచుకొని యుండెను. ఆ మానితునకల నామె యెందో నూతనగృహ నిర్మాణ మగుచోట బోగొచ్చేసి వంటకము వండుటకై తీసికొని పోవుచుండెను. అది చాల బరువుగ నుండుటచే దానిని తలమీఁదఁ బెట్టుకొననెంచి సేబుపండ్లుండిన దానిని దిగువకు దింపెను. కనుమూసి తెలుచు నంతలో నెక్కడినుండియో యొక తుంటరి బాలుఁడు చినిగిన యంగరకముతోను మాసిన టోపీతోను 'సర్'ని'వచ్చి యొక సేబును లాగుకొని యులుకు చుండెను. అంతలో నాముదుసలి చాల యనుభవజ్ఞ మగుటచే మ్రాని తునకల గంపను నేల గూలించి బాలుని వెంబడించి వాని యంగరకమును గట్టిగ బట్టెను. ఆ క్షణమున యంగరకము నందే వదలి వేసి పలాయన మాయెను. వెంటనే యాస్త్రి వానిని వెన్నాడి, వాని టోపీని బట్టెను. దానినికూడ వాఁడు విడిచి పార నుంకింప నామె వాని జుట్టునుబట్టి నిలిపి చెంపలమీఁదఁ దనశక్తి కొలఁద నప్పలించెను. బాలుఁడు కడు దీనుఁడై తాను సేబును ముచ్చిల్పింప లేదనియు నిర్దోషియనియు నొట్టుపెట్టి రోదనము సేయుచు విడువుమని వేడుచుండెను. మార్కె ఈ యేడ్పును విని, కిటికీలోఁ దొంగిచూచెను. పండ్ల ముసలిది బాలుని ముడిబట్టి చెంపలపై మోదించుచుండుట గాంచెను. మార్కె హృదయమున సంతాపము కలిగెను. వడిగ

వెడలి, బాలుని రక్షింప నెంచెను. అంతలో సతఁడు మెట్లపైఁ దొట్టిలి, కంటి యద్దములను బడవేసికొనెను. అయినను వానిని గమనింపక, మొదలు బాలునియొద్ద కరిగి, వానిని విడువుమని యాశ్రీని వేడెను. “వీఁడు తెలియని బాలుఁడు; క్షమింపుము” అని మార్టిన్ యెంత బ్రతిమాలినను నామె కోపాగ్ని చల్లారలేదు. “వీఁడు చాల దుష్టుఁడు. వీనికిఁ దగిన బుద్ధిని నేర్పవలయు. రక్షక భటుల కప్పగించిన వారు వీనిని సరియైన విధమున సన్మానింతురు. వారి యొద్దకు వీని నిప్పుడే యీడ్చుకొని పోయెద” నని చెప్పుచు వాని నామె లాగుచుండెను. మార్టిన్ ఆమెను కోపము నాపుకొనుమని ప్రార్థించెను. అంత నామె కుట్టని వదలెను. బోయని వలనుండి తప్పించుకొనిన పక్షివలె నాబాలుఁడు గ్రొక్కునఁ బారనుంకింప, మార్టిన్ వాని చేబట్టి “ఓరీ! నీవు పండును దొంగలించిన దేను కన్నులార గాంచితిని; ముసలమ్మ క్షమాపణను వేడుము.” అని మందలింప, భీత మనస్కుఁడై యా బాలుఁడామె క్షమాపణ వేడెను. మార్టిన్, ముసలమ్మగంపలో నుండిన మఱియొక సేబును దీసి వానికిచ్చి, మందహాసమును గనుబఱచెను. ముదు సలిది మార్టినును జఱ జఱఁ జూచెను. ఆమె మనోభావము సతఁడు గ్రహించి “దాని విలువను నేనిచ్చి వేసెదను లెమ్ము” అని మార్టిన్ పలుక, నందుల కామె

“మీరిట్లే దుష్టులను బోధింపఁగలము. రక్షక శాఖ వారు వీనికిఁదగిన పారితోషకము నిత్తురు. ఒక్క వారము దినములు పిరుమలూరి నేలపైఁ గూరుచుండ వలను పడనట్లు చేతురు!” నా, నావృద్ధుఁ డామె చిత్త వృత్తికై వగచి, యితైఱంగున మనవిచేసెను. “అమ్మా, యట్టిపని నెన్నఁటికిని చేయకుము. మనదృష్టిలో నిట్టి శిక్షలు సూక్తములని తోపవచ్చును. అయిన దేవుని దృష్టిలో నివి సరికావు. ఒక సేబుపండును దీసికొనిన దానికై రక్తముకారి చర్మము లేచునట్లు కొరడాతోఁ గొట్టించిన, మనము నిత్యమొనరించు పాపకార్యములకై యెంతటి కఠిన శిక్షల ననుభవింపవలయునో యింతుక యోచింపుము.” అన, నా ముసలమ్మ నిరుత్తరయై నిలువఁబడెను. తదుపరి మార్టిన్ వారికొక చిన్నకథ నిట్లు చెప్పెను: “పూర్వముక రాజుండెను. అతఁడొక వర్తకునికే విశేష ద్రవ్యము నప్పుగా నిచ్చియుండెను. ఋణము నిచ్చివేయవలసినదని రాజుతనిని యడుగగా నందులకా వర్తకుఁడు “నాయొద్ద నొక చిన్ని కాసైనను లేదు; నన్ను క్షమింపుఁడు” అని మనవి చేసెను. రాజు తని మన్నించెను. పిదప నా వర్తకుఁడు తనకుఁ గింది ద్రవ్యము నప్పు నీయవలసి యుండిన యొక బీడవాని యొద్ద కరిగి యా నిగ్గతికుని డబ్బునిమ్మని కట్టడిచేసి యడిగెను. అతఁడు చేతఁ బైకము లేదనెను. ఆవల నిచ్చెను.

ననెను. అయినను నా వర్తకుఁ డాదార్భాగ్యుని న్యాయస్థానమునకీడ్చి యతనిని జెరసాలకుఁ బంప నుంకించెను. రాజీనుద్దిన విని, వర్తకుని బిలపించి 'ఓరీ బహుద్రవ్యము నీయవలసిన నిన్ను నేను మన్నించియుండగా, స్వల్ప ఋణము నీయవలసిన నా నిరుపేద నేల న్యాయస్థానమున కెక్కించితివి? నీవెట్టి ఖలుఁడవు' అని చీవాట్లు పెట్టగా నా వర్తకుఁ డపుడు సిగ్గుచెంచి, 'మాహాప్రభూ, ఊమింప వలయును. నేను చేసినది తప్పు' అని వేడెను. రాజా వర్తకుని ఊమించెను. ఈ కథను వినిన వృద్ధ స్త్రీ నిట్టూర్పువిడచి, తలయూచి, 'ఔను, మీరు చెప్పిన జేమో సరియేగాని యీ కాలపుఁ గుఱ్ఱవాండు' చాల చెడిపోయినారు.' అన, మార్టిన్ అందులకు "వారిని సరిదిద్దు కర్తవ్యము పెద్దవారయిన మనది కదా!" అని వాక్కుచెప్పెను. దానికా ముదుసలి 'నేఁ జెప్పినదియు నదియే' అని వక్కాణించి, స్వీయ సంసార సంబంధములైన విషయముల నిట్లు తెలుపసాగెను: "నాకును పదిమంది బిడ్డలుండిరి. ఒక యాఁడుబిడ్డతప్ప తక్కిన వారందఱును మృత్యువువాతఁ బడిరి. ఈ వృద్ధాప్యమునం దే నాబిడ్డ యింటనే నివసించు చున్నాను. నాకు ముగ్గురు మనుమరాండును, నొక మనుమడును గలరు. వారికి నాపైఁ బట్టరాని ప్రేమ. వారి ముచ్చటలు గూర్చు మాటలు వినుచుండిన నన్న పానాదులు సయితము నాకుఁ

గాబట్టకు. నన్ను వారు 'ముద్దవ్వ, చిన్నవ్వ, మాయవ్వ' అని వివిధములుగ సంబోధింతురు." ఇట్లామె యానంద పరవశయై చెప్పుచుండ, మార్టిన్ ఆమెతో నిట్లనెను: "ఈ పసిబాలుఁడుకూడ వారి పలెనేగదా". నిష్కిల్బిష మైన మనస్సుతో నా వృద్ధాంగన "అయ్యో 'పాపము, వానికేమి తెలియును? వాఁడుచు పసిబిడ్డడే! దేవుఁడు కాపాడుగాత"యని దీవించెను. అంత పండ్ల పుటిక నెత్తుకొని మ్రాని ముక్కల గంపనుకూడ కష్టసాధ్యముతో నెత్తుకొను చుండెను. బాలుఁడది గొంచి, "అవ్వా, నేను నీకుఁ దోడ్పడెదను. ఈ గంపను నేను మోసుకొని వచ్చెద ; నీవు సమ్మతించిన నేనాత్రోవనే పోవువాఁడను" అని నడువగా, నందులకామె తన యంగీకారమును సూచించుచు తలఁచుచుచు. అంత నాకొత్త వాఁడు గంపను తన శిరముపై నుంచుకొని ముసలమ్మ జితలో నరిగెను. వారిద్దరును వైమనస్యము మాని సంతోషముగా సంభాషణ మొనరించుచు త్రోవనడచు చుండిరి. మార్టిన్ బాలుని కొసంగిన సేబుపండు విలువ నడుగుటకు సయిత మా వృద్ధ స్త్రీ మఱచి పోయెను. మార్టిన్ వారిరువుఱను కన్ను మఱుగఁగు వఱకు జూచుచునే యుండి యావల నింటికి మఱలెను. ఇంటి మొట్టపైఁ బడవేసికొని యుండిన ముక్కడములను బైకెత్తి చూడఁగా నవి యించుకై నను బగిలి యుండలేదు.

పిదప నా గొడగరవాఁడు మనుపటివలెనే పాదరక్షలను గుట్టుచు గవాక్షమున కెదురుగఁ గూర్చొనెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచెను.

అంత దినకరండు జలధింగుఁకెను. ఆకసమున సంద్యారాగంబు క్రిమిక్రిమముగ జారుచు, చీజీకలుల కెడమిచ్చుచుండెను. పక్షులు కలకలా రావఁబుతో గూండ్లను జేరుచుండెను. పసుల మందలు పగలంతయు విసినంబున కసువును మెసవి సరగు సరగున నిజస్థానంబుల కరుగుదెంచుచు దమ పాదధూళిచే వీధుల నింపుచుండెను. గోపబాలకు లాహ్లాద సూచకంబులైన గీతంబులను సుశ్రావ్యముగఁ బాడుచు వానిని వెంబడించుచుండిరి. కార్మికులు తమ దినకృత్యంబులనుండి విముక్తులై నిజ నివాసంబుల కతిత్వరితగతినిఁ బోవుచుండిరి. వీధి దీపములను వెలిగించువాడు క్షిప్రముగ దీపములను వెలిగించుచు ముందుకు సాగుచుండెను. మార్కెట్ కూడ తన పనినిఁజాలించి దీపమును వెలిగించెను. ఆ దినము తాఁజేసిన పాదరక్షలను నెరతనమున ద్రిప్పిత్రిప్పి చూచెను. అది నిర్దోషముగ నుండెను. తోలు ముక్కలను తదితర యుపకరణములను బోవుజేసి యొకచోట భద్రపఱచెను. ఆవళి నతఁడు వాడుక చొప్పున భుజియించి 'సువార్తల'ను జదువుచుఁ గూరుచుండెను. వెనుకటిరాత్రి యేభాగమునందు జదువుట

నిలిపియుండెనో, యందు సంకేతార్థమై తోలుముక్క నొకటినియుంచి యుండెను. ఏమిచోద్యమో కాని, యా తోలుముక్క వేరొక భాగమునందుండెను. తన పూర్వానుభవముల నన్నియును మఱల నతని మనశ్చక్షువులయెదుట వచ్చి నిలచెను. తటాలున నాయింటి యందుఁ గాలిచప్పుడు వినవచ్చెను. మార్టిన్ ఎవ్వరో యని తిరిగిచూచెను. ఎవ్వరును నగుపడరైరి. అయిన నాగృహమునందుఁ జీకటిగానుండిన నొక మూలలో నెవ్వరో నిలువఁబడియుండు నట్లుండెను. అవి యస్పష్టములైన యాకారములుగా నుండెను. అంత మార్టిన్ చెవిలో “మార్టిన్, మార్టిన్ నీవు నన్ను గుఱుతుపట్ట లేదా?” అను మాటలు వినఁబడెను. “ఎవ్వరది” అని మార్టిన్ అడిగెను. ఆ యాకార మించుక ముందునకు వచ్చి “నేను” అని బదులిడెను. ఆయాకారము స్త్రీ ఘన్నును బోలియుండెను. అంత నారూపము మందహాసమును మోమున నగుపఱచుచు నదృశ్యమాయెను. రెండవరూపమును నట్లే ముందునకరుగదెంచి “నేను” అని వక్కాణించెను. అయ్యది శిశుసమేతమై వచ్చి యుండిన స్త్రీని బోలియుండెను. ఆమెకూడ మందస్మిత వదనయై కిలకిల నవ్వుచుండిన చంటిబిడ్డనెత్తుకొని యుండెను. ఉత్తర క్షణముననే యామె కనుల మరుగై పోయెను. ఆపిదప పండ్ల సమ్మూచుండిన

వృద్ధస్త్రీయు బాలుఁడును ముందునకరుగదెంచి “నేను, నేను” అని వచించి చిఱునవ్వుతోఁ గూడిన ముఖము లతో మాయమైరి. మార్తినకు బ్రహ్మనందము కలిగెను. దేవునికి దీనుఁడై మ్రొక్కెను. నేత్రదర్పణ ములను ధరియించి సువార్తలలో సంకేత ముంచఁబడి యుండిన భాగమును దీసి చదివెను. అందీమాట లుండుట గాంచెను. “నే నాఁకలి గొనియుంటిని; నీవు నాకన్న మిడితివి. నేను దప్పిగొనియుంటిని; నీవునాకు త్రాగను పానీయ మొసంగితివి. నే నపరిచితనైనను నన్నాహ్వానించి నాకాతిధ్యము నొసంగితివి.”

ఆవల నాపుటలోనే తుదిభాగంబున నీమాట లతనిఁ గంటపడెను. “మానవులలోఁ జాలనికృష్టులని భావింపఁబడు నా సోదరులకు నీవు గౌరవముతో నాతిధ్యము నొసంగితివి గాన నయ్యవి నాకుఁజెందినవి.”

ఆదినము నిక్కువముగా నేనుకీర్తిస్తూ తనయొద్ద కరుగుదెంచి యుండెననియు, దాఁగనిన కల కల్లకాద నియు మార్కె గ్రహించెను.

టాల్ స్టామ్ కథలు —

శ్రీ సాధన ప్రిన్, అనంతపురం.

Opinions about "Kuberapathanamu," a Telugu Drama by Hosur Nanjunda Rao, B.A.

Kuberapathanamu:-

This is a Telugu drama in five acts. The fall of the God of Wealth is the theme of the work. The ultimate objective of the author, however, is to put down prostitution and encourage Devadasis to lead a married life.....

Kubera and Manmatha dispute with each other as to the relative attraction of wealth and beauty exercised on the minds of fallen women. They decide to make a trial of strength and go to the world of mortals. In the temple of Draksharama there is a dancer, Sugunavathi who falls in love with Manmatha disguised as Manohara. But Kubera, in the guise of a Siddha with his vast wealth prevails upon Sugunavathi's mother to favour him. Sugunavathi, however, repels him and succeeds in wedding Manohara, thanks to the blessing of the Lord.

The author in his introduction traces the history of dramatic composition from Aristotle to Ibsen and speaks highly of the present day tendency to depict common life.....

Mr. Nanjunda Rao has used poetry in places. A few of the verses decidedly show that the author has a good flow.

In the employment of prose Mr. Nanjunda Rao has followed the tradition set up by the late Vedam Venkataraya Sastry and has employed colloquialism in places. If, however, the author had avoided making Gods his characters, he might have had more facility for the use of the spoken dialect and he would have been truer to his own expressed desire to depict common life. Even in the case of a character like Sugunavathi, who is cultured and polished, the use of the Grandhic style, though in keeping with the said tradition seems a little too pedantic.

Fairly standardised colloquy would seem to be proper.

" The Hindu. "

—O—

కు బేర పతనము.

—0—

శ్రీయుత హోనూరు నంజుంజరావు, బి.ఎ., గారిచే రచింపబడిన యీ 'సాంఘిక' నాటకము మాకు హృదయానంద నాయకముగ నున్నది. సాంఘికమనగా స్వసంఘదూషణ పరాయణత్వమును దుర్భ్రమ నిదిచాలవరకు తొలగించగలదు. స్వర్గములో ఇంద్రునిదర్బారు, ద్రాక్షరామములో భీమేశ్వరుని దర్బారము అను రెండునుతప్ప భౌతికప్రకృతి కతీతములగు సద్భుతము లిందెవ్వియునులేవు. ఇవిమాన్చి వేరొందువిధముగ వ్రాసినను కథాపరిణామమున కెట్టిభంగమును వాటిల్లదు. కవిగారి చేతిలో యీసందర్భములు కూడా (భారతీయ భావము ప్రకారము) ఎంతో సహజమై స్వర్గమర్త్యములకు సోపానములవలె నున్నవి. కాని, సాధారణులచేతిలో అసహజమై, విపరీతములవలె మారుట కవకాశమున్నది. నాటకములలో ఇట్టి అద్భుతములకు తావే లేదన్నవాదముతో మేమేకీభవించము. పే.క్లియరు కాలిదాసాదులలోగూడ ఇట్టి చర్యలు గాననగును. సాహిత్యదృష్ట్యా దానిని ప్రశంసించినవారే కాని అధిక్షేపించిన విమర్శకులులేరు.

సామాన్య స్త్రీలుతప్ప ఉత్తమయిల్లాండు ధనమునే
 ఎఱుగాగొని మానము నెగురువేసుకొనరని కుబేరపతనమును,
 సుగుణవతి విజయమును ఎల్లరికిని ధృవపరచుచున్నవి. మఱియు
 మానగౌరవము సంసారస్త్రీలకు మాత్రమే సర్వస్వామ్యము
 గాక కళా ఉపాసనాజీవులై వారకాంత లనబడువారికి గూడ
 ధ్యేయమైనదనియు, అజ్ఞానులగు వేశ్యమాతల శిక్షణము,
 పోరాటము ఇంట్లోలేకున్నచో ఎట్టి సుందరియు ఆ జీవనము
 ఏకపురుష సహవాసముతో ధన్యతగాంచగలదనియు కథ
 యొక్క ఉపదేశము. మనసంఘము కొందరు స్త్రీలకు జారిణి
 జీవనము, కొందరికి వివాహవిహీన దాస్యజీవనము విధించుచున్న
 దనియు, దీనిని తొలగించవలెనన్న పాశ్చాత్యవనితల మార్గ
 ముల దొడ్కి సంఘవిప్లవమార్గముల నవలంబించవలెననియు
 నెవ్వరును నిస్పృహ పొందనక్కరలేదు. భారతసంఘములో
 స్త్రీలస్థితి మిగుల హీనాతిహీనమనుభావము నిరాధారమనియు,
 పూర్వమునకు ఇవ్వటికిగూడ మైదికగార్హస్థధర్మమున కామయే
 ఆటపట్టనియు, ఈధర్మసౌధమునుండి కుబేరపాసనకు (ధనా
 రాధనకు) చిత్తగించి తొలుదొల్త భారతీయ పురుషులును
 పిమ్మట వారితోబాటు భారతీయస్త్రీలును పడిపోవుటవలననే
 యిట్టి అజ్ఞానములు, అల్పత్వభావములు, విప్లవభావములు మన
 నావేశించినవనియు, ఈనిజమైన జ్ఞానము మనకుదయము

కాగానే సుగుణవతివంటివారి చర్యలను సంఘవిప్లవచర్యలుగా
 కాక, సహతనధర్మోద్ధరణ చర్యలుగా మనము గ్రహింతు
 మనియు, శ్రీయుత యక్. కె. వెంకటేశం పంతులుగారు
 వ్రాసిన సుంకరమగు వ్యాఖ్యానము మనచిత్తుల కెంతయు
 ఉత్తేజమును గలిగింపకమానదు. ఇతర సాంఘికనాటకములను
 వ్రాయబూనువారు ఈ సందేశముల గుర్తుంచుకొని జాతీయ
 సంఘశౌరవమునకు భంగముకాని రీతిని తమరచనలు సాగించి
 ప్రజాప్రశంసలను జూరగొందురుగాక ! కవిగారు ప్రత్యేకముగ
 ఇట్టి నాటకములు వ్రాయునర్హతను స్థిరపరచుకొన్నారనియు
 వారు ముస్సొదు వ్రాయబోవు నాటకములలో యీ బీజము
 వర్ణిల్లగలరనియు ఆశించుచున్నాము. శైలిగ్రామ్యముకాని
 గ్రాంథికమును కాక, గ్రాంథికమైన వ్యావహారికమునునై
 అనుకరణయోగ్యమైనది.

“ గృహలక్ష్మి ”

ಕುಬೇರ ಪತನಮು:—ನಾಟಕಕಾರರು: ೫ ಹೊಸೂರು ನಂಜುಂಡಯ್ಯನವರು
ಬಿ. ಎ., ಕ್ರಾ. ೧/೮ ಪುಟಗಳು ೧೦೩, ಬೆಲೆ ೮ ಅಣೆ ಮಾತ್ರ.

ಕುಬೇರಪತನಮು ಎಂಬುದೊಂದು ಐದಂಕದ ನಾಟಕವು
ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಈ ನಾಟಕವು ರಾಮಾ
ಯಣ ಭಾರತ, ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಂಪಿಗಾಗಲಿ
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಂಪಿಗಾಗಲಿ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇ
ಶದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹದೊಂದಂಗವಾದ ದೇವದಾಸಿಯರ ದುಷ್ಟದುರಾ
ಚಾರವನ್ನು ಬಿಂಡಿಸಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಮಾಜ
ದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ಅನಾಹುತಗಳು ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನು
ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿರುವರು. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ
ಯರಿಂದ ನಾಟ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಗೀತ ಕಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದವು, ಅವರಿಗೆ ರಾಜಸಾನದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಗೌರವ
ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿದ್ದವು, ಇಂದವರ ಪರಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಾಗಿದೆ? ಹೇ
ಗಾಗಿದೆ? ಅವರ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾರು? ಕಾರಣವೇನು?
ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ನಾಟಕ ಕರ್ತರು
ಈ ಕಲಾವಿದರ ಶೀಲವನ್ನೂ ಅವರ ಕುಲದ ಉತ್ತಮ ಧೈಯ
ವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಸಾಧಿಸಿ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟ್ಯ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿ
ತೀಯ ಪ್ರಾಧಿಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮನಿರತಳಾದ
“ ಸುಗುಣವತಿ ” ಯೆಂಬೊಬ್ಬ ಗಣಿಕಾರತ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ
ಅವಳನ್ನೇ ಕಥಾನಾಯಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು. ಇವಳನ್ನು
ವರಿಸಲು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತನೊಬ್ಬನು, ಸು
ಗುಣನಾದ ಸುಂದರನೊಬ್ಬನು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಈ ರಮಣಿಯು
ಯಾರನ್ನು ವರಿಸುವಳೆಂಬುದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆ
ಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ. ಕುಬೇರ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಭೂಲೋ
ಕದಲ್ಲಿ. ಸುಗುಣವತಿಯು ಮನ್ಮಥನನ್ನೇ ವರಿಸುವಳು, ಕುಬೇರನು
ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಭಾಷೆಯು ಸರಳವಾಗಿಯೂ, ಕಥಾಭಾಗವು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾ
ಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರವರದ ಗೌರವ

ಮೆಂಟು ಕಾಲೇಜಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೆ. ವೆಂಕಟೇಶ ಪಂತುಲು, ಯಂ. ಎ., ಯಲ್. ಟಿ. ಯವರು ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ಇವರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವು ದೊರೆಯಲೆಂದು ಹಾರೈಸುವೆವು.

“ ಸರಸ್ವತಿ ”

‘ಕುಬೇರಪತನವು’ ಎಂಬುದೊಂದು ಐದಂಕಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಆಂಧ್ರಭಾಷಾ ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ನಾಟಕಾದಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಾದಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಈ ನಾಟಕವು, ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದುರಾಚಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಾಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳು ವಿಷಯಾಂಧನಾದ ಮಾನವನ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಗೆ ಬಲಬಿದ್ದು, ದುರುಪಯೋಗಗೊಳಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟ ದೇವದಾಸೀ ಕುಲವನ್ನು ಧೂರ್ತರಾದ ವಿಷಯಾ ಜನರು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಆ ಕುಲದ ಉಚ್ಛ್ರೇಯದ ಪತನದೊಂದಿಗೆ, ಆ ಕಲೆಗಳೂ ಮಲಿನಗೊಂಡು ನಾಶವಾದುವು. ಆ ಕುಲದವರಿಗೆ ದಾಸೀನಾಮವು ಸಾರ್ಥಕವೆನ್ನಿಸಿ, ಅವರು, ಸರ್ವಪುರುಷಕುಲದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವೋ—ಉಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠವೋ ಎಂಬಂತಹ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗಿಳಿದರು.

ಈ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದ ಈ ನಾಟಕ ಕರ್ತರು, ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಗೀತ—ನಾಟ್ಯ ಕಲೆಗಳ ತಾರೂರಾದ ಆ ದೇವದಾಸೀ ಕುಲದವರ ಶೀಲವನ್ನು, ಆ ಕುಲದ ಅಮೌಲ್ಯ ಧೈಯವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸಲು, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಾಟ್ಯಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಾಧಿಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳಾದ ಸುಗುಣವತಿ ಎಂಬ ಒಂದು ವೇಶ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಈ ನಾಟಕದ ನಾಯಕೆಯನ್ನಾಗಿಸಿರುವರು.

ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು, ಒಬ್ಬ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವರು. ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನೆಂದರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ! ಧನಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನೇ! ಇನ್ನೊಬ್ಬನು, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿಯಾದ ಮನ್ಮಥನು. ಸುಗುಣವತಿಯು ಪವಿತ್ರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಲುಬ್ಧಳಾಗಿ, ದರಿದ್ರನಾದರೂ ಮನ್ಮಥನನ್ನೇ ವರಿಸುವಳೋ, ಅಥವಾ ಧನಲಬ್ಧಿಗಳಾಗಿ ತನಗೆ ಅಸಮವರನಾದ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನು ವರಿಸುವಳೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯ,—ಕುಬೇರ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥರ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ, ತೀರ್ಮಾನವು ಮಾನವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಗುವುದು. ಸುಗುಣವತಿಯು ತನಗೆ ಅನುರೂಪನೂ, ತನ್ನಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಮನೋಹರ (ಮನ್ಮಥ)ನನ್ನೇ ವರಿಸುವಳು.—ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರೇಮಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಧನಲಬ್ಧಿಗಾಗಿ, ವೃದ್ಧನಾದರೂ ಕುರೂಪಿಯಾದರೂ ಧನವಂತನನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಳ್ಳೆನ್ನಿಸುವಳು. ಕುಬೇರನು ದ್ರಾಕ್ಷಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವ ಭೀಮಲಿಂಗೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ನಾಟಕಕಾರರು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಮಹೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೇಮಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು. ಭಾಷೆಯು ಸರಳವಾಗಿಯೂ, ರಸವತ್ತಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಕಥಾಸಂದರ್ಭಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಓದುಗನನ್ನು ಅಂಕದಿಂದ ಅಂಕಕ್ಕೆ ಕುತೂಹಲಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಂತಿರುವವು. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರನಗರದ ಗೌ|| ಕಾಲೇಜಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರೊಫೆಸರರಾದ ಮ|| ಎಫ್. ಕೆ. ನೆಂಕಟೇಶ ಪಂతుಲು, ಎಂ. ಎ., ಎಲ್. ಟಿ. ಅವರು ಒಂದು ಪ್ರೌಢಮುನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು.

ಇಂತಹ ಉತ್ತಮವೂ, ಬೋಧಕವೂ ಆದ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾಟಕಕರ್ತರು ಅಭಿನಂದನೀಯರು.

“ ಸುಭೋಧ ”

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA10913184
పుస్తకం పేరు	ఆంధ్ర నాట్యం తథలు
కారీఖు	26-10-24
ముందు లభ్య	NO
వెనుక లభ్య	NO
మొత్తం పేజీలు	133
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	no
లేవి పేజీలు	i to vi
కయారు చేపెనది	A.భిషిగిరి
పేజీలు విడదీసెనది	thasiri
స్కాన్ చేపెనది	Hasan
పరీక్ష చేపెనది	pragathi
పేజీలు సరిచూసెనది	
లైండింగు చేపెనది	
ప్యాకింగు చేపెనది	
స్కాన్ చెయ్యవివి	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	good